

การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา
โดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง

สารนิพนธ์
ของ
นางสาวจันทรา พวงยอด

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา
กันยายน 2543
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ว.ร. 121

๑๒๔๑

ร. 3

การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา
โดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวจันทร์หา พวงยอด

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา

กันยายน 2543

h 18108

27 ก.พ. 2544

จันทรา พวงยอด. (2543). การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยาโดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์.

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา โดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน ความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน และแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนสูงขึ้นในทุกสัปดาห์
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนสูงขึ้นเป็นลำดับจากสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 3 แต่ในสัปดาห์ที่ 4 นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนลดลงเล็กน้อยและมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นอีกในสัปดาห์ที่ 5 และสัปดาห์ที่ 6 ตามลำดับ
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน ด้านการปฏิบัติตนในการเรียนและด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองสูงขึ้น หลังจากการใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

THE DEVELOPMENT OF MATHAYOM SUKSA I STUDENTS' RESPONSIBILITIES
BY ACTIVITY AND AUTHENTICS ASSESSMENT

AN ABSTRACT
BY
MISS CHANTRA PHUANGYOD

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Education Measurement
at Srinakharinwirot University
September 2000

Chantra Phuangyod. (2000). *The Development of Mathayom Suksa I Students' Responsibilities By Active and Authentic Assessment*. Master Project, M. Ed. (Educational Measurement). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Chusri Wongrattana.

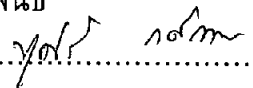
The purpose of the research was to study the development of Mathayom Suksa I students' responsibilities, using activity and authentic assessment. The subjects were 40 Mathayom Suksa I students' of Buddhajak Wittaya School in the academic year 2000. The research tools in this research were observation and self-action acceptance test.

The finding were as follows :

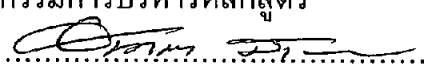
1. The students' responsibility in school order's conduct increase every weeks.
2. The students' responsibility in studying conduct increase from the first to the third week, decrease in the fourth week and increase from the fifth and the sixth week again.
3. The students' responsibility in school order's conduct, studying conduct and self-action acceptance using activity and authentic assessment significantly increase at .05 level.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้
พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

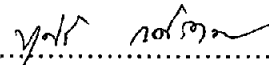
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

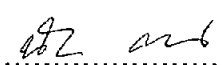

.....
(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ)

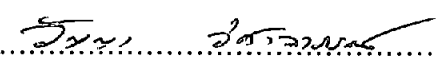
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์อังคณา สายยศ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์วิญญา วิศาลาภรณ์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่)
วันที่ ๒๑ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความสามารถของ รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือเอาใจใส่และให้คำแนะนำในการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างดีตลอดจนการแก้ไขปรับปรุงให้สารนิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้นผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างสูงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ รองศาสตราจารย์วิญญา วิศาลาภรณ์และรองศาสตราจารย์ ดร.ส.วาสนา ประवालพฤษ์ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือแนะนำให้ข้อคิดเห็นและแก้ไขข้อบกพร่องในการสร้างเครื่องมือ และเป็นกรรมการสอบสารนิพนธ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณะครูอาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนพุทธจักรวิทยา ที่กรุณาให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูลและเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการวัดผลการศึกษาทุกคนที่เป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดา ตลอดจนญาติพี่น้องที่ให้การสนับสนุนเป็นกำลังใจตลอดมา และขอโน้มรำลึกถึงพระคุณของครู-อาจารย์ที่ให้การอบรมสั่งสอน สนับสนุนทางการศึกษาของผู้วิจัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

จันทร์รา พวงยอด

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	2
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	2
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	2
	กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	3
	ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
	ความรับผิดชอบ.....	6
	ความหมายของความรับผิดชอบ.....	6
	ความสำคัญของความรับผิดชอบ.....	15
	การพัฒนาความรับผิดชอบ.....	16
	การประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน.....	19
	ความหมายของการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน.....	19
	ลักษณะสำคัญของการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน.....	20
	รายละเอียดและกระบวนการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน.....	21
	หลักการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน.....	23
	วิธีการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน.....	23
	การสังเกต.....	23
	การตรวจผลงาน.....	26
	การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง.....	27
	การใช้แบบทดสอบเน้นการปฏิบัติจริง.....	27
	การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน.....	28
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
3	วิธีดำเนินการศึกษา.....	37
	กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	37
	กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง.....	37
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	47
	การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ) วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	56
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	69
ความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	69
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	69
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
อภิปรายผล.....	71
ข้อเสนอแนะ.....	73
บรรณานุกรม.....	75
ภาคผนวก.....	80
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	105

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	รายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสรุปผลการพัฒนาความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	48
2	คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน และความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นรายสัปดาห์.....	64
3	การเปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนและ คะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 6.....	67
4	คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำ ของตนเอง และการเปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำ ของตนเองในช่วงที่หนึ่งและช่วงที่สอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	67
5	คะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน คะแนนเฉลี่ย และค่า ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ช่วงที่หนึ่ง.....	98
6	คะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน คะแนนเฉลี่ย และค่า ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ช่วงที่สอง.....	99
7	คะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ช่วงที่หนึ่ง.....	100
8	คะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ช่วงที่สอง.....	101
9	คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรับผิดชอบด้านการยอมรับ ผลการกระทำของตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในช่วงที่หนึ่ง.....	102
10	คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรับผิดชอบด้านการยอมรับ ผลการกระทำของตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในช่วงที่สอง.....	103

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบของนักเรียน.....	40
2 แสดงคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นรายบุคคลในช่วงเวลา 6 สัปดาห์.....	62
3 แสดงคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นรายบุคคลในช่วงเวลา 6 สัปดาห์.....	63
4 แสดงคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นรายสัปดาห์.....	65
5 แสดงคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 เป็นรายสัปดาห์.....	66

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความก้าวหน้าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกนั้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกคือการพัฒนาคน เพราะคนเป็นทั้งเหตุปัจจัยและผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ ดังจะเห็นได้จากหลายประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้ ด้วยประชากรที่มีคุณภาพ การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 จึงเน้นคนเป็นศูนย์กลางหรือจุดมุ่งหมายของการพัฒนา โดยมุ่งให้ทุกคนมีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศทุก ๆ ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 1 - 2) ฉะนั้นการศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของคน เพราะคนที่มีความรู้ดีมีโอกาที่จะประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานต่าง ๆ สิ่งที่จะส่งเสริมให้คนเป็นบุคคลที่มีความรู้เป็นคนที่มีคุณภาพสมบูรณ์ก็จะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมด้วย ถ้าคนในสังคมขาดจริยธรรมสังคมก็จะขาดความสงบสุข

จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2540 มุ่งใช้การศึกษาเป็นการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ใฝ่การเรียนรู้ มีระเบียบวินัย มีจริยธรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2540 : 57) และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. 2542 : 5) ความรับผิดชอบเป็นจริยธรรมที่สำคัญที่ควรปลูกฝังเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว เพราะพลเมืองที่มีความสำนึกในความรับผิดชอบเท่านั้นที่จะสามารถดำเนินกิจการของตนเองให้เป็นผลอันน่าชื่นชม ซึ่งเป็นกำลังอันสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้ชาติไทยได้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น (ปรีชา ชัยนิยม. 2542 : 2 ; อ้างอิงจาก รัฐจวน อินทรกำแหง. 2505 : 68) โรงเรียนจึงเป็นสถานศึกษาที่มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมที่ดงามควบคู่ไปกับการให้ความรู้ให้เกิดกับเยาวชน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปและถือเป็นหน้าที่ของครูในโรงเรียนที่ต้องสร้างจริยธรรมที่ดีให้แก่นักเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ เพื่อเป็นการปลูกฝัง ส่งเสริมการพัฒนาและสร้างเสริมจริยธรรมที่ดีให้กับนักเรียน

จากความสำคัญดังกล่าว จะเห็นว่าความรับผิดชอบเป็นจริยธรรมสำคัญที่นักเรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและปลูกฝัง เพราะการที่นักเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือประสบความสำเร็จในการเรียน หรือการทำงานใด ๆ นั้น ขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบต่องานนั้นเป็นสำคัญ แต่การปลูกฝังจริยธรรมในโรงเรียนของนักเรียนยังมีปัญหาและไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ส่วนใหญ่นักเรียนจะได้รับการอบรมจริยธรรมในคาบเรียนวิชาจริยธรรมซึ่งจัดให้เรียนน้อยมากเมื่อเทียบกับการเรียนเนื้อหาวิชาอื่น โดยจัดให้นักเรียนได้เรียนเพียง 2 คาบต่อสัปดาห์ และจากการอบรมในตอนเช้าหน้าเสาธง ซึ่งใช้ระยะเวลาเพียงสั้น ๆ ประกอบกับการวัดผลประเมินผลในรายวิชาต่าง ๆ กำหนดคะแนนด้านจิตพิสัยไว้เพียง 10 เปอร์เซ็นต์ของคะแนนเต็มในรายวิชาเท่านั้น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 23 - 24) และในแต่ละรายวิชาก็มีวิธีการวัดผลประเมินผลที่แตกต่างกัน บางวิชาที่ใช้งานเพียงไม่กี่ชิ้นหรือใช้คะแนนจากแบบทดสอบเป็นเกณฑ์ในการ

กำหนดคะแนนด้านจิตพิสัย ซึ่งเป็นการวัดและประเมินผลที่ไม่ครอบคลุม การใช้แบบทดสอบในการวัดผลนั้นมีข้อจำกัดหลายอย่าง เนื่องจากแบบทดสอบที่ผู้สอนสร้างมักเป็นแบบทดสอบปรนัย ซึ่งวัดได้ไม่ครอบคลุมพฤติกรรมทุกด้านวัดทักษะทางช่างไม่ได้และมี ข้อจำกัดในด้านจำนวนครั้งของการทดสอบที่ทำการทดสอบได้เพียงไม่กี่ครั้ง ผลการประเมินไม่สามารถได้ผลที่ครอบคลุมความสามารถทุกด้าน (สมนึก นนธิจันทร์, 2540 : 74) การประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบจึงไม่ได้วัดสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน ไม่สามารถประเมินกระบวนการและผลผลิตที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงจึงไม่สามารถชี้ให้เห็นพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์ที่แท้จริงได้ (สุวิทย์ มูลคำ, 2541 : 18) ซึ่งไม่เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านจิตพิสัยหรือจริยธรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนมีโอกาสในการพัฒนาจริยธรรมน้อยมาก จึงยังมีปัญหาที่พบบ่อยกับนักเรียนโดยเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา คือ นักเรียนยังขาดความรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ขาดความเอาใจใส่ต่อการทำงานและการทำกิจกรรมการเรียน ผลงานไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด พุดเทจไม่รักษาคำพูด เมื่อถูกทำโทษก็เกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียนขาดเรียนบ่อย และไม่รักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม แสดงให้เห็นถึงการขาดความรับผิดชอบซึ่งส่งผลเสียหายต่อตัวเองและสังคม ดังนั้นการวัดผลจะต้องวัดให้ครอบคลุมทุกส่วนและครูกับนักเรียนจะต้องร่วมกันประเมินสภาพที่แท้จริง เพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนให้นำไปสู่การเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทุกด้าน (สุวิทย์ มูลคำ, 2541 : 10) โดยเฉพาะนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นนักเรียนที่อยู่ในวัยที่กำลังเติบโตใหญ่เป็นทรัพยากรอันมีค่าของชาติเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา โดยการนำวิธีการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียนมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบ เพื่อให้ปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาลดน้อยลงหรือหมดไปในที่สุด และเป็นแนวทางในการวัดผลประเมินผลด้านจิตพิสัยที่ถูกต้องเหมาะสมและเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยาโดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงผลของการใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงที่มีต่อการเสริมสร้างและพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการวัดผลและประเมินผลด้านจิตพิสัยของนักเรียน รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาวิธีการวัดผลให้เหมาะสมและมีคุณภาพ และเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนในด้านอื่น ๆ อีกต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 40 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมในการพัฒนาความรับผิดชอบและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรับผิดชอบ

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์

4. ในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในครั้งนี้จะศึกษาความรับผิดชอบของนักเรียนในด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ด้านการปฏิบัติตนในการเรียนและด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมประจำวันของนักเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาคณิตศาสตร์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่แสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน การปฏิบัติตนในการเรียนและการยอมรับผลการกระทำของตนเอง โดยมีรายละเอียดของพฤติกรรมดังนี้

1.1 การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่มีต่อกฎระเบียบของโรงเรียน โดยมีลักษณะพฤติกรรม ดังนี้

1.1.1 แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน

1.1.2 มาเข้าแถวทันเวลาที่กำหนด

1.1.3 เข้าร่วมกิจกรรมตามที่โรงเรียนจัดขึ้น

1.1.4 ทำเวรประจำวันในห้องเรียน

1.1.5 จัดโต๊ะเรียนของตัวเองให้เรียบร้อยอยู่เสมอ

1.1.6 มาเรียนเป็นประจำไม่ขาดเรียน

1.1.7 ทิ้งขยะในภาชนะที่กำหนด

1.1.8 รับประทานอาหารในโรงอาหารไม่นำอาหารมารับประทานนอกโรงอาหาร

1.2 การปฏิบัติตนในการเรียน หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่มีต่อหน้าที่ในการเรียน โดยมีลักษณะพฤติกรรม ดังนี้

1.2.1 เข้าเรียนตรงเวลา

1.2.2 ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น จัดบอร์ด , เตรียมอุปกรณ์ตามที่สั่ง

1.2.3 ทำการบ้านและทำแบบฝึกหัดตามที่ได้รับมอบหมาย

1.2.4 ส่งการบ้านและแบบฝึกหัดตามที่ได้รับมอบหมาย

- 1.2.5 นำอุปกรณ์การเรียนมาเรียนทุกครั้ง
- 1.2.6 จัดงานหรือบันทึกทุกครั้งขณะทำกิจกรรมการเรียน
- 1.2.7 ตั้งใจเรียนและร่วมกิจกรรมการเรียนในห้องทุกครั้ง
- 1.2.8 ระวังรักษาอุปกรณ์การเรียนของส่วนรวมและของตนเอง
- 1.2.9 การติดตามบทเรียน การบ้าน และงานต่าง ๆ จากเพื่อนเมื่อขาดเรียน
- 1.2.10 เมื่อทำการบ้านหรือแบบฝึกหัดผิดแล้วแก้ไขนำมาส่งใหม่
- 1.2.11 สนใจอ่านหนังสือและตำราเพิ่มเติมจากที่เรียน

1.3 การยอมรับผลการกระทำของตนเอง หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่มีต่อผลการกระทำของตนเอง โดยมีลักษณะพฤติกรรม ดังนี้

- 1.3.1 ยอมรับผลการกระทำเกี่ยวกับการทำเวรประจำวัน
- 1.3.2 ยอมรับผลการกระทำเกี่ยวกับการแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน
- 1.3.3 ยอมรับผลการกระทำเกี่ยวกับการทำการบ้านหรือแบบฝึกหัด
- 1.3.4 ยอมรับผลการกระทำเกี่ยวกับการส่งการบ้านหรือแบบฝึกหัด
- 1.3.5 ยอมรับผลการกระทำเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์การเรียนมาเรียน
- 1.3.6 ยอมรับผลการกระทำเกี่ยวกับการเข้าเรียนตามกำหนดเวลา
- 1.3.7 ยอมรับผลการกระทำเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมใน

ห้องเรียน

2. การพัฒนาความรับผิดชอบ หมายถึง การที่นักเรียนมีความรับผิดชอบในด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน การปฏิบัติตนในการเรียน และด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองสูงขึ้นหลังจากใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง

3. กิจกรรม หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติตนของนักเรียนที่มีต่อกฎระเบียบของโรงเรียนหน้าที่ในการเรียน และตามที่ได้รับมอบหมาย ประกอบด้วย

3.1 กิจกรรมประจำวัน หมายถึง กิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนเป็นประจำในแต่ละวันขณะอยู่ที่โรงเรียน ได้แก่ การมาเข้าแถว การทักทาย การแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน การรับประทานอาหาร การทำเวรประจำวัน การจัดโต๊ะเรียน

3.2 กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนและครูผู้สอนร่วมกันปฏิบัติในการเรียนการสอนรายวิชาคณิตศาสตร์ (ค 101) ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ทางโรงเรียนจัดให้นักเรียนได้เรียนจำนวน 1.5 หน่วยการเรียนรู้ สัปดาห์ละ 3 คาบ ตามโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533)

3.3 กิจกรรมพิเศษ หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านความรับผิดชอบนอกเหนือจากการทำกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมประจำวัน โดยเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยจัดขึ้นให้นักเรียนและดำเนินกิจกรรมควบคู่ไปกับกิจกรรมประจำวันและกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง รู้จักคิดวิเคราะห์และนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของตนเอง ประกอบด้วย กิจกรรมกลุ่มที่เน้นการปฏิบัติและกรณีตัวอย่างจากข่าวหรือประวัติของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ โดยจัดกิจกรรมให้กลุ่มตัวอย่างสัปดาห์ละ 3 ครั้ง รวมทั้งหมด 18 ครั้ง ในคาบกิจกรรมโฮมรูมและคาบอิสระ

4. การประเมินผลจากสภาพจริง หมายถึง กระบวนการประเมินผลที่ยึดพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริง ๆ ซึ่งกระทำไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครูและผู้เรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานและพัฒนาการของผู้เรียน มีการใช้เครื่องมือหลายประเภท ประกอบด้วย

4.1 แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ หมายถึง แบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนระหว่างที่ทำกิจกรรมอยู่ในโรงเรียน ในด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนและการปฏิบัติตนในการเรียน โดยใช้ผู้สังเกตคือ ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา และเพื่อนคู่สัญญา

4.2 แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดความรับผิดชอบของนักเรียนด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง เป็นแบบทดสอบเลือกตอบชนิดสถานการณ์ โดยมีตัวเลือกให้นักเรียนเลือกตอบในแต่ละข้อ 3 ตัวเลือก

4.3 แบบบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบ หมายถึง แบบบันทึกที่นักเรียนใช้ในการบันทึกพฤติกรรมในการพัฒนาความรับผิดชอบ ประกอบด้วย ชื่อผู้บันทึก วันเวลาที่บันทึก เพื่อนคู่สัญญา พฤติกรรมที่ปฏิบัติ ผลการปฏิบัติ ความคิดเห็นของเพื่อน ความคิดเห็นของครู

4.4 แฟ้มสะสมงาน หมายถึง สิ่งที่ใช้ในการเก็บสะสมผลงานหรือรวบรวมข้อมูลหลักฐานที่แสดงถึงลักษณะของนักเรียนที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพที่แท้จริงของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน เช่น ผลจากการทดสอบ จากการสังเกต ผลการประเมินการทำกิจกรรมหรือการเรียนการสอน จากครูและเพื่อนนักเรียน ผลการประเมินตนเอง และแบบบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน โดยมีการจัดเก็บผลงานอย่างเป็นระบบ และนักเรียนรวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำ

5. เพื่อนคู่สัญญา หมายถึง นักเรียนในชั้นเดียวกันที่นักเรียนเลือกมาหนึ่งคนเพื่อจับคู่กับตน มีหน้าที่คอยช่วยเหลือกัน และช่วยกันในการทำกิจกรรม การทำแบบบันทึกพฤติกรรม และว่ากล่าวตักเตือนซึ่งกันและกัน เพื่อให้นักเรียนสามารถควบคุมตนเองและประพฤติปฏิบัติตนได้ดียิ่งขึ้น

6. ช่วงที่หนึ่ง หมายถึง การใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ระยะเวลา 3 สัปดาห์แรกของการพัฒนา เริ่มการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนจากสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 2 และสัปดาห์ที่ 3 แล้วสรุปผลการประเมินและการพัฒนาให้นักเรียนทราบ

7. ช่วงที่สอง หมายถึง การใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ระยะเวลา 3 สัปดาห์ต่อมาจากช่วงที่หนึ่ง เริ่มการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนจากสัปดาห์ที่ 4 สัปดาห์ที่ 5 และสิ้นสุดในสัปดาห์ที่ 6 แล้วสรุปผลการประเมินและการพัฒนาให้นักเรียนทราบ

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้นหลังจากใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงในการพัฒนาความรับผิดชอบโดยพิจารณาจากเส้นกราฟและการทดสอบนัยสำคัญ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ

1.1 ความหมายและลักษณะของความรับผิดชอบ

1.2 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

1.3 การพัฒนาความรับผิดชอบ

2. การประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

2.1 ความหมายของการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

2.2 ลักษณะสำคัญของการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

2.3 รายละเอียดและกระบวนการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

2.4 หลักการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

2.5 วิธีการและเครื่องมือประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

2.5.1 การสังเกต

2.5.2 การตรวจผลงาน

2.5.3 การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.5.4 การใช้แบบทดสอบที่เน้นการปฏิบัติจริง

2.5.5 การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

1. ความรับผิดชอบ

1.1 ความหมายและลักษณะของความรับผิดชอบ

มีผู้ให้ความหมายและลักษณะของความรับผิดชอบไว้ต่าง ๆ ดังนี้

ชวาล แพร์ตกุล (2514 : 33) ให้ความหมายของความรับผิดชอบในรูปของพฤติกรรมว่า หมายถึง ความสนใจความตั้งใจที่จะทำงานและติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เป็นผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนได้กระทำลงไปทั้งที่เป็นผลดีและผลเสียโดยแสดงออกในรูปการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความสำเร็จ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังอย่างมีจุดหมาย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับงานมา

นิภา วิจิตรศิริ (2525 : 4) กล่าวว่าความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายามและละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รักษาสิทธิและหน้าที่ของตน ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดีหรือผลเสีย ทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

กรมสามัญศึกษา (2526 : 66) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง การมีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ยอมรับผลการกระทำนั้น และพยายามปรับ

ปรุ่การปฏิบัติหน้าที่ให้ดีขึ้น

สุพัตรา สุภาพ (2531 : 9) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า คือ การรู้จักหน้าที่ที่ตนต้องกระทำ ต้องปฏิบัติ ไม่นึกถึงแต่สิทธิเพียงอย่างเดียว เช่น เป็นนักเรียนมีสิทธิที่จะมาเรียนหนังสือ ความรับผิดชอบของการเป็นนักเรียนคือ ต้องมาเรียนสม่ำเสมอ ไม่หนีเรียน ความรับผิดชอบจึงเป็นการกระทำที่พึงกระทำหรือควรกระทำตามสถานภาพของบุคคล

คณิงรัตน์ ลาโพธิ์ (2535 : 38) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ คือ ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ทั้งต่อตนเองและสังคมด้วยความผูกพัน ความพากเพียรพยายาม และละเอียดรอบคอบ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสีย ไม่ว่าจะทำผิดหรือถูก ไม่ปัดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่นทั้งพร้อมพยายามที่จะปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

จूरรัตน์ นันทยทวิกุล (2538 : 24) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะการมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่มีความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยันหมั่นเพียร อดทน เพื่อให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสียและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2526 : 32 - 95) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง มีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงานให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ยอมรับผลการกระทำและพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดีขึ้น ด้วยความมานะพากเพียรไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคใด ๆ โดยมีสาระสำคัญและพฤติกรรมความรับผิดชอบที่มุ่งให้นักเรียนนักศึกษาที่มีดังนี้

1. ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การตั้งใจศึกษาเล่าเรียนด้วยความขยันหมั่นเพียร ละเอียดรอบคอบ อดทน ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย โดยมีลักษณะพฤติกรรมดังนี้

- 1.1 ตั้งใจเรียน
- 1.2 เข้าห้องเรียนทันเวลา
- 1.3 เข้าห้องเรียนทุกชั่วโมง
- 1.4 ส่งงานอาจารย์ทันตามกำหนด
- 1.5 ผลการเรียนสม่ำเสมอทุกภาคการศึกษา
- 1.6 ผลการเรียนดีขึ้นทุกภาคการศึกษา
- 1.7 ไม่เคยทุจริตในการสอบ
- 1.8 ร่วมกิจกรรมการเรียนทุกชั่วโมง
- 1.9 รู้สึกอยากเรียน
- 1.10 ตรวจทานงานที่ทำเสร็จแล้ว

2. ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา การรักษาผลประโยชน์และเกียรติยศ ชื่อเสียงของสถานศึกษาตลอดจนการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สถานศึกษา โดยมีพฤติกรรม ดังนี้

- 2.1 ไม่ขีดเขียนโต๊ะเรียน
- 2.2 แต่งเครื่องแบบถูกต้อง
- 2.3 ไม่ทะเลาะวิวาทนอกสถานศึกษา
- 2.4 ไม่ทำลายสิ่งของในสถานศึกษา
- 2.5 ไม่พยายามหลีกเลี่ยงที่จะสวมเครื่องแบบสถานศึกษา

2.6 เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนของสถานศึกษา

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2525 : 270) ได้สรุปพฤติกรรมของความรับผิดชอบรวมกับการพึ่งตนเอง ความขยันหมั่นเพียร ในค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ไว้ดังนี้

1. ศึกษาหาความรู้อยู่เป็นเนืองนิจ
2. ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถและความชำนาญ
3. ใช้ความรู้ ความสามารถของตนเองให้เต็มที่ ก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น
4. มีความเข้มแข็ง อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และแก้ปัญหาทั้งปวง
5. ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
6. คิดชอบ ทำชอบและแก้ปัญหาได้
7. ขวนขวายประกอบอาชีพสุจริต
8. รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวม ต่อหน้าที่และการทำงาน
9. ปฏิบัติงานให้สำเร็จเรียบร้อย

นิภา วิจิตรศิริ (2525 : 4) สรุปลักษณะพฤติกรรมของผู้ที่มีความรับผิดชอบ ไว้ดังนี้

1. เอาใจใส่การทำงานเพื่อผลของงานนั้น ๆ
2. มีความเพียรพยายาม
3. ใช้ความสามารถเต็มที่
4. กล้าเผชิญต่อความจริง ยอมรับผลการกระทำของตน
5. ช่วยเหลืองานส่วนรวมด้วยความเต็มใจ
6. รู้จักหน้าที่ และกระทำตามหน้าที่อย่างดี
7. ไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น
8. มีความไว้วางใจได้
9. ตรงต่อเวลา
10. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์
11. มีความละเอียดรอบคอบ
12. ดูแลรักษาของส่วนรวมเสมือนของตนเอง
13. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
14. ปรับปรุงงานในหน้าที่ที่มีต่อตนเอง และสังคมให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น

พิจิตรา พงษ์จินดากร (2525 : 141 – 142) สรุปพฤติกรรมของผู้ที่มีความรับผิดชอบไว้ ดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. มีความอดทน ต่อสู้อุปสรรคอย่างไม่ท้อถอย
3. มีความปรารถนาที่จะทำงานให้ดีกว่าเดิม
4. มีความสามารถในการควบคุมตนเอง
5. ยึดมั่นในกฎเกณฑ์
6. เป็นที่ไว้วางใจได้ มีความตรงต่อเวลา และซื่อสัตย์
7. กล้าเผชิญต่อความจริง

และยังกล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครู-อาจารย์ ไว้ดังนี้

1. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
2. ไม่หนีเรียน
3. เคารพเชื่อฟังครู-อาจารย์
4. ช่วยเหลือภารกิจของครูอาจารย์ตามกำลังสมควร
5. ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับของโรงเรียน
6. ช่วยรักษาความสะอาดของบริเวณโรงเรียน
7. ถนอมของใช้ในโรงเรียนไม่ทำลายทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน
8. ช่วยงานโรงเรียนตามความสามารถ
9. รักษาชื่อเสียงของโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา (2526 : 68 – 92) ได้แบ่งความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาออกเป็น 4 ด้านและในแต่ละด้านมีลักษณะพฤติกรรม ดังนี้

1. ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่นัดหมาย เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจในบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้า ชักถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดผิดก็ยอมรับว่าทำผิดแล้วพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องด้วยตนเองอยู่เสมอ มีผลการเรียนผ่านทุกวิชาในทุกภาคเรียน

2. ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา รักษาผลประโยชน์ เกียรติยศชื่อเสียงของสถานศึกษา ช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานศึกษา ไม่ขีดเขียน ผ่นผนังห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม แต่งเครื่องแบบนักเรียนเรียบร้อยไม่ทะเลาะวิวาทกับโรงเรียนอื่น คอยตักเตือนเพื่อนนักเรียนที่จะหลงผิดอันทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง และเมื่อโรงเรียนต้องการความร่วมมือหรือความช่วยเหลือก็เต็มใจให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ตามความสนใจและความสามารถของตน เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน เป็นนักกีฬา นักแต่งคำขวัญ เรียงความ ฯลฯ

3. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนตั้งใจช่วยเหลืองานต่าง ๆ ภายในบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตน และรู้จักแสดงความคิดเห็น และปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว ช่วยแก้ปัญหาการที่สมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจกัน เมื่อมีปัญหา ก็ปรึกษาและให้พ่อแม่รับทราบแก้ปัญหาของตนเองทุกเรื่อง ช่วยครอบครัวประหยัดไฟฟ้า น้ำ อาหาร สิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้านและอื่น ๆ

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม บำเพ็ญประโยชน์ และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนและสังคมอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคม ให้ความรู้ความสนุกเพลิดเพลินแก่ประชาชนตามความสามารถของตนช่วย คิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม เช่น ความสกปรก การรักษาสาธารณสุขสมบัติการเสียภาษี และการรับบริการจากสถานบริการต่าง ๆ

กรมสามัญศึกษา (2529 : 3) กล่าวถึงลักษณะของการรู้จักรับผิดชอบ ไว้ดังนี้

การรู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่

1. ตรงต่อเวลา ได้แก่ การตรงต่อเวลาที่กำหนดนัดหมายไว้ เช่น การไปโรงเรียน การทำงาน การประชุม การนัดพบ เป็นต้น

2. รู้จักหน้าที่ของตน ได้แก่ การรู้จักสภาพของตนที่กำลังเป็นอยู่ ตนมีหน้าที่ทำอะไรทำสิ่งนั้นให้สมบูรณ์ ด้วยความขยันหมั่นเพียร เพิ่มความสามารถ

3. รู้จักคุ้มครองตนเอง ได้แก่ การรู้จักวิธีรักษาตน ป้องกันตนเองให้พ้นจากอันตรายต่าง ๆ

4. รู้จักควบคุมความประพฤติตน ได้แก่ การที่ตนมีความสามารถบังคับควบคุมจิตใจของตนไม่ให้หลงไหลมัวเมาในอบายมุข ไม่ตกเป็นทาสของกิเลส ประพฤติตนให้อยู่ในศีลธรรม

5. รู้จักรักษาสุขภาพอนามัย ได้แก่ การรักษาร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอ สามารถต้านโรคร้ายไขเจ็บได้ดี เพื่อจะได้ใช้ความสามารถทำหน้าที่การงานให้ได้ผลสมบูรณ์ เช่น ต้องรู้จักระมัดระวังเกี่ยวกับเสื้อผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัยให้สะอาด เป็นต้น

การรู้จักรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ได้แก่

1. การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา
 2. การรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน
 3. การช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานศึกษา
 4. การไม่ทะเลาะวิวาทกับโรงเรียนอื่น
 5. เต็มใจช่วยเหลือ และให้ความร่วมมือกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
 6. คอยตักเตือนเพื่อนนักเรียนที่จะหลงผิดอันทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง
- ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ได้แก่

1. การที่นักเรียนมีความตั้งใจช่วยเหลืองานต่าง ๆ ภายในบ้าน
 2. การรู้จักปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว
 3. การช่วยครอบครัวประหยัดไฟฟ้า น้ำ อาหาร สิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้าน
- ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่

1. การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและสังคม
2. การรักษาสาธารณสมบัติของบ้านเมือง
3. การช่วยคิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม เช่น ความสกปรก
4. การช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคม

จूरित्तน์ นันทยทวิกุล (2538 : 4-5) สรุปลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ ดังนี้

1. มีความเอาใจใส่ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริงโดยมุ่งมั่นที่จะผลักดันให้ประกอบกิจกรรมด้วยความสนใจ เต็มใจทำอย่างสม่ำเสมอ มีจุดหมายปลายทาง มีใจจดจ่อ มีสมาธิเพื่อให้งานในหน้าที่ของตนหรืองานที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อย ติดตามงาน ไม่ละเลยทอดทิ้ง หรือหลีกเลี่ยง และหาทางป้องกันไม่ให้เกิดความบกพร่องเสื่อมเสียในงาน ที่ตนรับผิดชอบอยู่

✓ 2. มีความละเอียดรอบคอบ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้จักใคร่ครวญในงานที่ทำ เพื่อให้ถูกต้องและสมบูรณ์รู้จักคิดก่อนทำว่างานนั้นจะมีผลดี ผลเสียอย่างไรบ้าง วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิด และหาทางป้องกันไว้ล่วงหน้า และเมื่อทำงานเสร็จแล้วต้องตรวจทานดูว่าถูกต้องเรียบร้อยดีหรือยัง

3. ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความพยายามอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จในงานที่ทำ และทำด้วยความระมัดระวัง เอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง อาสางานไม่ชอบอยู่เฉยหรือว่างงาน ริเริ่มงานแสวงหางานใหม่ ๆ อยู่เสมอ

4. มีความอดทน หมายถึง ความสามารถของร่างกายความคิดและจิตใจที่จะทนต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้นาน ๆ จนทำให้สำเร็จได้โดยไม่คำนึงถึงอุปสรรคใด ๆ มีร่างกายแข็งแรง มีจิตใจเข้มแข็ง

ควบคุมตนเองได้ดีเมื่อเกิดความเหนื่อยอ่อนหรือเกียจคร้าน

✓ 5. มีความตรงต่อเวลา หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการยอมรับในสิ่งที่ตนได้กระทำลงไป ไม่ว่าผลของงานนั้นจะออกมาดีหรือไม่ดีก็ตาม

6. การยอมรับผลการกระทำของตนเอง หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการยอมรับในสิ่งที่ตนได้กระทำลงไป ไม่ว่าผลของงานนั้นจะออกมาดีหรือไม่ดีก็ตาม

7. การปรับปรุงงานของตนให้ดียิ่งขึ้น หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว ถ้าไม่ดีก็ต้องพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

นพดล ภวนะวิเชียร (2540 : 70 – 71) กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมหลักที่แสดงถึงความรับผิดชอบว่าประกอบด้วยพฤติกรรมหลัก 5 ประการ คือ

1. ตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ คือ
 - 1.1 รับผิดชอบต่อสิ่งที่กระทำ
 - 1.2 ยอมรับว่าหน้าที่เป็นสิ่งที่ตนต้องทำ
 - 1.3 รู้สึกชอบต่อการกระทำหน้าที่
 - 1.4 รู้สึกว่าหน้าที่ของตนเป็นสิ่งที่สำคัญ
2. ทำหน้าที่ด้วยความเต็มใจโดยไม่ต้องมีการบังคับ มีพฤติกรรมดังนี้
 - 2.1 สมารถใจทำหน้าที่
 - 2.2 ควบคุมตนเองได้
3. ทำหน้าที่ด้วยความตั้งใจเอาใจใส่ พฤติกรรมส่วนนี้มีพฤติกรรมเสริม คือ
 - 3.1 วางแผนในการทำหน้าที่ของตน
 - 3.2 มีระเบียบวินัย
 - 3.3 มีความซื่อสัตย์
 - 3.4 มีความละเอียดรอบคอบ
 - 3.5 มีสติ
4. ทำหน้าที่อย่างต่อเนื่องจนงานเสร็จ พฤติกรรมส่วนนี้มีพฤติกรรมเสริม คือ
 - 4.1 มีความอดทน
 - 4.2 มีความเพียร
 - 4.3 มีการเตรียมการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
 - 4.4 มีมนุษยสัมพันธ์
 - 4.5 รักษาสุขภาพให้แข็งแรง
5. ยอมรับผลการกระทำของตน ประกอบด้วยพฤติกรรม ดังนี้
 - 5.1 ติดตามผลการกระทำของตน
 - 5.2 มีเหตุผล
 - 5.3 ปรับปรุงการกระทำของตน

ระเบียบโรงเรียนพุทธจักรวิทยา (โรงเรียนพุทธจักรวิทยา 2541. 2541 : 62 - 68) ได้กำหนดระเบียบโรงเรียนพุทธจักรวิทยาไว้ในคู่มือนักเรียนและผู้ปกครอง ปีการศึกษา 2541 เรื่อง การปฏิบัติตนของนักเรียน ว่าด้วยเรื่อง แนวการปฏิบัติตนและหน้าที่ความรับผิดชอบของนักเรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การปฏิบัติตนโดยทั่วไป นักเรียนมีหน้าที่ความรับผิดชอบและควรประพฤติปฏิบัติตน ดังนี้

1.1 มีเครื่องแต่งกาย เครื่องเขียน แบบเรียน กระเป๋า และเครื่องใช้ต่าง ๆ ครบ ตามที่โรงเรียนกำหนด

1.2 แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของการแต่งกายของนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการและตามที่โรงเรียนกำหนดเป็นพิเศษ

1.3 พึงระลึกอยู่เสมอว่าตนเองเป็นนักเรียน ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด

1.4 นักเรียนต้องมาโรงเรียนตามเวลาอย่างสม่ำเสมอ การหยุดเรียนด้วยประการใด ๆ ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบการลาหยุด

1.5 เมื่อถึงโรงเรียนแล้วต้องอยู่ในความรับผิดชอบของครูอาจารย์ ห้ามออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาต

1.6 เชื้อฟังครูอาจารย์ ประพฤติปฏิบัติตนให้สมกับเป็นนักเรียนที่ดี มีความสุภาพอ่อนโยน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการพนัน ยาเสพติด และอบายมุขต่าง ๆ

1.7 มีความสามัคคีในหมู่คณะ ไม่นำความเสื่อมเสียมาสู่โรงเรียน

1.8 นักเรียนควรช่วยกันรักษาสมบัติของโรงเรียนอันเป็นส่วนรวม

1.9 ควรช่วยกันประหยัดการใช้น้ำและไฟฟ้าของโรงเรียน

1.10 นักเรียนที่แต่งกายนอกเครื่องแบบห้ามเข้ามาในบริเวณโรงเรียนโดยเด็ดขาด

1.11 นักเรียนพึงใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง เข้าร่วมกิจกรรมและช่วยส่งเสริมการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น

1.12 เมื่อเรียนชั่วโมงสุดท้ายแล้ว ก่อนออกจากห้องให้ยกเก้าอี้ขึ้นข้างบนโต๊ะให้เรียบร้อย

2. การปฏิบัติตนก่อนเข้าห้องเรียน นักเรียนมีหน้าที่ความรับผิดชอบและการปฏิบัติตน ดังนี้

2.1 เมื่อนักเรียนได้ยื่นสัญญาณครั้งที่ 1 เวลา 07.40 น. ให้นักเรียนทุกคนเตรียมตัวเข้าแถว และเมื่อได้ยื่นสัญญาณครั้งที่ 2 เวลา 07.45 น. นักเรียนทุกคนต้องเข้าแถวเรียบร้อยพร้อมที่จะทำพิธีเคารพธงชาติ

2.2 นักเรียนต้องมาถึงโรงเรียนอย่างช้าเวลา 07.50 น. เพื่อให้ทันเข้าแถวประกอบพิธีเคารพ ธงชาติ และฟังการอบรมหน้าเสาธง

2.3 เมื่อสิ้นสุดการประกอบพิธีหน้าเสาธงในตอนเช้า นักเรียนเดินขึ้นชั้นเรียนอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย

3. การปฏิบัติตนในห้องเรียนขณะที่มีชั่วโมงเรียน นักเรียนควรปฏิบัติตน ดังนี้

3.1 มาเข้าเรียนตรงเวลาทุกครั้งและเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมก่อนครูประจำวิชาจะมาถึง

3.2 ตั้งใจเรียน เชื้อฟังครูอาจารย์ รักษาความเป็นระเบียบ ไม่คุย ไม่เล่นในห้องเรียนไม่ลุกจากที่นั่งโดยไม่ได้รับอนุญาต

3.3 ไม่นำวิชาอื่นขึ้นมาทำโดยที่ครูผู้สอนไม่ได้อนุญาต

3.4 เมื่ออาจารย์ไม่เข้าห้องเรียนเกิน 5 นาทีไปแล้ว ให้หัวหน้าชั้นรับรายงานหัวหน้าหมวดวิชาหรือฝ่ายวิชาการเพื่อจัดหาอาจารย์สอนแทน

3.5 ระหว่างที่มีการเรียนการสอนหากมีข้อสงสัยให้ยกมือขออนุญาตเมื่อครูอนุญาตจึงซักถามหรือแสดงความคิดเห็น ไม่พูดแทรกขณะที่ครูสอน

3.6 ไม่ทำเสียงดังหรือเดินเล่นไปมาขณะที่มีการเรียนการสอน

3.7 ในกรณีที่ครูอาจารย์ไม่อยู่ในห้องเรียน ให้ทุกคนอยู่ในห้องด้วยความเรียบร้อย ไม่ส่งเสียงดังรบกวนห้องเรียนใกล้เคียง

4. การมาสาย มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

4.1 นักเรียนจะต้องมาถึงโรงเรียนก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ

4.2 การมาโรงเรียนเมื่อเชษฐภคชาติขึ้นสู่ยอดเสาเรียบร้อยแล้วถือว่ามาสาย

5. การลาป่วย มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

5.1 การหยุดโรงเรียนทุกครั้งนักเรียนจะต้องยื่นใบลากิจ หรือลาป่วยต่ออาจารย์ประจำชั้นตามเหตุผลที่เป็นจริงเมื่อมาโรงเรียนในวันแรก หรือให้ผู้ปกครองแจ้งทางโรงเรียนทางโทรศัพท์ได้

5.2 หักใบลาต้องมีลายเซ็นของผู้ปกครองกำกับทุกครั้ง

6. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในโรงเรียน นักเรียนมีหน้าที่ความรับผิดชอบและควรปฏิบัติตน ดังนี้

6.1 นักเรียนต้องช่วยกันรักษาความสะอาดของอาคารเรียนและ ห้องเรียน บริเวณโรงเรียน และช่วยกันรักษาทรัพย์สินต่าง ๆ ของห้องเรียนให้อยู่ในสภาพดีและเรียบร้อยอยู่เสมอ

6.2 ทำความสะอาดห้องเรียนทุกวัน ตามวัน เวลา และเวลาที่อาจารย์ประจำชั้นกำหนด

6.3 ไม่เคลื่อนย้ายโต๊ะออกมานอกห้องเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาต

6.4 ไม่ขีดเขียนผนัง โต๊ะเรียน ฝาผนัง และประตูหน้าต่างของห้องเรียนและส่วนให้สกปรก และไม่ทำลายสิ่งต่าง ๆ ให้ชำรุดเสียหาย

6.5 ทิ้งขยะในบริเวณและภาชนะที่ทางโรงเรียนจัดไว้ให้

7. การรับประทานอาหาร นักเรียนมีหน้าที่และแนวปฏิบัติตน ดังนี้

7.1 ไม่รับประทานอาหารก่อนเวลาพักหรือก่อนเวลาที่โรงเรียนกำหนด

7.2 ไม่นำอาหาร เครื่องดื่มไปรับประทานนอกโรงอาหาร

7.3 ไม่นำภาชนะใส่อาหารและแก้วน้ำดื่มทุกชนิดออกนอกโรงอาหารหรือนำไปไว้บนอาคารเรียน

7.4 เมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้วให้นำภาชนะไปวางไว้บนโต๊ะที่จัดไว้และทิ้งเศษอาหารในภาชนะที่จัดไว้ให้

นอกจากหน้าที่ความรับผิดชอบของนักเรียนที่กล่าวมาแล้ว ยังมีความรับผิดชอบของนักเรียนตามความคิดเห็นของครูประจำชั้นและครูประจำวิชา ซึ่งผู้วิจัยได้สอบถามจากครูอาจารย์ในโรงเรียนเพิ่มเติมสรุปได้ว่า นักเรียนควรมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ทำการบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมายและส่งตามกำหนดเวลา

2. มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตัวเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

3. ทำกิจกรรมการเรียนด้วยความตั้งใจ จดงานหรือบันทึกลงสมุดทุกครั้ง

4. เมื่อทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียนและในห้องเรียน เช่น การแต่งกายผิดระเบียบ ไม่ทำเวรไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เข้าเรียนไม่ตรงเวลา ไม่ส่งงานหรือการบ้าน และได้รับการตักเตือนต้องรู้จักยอมรับผิดและปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น

5. เมื่อขาดเรียน เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องติดตามบทเรียน การบ้าน และการทำงานต่าง ๆ ที่ครูได้มอบหมายให้ทำจากเพื่อน ๆ และรีบดำเนินการจัดทำส่งให้เรียบร้อย

6. มีการติดตามงานหรือผลการดำเนินการต่าง ๆ ที่ตนเองทำส่งครู เพื่อจะได้ทราบข้อบกพร่องและแก้ไขได้ถูกต้อง

7. รับฟังข้อเสนอแนะของคนอื่นไม่ว่าจะเป็นครูอาจารย์ หรือเพื่อนนักเรียนด้วยกัน และพยายามปรับปรุงตัวเองให้ดียิ่งขึ้น

8. ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของตนเองอยู่เสมอ

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้สรุปความหมายและลักษณะของความรับผิดชอบ โดยยึดตามแนวของ พิจิตรา พงษ์จินดากร กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา จุฬารัตน์ นันทัยทวีกุล และ แนวการปฏิบัติตนตามหน้าที่และความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนพุทธจักรวิทยา ตามระเบียบของ โรงเรียนพุทธจักรวิทยา เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ดังนี้

ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่นักเรียนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน การปฏิบัติตนในการเรียนและการยอมรับผลการกระทำของตนเอง โดยรายละเอียดของพฤติกรรมดังนี้

1 การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่มีต่อกฎระเบียบของโรงเรียน โดยมีลักษณะพฤติกรรม ดังนี้

- 1.1 แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน
- 1.2 มาเข้าแถวทันเวลาที่กำหนด
- 1.3 เข้าร่วมกิจกรรมตามที่โรงเรียนจัดขึ้น
- 1.4 ทำเวรประจำวันในห้องเรียน
- 1.5 จัดโต๊ะเรียนของตัวเองให้เรียบร้อยอยู่เสมอ
- 1.6 มาเรียนเป็นประจำไม่ขาดเรียน
- 1.7 ทิ้งขยะในภาชนะที่กำหนด
- 1.8 รับประทานอาหารในโรงอาหารไม่นำอาหารมารับประทานนอกโรงอาหาร

2 การปฏิบัติตนในการเรียน หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่มีต่อหน้าที่ในการเรียน โดยมีลักษณะพฤติกรรม ดังนี้

- 2.1 เข้าเรียนตรงเวลา
- 2.2 ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น จัดบอร์ด , เตรียมอุปกรณ์ตามที่สั่ง
- 2.3 ทำการบ้านและทำแบบฝึกหัดตามที่ได้รับมอบหมาย
- 2.4 ส่งการบ้านและทำแบบฝึกหัดตามที่ได้รับมอบหมาย
- 2.5 นำอุปกรณ์การเรียนมาเรียนทุกครั้ง
- 2.6 จดงานหรือบันทึกทุกครั้งขณะทำกิจกรรมการเรียน
- 2.7 ตั้งใจเรียนและร่วมกิจกรรมการเรียนในห้องทุกครั้ง
- 2.8 ระวังรักษาอุปกรณ์การเรียนของส่วนรวมและของตนเอง
- 2.9 การติดตามบทเรียน การบ้าน และงานต่าง ๆ จากเพื่อนเมื่อขาดเรียน
- 2.10 เมื่อทำการบ้านหรือแบบฝึกหัดผิดแล้วแก้ไขนำมาส่งใหม่
- 2.11 สนใจอ่านหนังสือและตำราเพิ่มเติมจากที่เรียน

3. การยอมรับผลการกระทำของตนเอง หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่มีต่อผลการกระทำของตนเอง โดยมีลักษณะพฤติกรรม ดังนี้

- 3.1 ยอมรับผลการกระทำเกี่ยวกับการทำเวรประจำวัน

- 3.2 ยอมรับผลการกระทำเกี่ยวกับการแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน
- 3.3 ยอมรับผลการกระทำเกี่ยวกับการบ้านหรือแบบฝึกหัด
- 3.4 ยอมรับผลการกระทำเกี่ยวกับการส่งการบ้านหรือแบบฝึกหัด
- 3.5 ยอมรับผลการกระทำเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์การเรียนมาเรียน
- 3.6 ยอมรับผลการกระทำเกี่ยวกับการเข้าเรียนไม่ตรงเวลา
- 3.7 ยอมรับผลการกระทำเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมในห้องเรียน

1.2 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ชม ภูมิภาค (2518 : 47) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบอีกด้านหนึ่ง คือ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ถ้าทุกคนในสังคมมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สังคมนั้นจะมีแต่ความสงบสุข ความเจริญก้าวหน้า ในปัจจุบันสังคมไทยยังขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวมอยู่เป็นจำนวนมากจึงจำเป็นต้องพัฒนาความรับผิดชอบต่อเกิดขึ้นในทุกคน สถาบัน สังคมทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว สถานศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ ล้วนแต่อยู่ในฐานะที่ต้องช่วยกันดูแลปลูกฝังความรับผิดชอบต่อเกิดขึ้นแก่บรรดาสมาชิกทุกคน เพื่อความสงบสุขและความก้าวหน้าของประชาชาติ

จรรยา สุวรรณทัตและดวงเดือน พันธุมนาวิน (2521 : 28) กล่าวว่า วิชาความรู้สึกรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดีที่สำคัญอย่างหนึ่งนอกจากความมีวินัยทางสังคม ความเอื้อเฟื้อ และความเกรงใจ ซึ่งลักษณะของความเป็นพลเมืองดีนี้คือ นิสัยและการกระทำของบุคคลซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานและกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมายบ้านเมือง รวมถึงลักษณะซึ่งเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เนื่องจากว่าความรู้สึกรับผิดชอบนี้เป็นลักษณะนิสัยและทัศนคติของบุคคล ซึ่งเป็นเครื่องผลักดันให้ปฏิบัติตามระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตนและมีความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นคนมีความรับผิดชอบนี้เป็นลักษณะที่จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่นสงบสุข นอกจากนั้นความรับผิดชอบยังเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศด้วย

สมศักดิ์ ชินพันธ์ (2523 : 9) กล่าวว่า นักจิตวิทยาหลายท่านเห็นพ้องต้องกันว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะหนึ่งซึ่งแสดงวุฒิภาวะทางด้านอุปนิสัย และเป็นส่วนประกอบสำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตในสังคม เนื่องจากสังคมแต่ละแห่ง บุคคลแต่ละบุคคลมีบทบาทที่จะกระทำหลายอย่างมากมายด้วยกัน ถ้าทุกคนในสังคมรู้จักรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตนเป็นอย่างดีแล้วก็จะก่อให้เกิดสันติ ตลอดจนความสงบสุขในสังคมนั้น

กรมการศาสนา (กรมการศาสนา. 2525 : 2) กล่าวว่าความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะของคนไทยอย่างหนึ่งที่จะต้องปลูกฝังให้กับคนไทยนอกจากความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยัน ประหยัด เสียสละ ฯลฯ การปลูกฝังให้คนไทยมีสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดี เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้สังคมเป็นระเบียบและสงบสุข

ดนิงรัตน์ ลาโพธิ์ (2535 : 44 - 45) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นคุณลักษณะที่ดีงามในสังคม ควรปลูกฝังให้เกิดในตัวบุคคลทุกคน ซึ่งถ้ากล่าวไปแล้ว หากบุคคลมีความรับผิดชอบจะมีผลดังนี้

1. คนที่มีความรับผิดชอบย่อมทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมายได้ทันเวลา

2. คนที่มีความรับผิดชอบย่อมเป็นที่นับถือ ได้รับการยกย่อง สรรเสริญและเป็นคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อสังคม

3. ความรับผิดชอบเป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานสอดคล้องกับกฎจริยธรรมและหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับจากผู้อื่น

4. ไม่ทำให้เป็นเหตุของความเสื่อมและความเสียหายแก่ส่วนรวม

5. ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุข เรียบร้อยแก่สังคม

อนุวัติ ภูณแก้ว (2538 : 52) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะหนึ่งของคนที่มีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้หน้าที่หรืองานที่มอบหมายให้รับผิดชอบประสบความสำเร็จ และเสร็จตามเวลาที่กำหนด ซึ่งมีผลทำให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ดังนั้นหลักสูตรในปัจจุบันจึงกำหนดให้มีการปลูกฝังและพัฒนาให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งยังกำหนดให้มีการวัดในแต่ละรายวิชาด้วย

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งและจำเป็นต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างให้เกิดกับทุกคน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะทำให้สังคมเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยสงบสุข และพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า

1.3 การพัฒนาความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมตั้งแต่วัยเด็ก และจะพัฒนาไปเรื่อย ๆ จนถึงวัยรุ่น และ จากวัยรุ่นจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จึงต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กและแนะนำส่งเสริมเขาในสิ่งที่ถูกที่ควรให้เขาได้รู้จักแก้ปัญหาและค่อย ๆ ปลูกฝังความรับผิดชอบให้แก่เขา เพราะนอกเหนือจากจะมีวินัยและความรับผิดชอบตามธรรมชาติอันเกิดขึ้นได้เองแล้ว เด็กยังเรียนรู้วินัยและความรับผิดชอบจากวัฒนธรรมโดยอาศัยการสั่งสอนฝึกปรือจากบุคคลแวดล้อม ซึ่งเป็นกฎธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันในสังคม (กิ่งแก้ว อรรถกร. 2524 : 15-19) การฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบถ้าฝึกอบรมใช้อำนาจมากเกินไป ความรับผิดชอบของเด็กจะเกิดการตั้งไม่มีการยืดหยุ่นจะเกิดความเครียดขึ้น แต่ในทางกลับกันหากปล่อยเกินไปเด็กจะไม่เกิดการพัฒนาด้านของความรับผิดชอบ (วิวัฒน์ รักษาเคน. 2531 : 17)

ชม ภูมิภาค (2518 : 5 - 51) กล่าวถึงการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและต่อบุคคลว่าจะต้องปลูกฝังด้วยการให้เขาได้กระทำ มิใช่จะเกิดขึ้นจากการบอกเล่าเท่านั้น วิธีการสอนในโรงเรียนมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังความรับผิดชอบ การบอกให้จัดทำงานเป็นรายบุคคลไม่ได้มีส่วนช่วยในการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อส่วนรวมเลย ควรให้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่มเป็นคณะตามความสมควร ในการทำงานเป็นกลุ่มแต่ละคนจะได้รับมอบหมายให้ทำงานอันเป็นส่วนหนึ่งของงานทั้งหมด เพื่อจะให้งานส่วนรวมเสร็จลงด้วยดี แต่ละคนก็จะทำงานในส่วนความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มที่ งานสำเร็จเมื่อแต่ละคนทำงานประสานกัน หากคนใดคนหนึ่งขาดความรับผิดชอบงานก็จะสำเร็จลงได้ยาก นอกจากนี้ควรจัดให้มีครูให้คำแนะนำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนด้วย เพื่อฝึกความรับผิดชอบไปในตัว

ประเทิน มหาพันธ์ (2536 : 7 , 29 - 36) กล่าวว่า การสอนให้เด็กมีความรับผิดชอบนั้น ไม่มีเวลาใดที่จัดว่าเร็วเกินไป แม้ว่าเด็กจะอยู่ในวัยทารก พ่อแม่ก็สามารถสอนให้เด็กรับผิดชอบได้การสอนนั้นผู้ใหญ่จะสอนได้ก็ต่อเมื่อสถานการณ์อำนวย หรือผู้ใหญ่พยายามสร้างสถานการณ์ขึ้นในตอนต้น ๆ ของชีวิตเด็ก ความรับผิดชอบที่เด็กจะพึงมีจะต้องควบคู่ไปกับการเล่นเสมอ ทั้งนี้เพราะเหตุว่า การเล่นเป็นชีวิตจิตใจของเด็ก เป็นสิ่งที่เด็กพึงใจแต่การงานและความรับผิดชอบเป็นความไม่สบายใจ เป็นความเบื่อหน่ายเป็นความ

ยากลำบาก แต่อย่างไรก็ตาม งานเป็นสิ่งที่สร้างความรับผิดชอบให้แก่เด็ก เด็กจะมีความรับผิดชอบได้ดีเมื่อมีงานหรือกิจกรรมให้ทำแม้ว่าเด็กจะพอใจในการเล่น ถ้าหากสามารถเปลี่ยนการเล่นของเด็กให้เป็นงานหรือให้เด็กทำงานด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลินเหมือนกับการเล่นได้ ก็จะเป็นการดีที่เด็กสามารถทำงานได้ ความรับผิดชอบก็จะเกิดขึ้น การเล่นจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเตรียมตัวเด็กให้มีความรับผิดชอบ เด็กจะเรียนรู้ในการรับผิดชอบ ถ้าหากว่ามีความพร้อมหรือมีสถานการณ์ ดังต่อไปนี้เกิดขึ้นกับเด็ก

1. เด็ก ๆ รู้จักตัดสินใจ การตัดสินใจที่ถูกต้องของตนได้รับความสนใจจากพ่อแม่ เห็นความสำคัญและเสริมแรงให้ด้วยการให้รางวัลตามความเหมาะสม

2. พ่อ แม่ และครู จะต้องตระหนักในการตัดสินใจของเด็ก และจะต้องสร้างสถานการณ์หรือเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจอยู่เสมอ ผู้ใหญ่จะต้องสร้างบรรยากาศให้เด็กมีความรับผิดชอบพยายามละเว้นการตำหนิตყน พยายามให้เด็กมีการตัดสินใจ และมีความรับผิดชอบ

3. พ่อ แม่ และครู จะต้องหลีกเลี่ยงการตัดสินใจแทนเด็กในสิ่งที่เด็กสามารถตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง การที่ผู้ใหญ่ตัดสินใจแทนเด็ก เป็นการนำไปสู่การไม่รู้จักรับผิดชอบของเด็ก

เด็กที่มีความรับผิดชอบจะรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จ และความสำเร็จจะเป็นรางวัลกระตุ้นให้ปฏิบัติต่อไป ส่วนเด็กที่ขาดความรับผิดชอบเมื่อผลเสียเกิดขึ้น ผลเสียนั้นจะเป็นการลงโทษและเป็นคำติเตียน เป็นการบั่นทอนกำลังใจของเด็กเป็นผลทำให้การนับถือตนเองของเด็กลดลง เด็กจะไม่เชื่อมั่นในการกระทำของตนเองและการกระทำที่ผู้อื่นปฏิบัติต่อตน ยิ่งไปกว่านั้นเด็กจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อตนเองและต่อชีวิต ดังนั้นการปลูกฝังความรับผิดชอบให้เด็กแก่เด็กต้องสร้างบรรยากาศของการให้รางวัลเพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นในการแสดงพฤติกรรม หากเด็กไม่ได้รับรางวัลหรือคำชมเชยจากพฤติกรรมที่เขาแสดงออก ก็เป็นการยากที่จะทำให้เด็กมีความรับผิดชอบได้ ดังนั้นในการสอนเด็กให้มีความรับผิดชอบจึงต้องคำนึงถึงการเสริมแรงด้วย เช่น มีการให้รางวัล กล่าวคำชมเชย การแสดงความยินดี เป็นต้น

จัสติน (จอร์จตัน นันท์ทวิกุล.2538 : 31 - 32 ; อ้างอิงจาก Justin.1950 : 722) กล่าวถึงการปลูกฝังความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะที่ดีประการหนึ่งที่เราควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นในเด็กทั้งนี้ เพราะเป็นคุณลักษณะอันพึงปรารถนาของสังคม ความรับผิดชอบไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิด ความคิดรวบยอดเรื่อง "ถูก" หรือ "ผิด" เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ และอบรมโดยตรง กล่าวคือ ถ้าการอบรมเข้มงวดและเคร่งครัดเกินไป จะทำให้เด็กเกิดความวิตกกังวล และขัดขวางการปรับตัวที่ดีของเด็ก แต่ในทางกลับกัน ความรู้สึกผิดที่ไม่ได้รับการพัฒนา จะนำไปสู่ความรับผิดชอบที่หย่อนจึงเห็นได้ว่าวิธีการปลูกฝังอบรมนั้นมีความสำคัญมาก

ไซต์แมน (Siedman .1962 : 408 – 411) ได้รวบรวมทัศนะเกี่ยวกับการฝึกความรับผิดชอบของมิตตันและแฮร์ริส (Mitton & Harris) ไว้ดังนี้

1. การฝึกความรับผิดชอบ ควรเริ่มตั้งแต่เด็กอายุน้อย ๆ
2. เด็กทุกคนควรมีโอกาสฝึกความรับผิดชอบ โดยการปฏิบัติจริงให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำงาน
3. การจัดประสบการณ์ให้เด็กรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ควรให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของบุคคล
4. ควรให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่หวังอะไรจากตัวเขา
5. ในการฝึกความรับผิดชอบนั้น ผู้ใหญ่ต้องรู้จักยืดหยุ่นไม่ควรเร่งรัดจนเกินไป
6. ต้องระลึกไว้เสมอว่า ในการทำงานนั้น เด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่
7. เด็กต้องการความไว้วางใจจากผู้ใหญ่ ดังนั้นเมื่อมอบหมายงานให้ทำแล้วควรให้เด็กได้

รับผิดชอบอย่างเต็มที่

8. เจตคติและพฤติกรรมต่อความรับผิดชอบของผู้ใหญ่ มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความรับผิดชอบของเด็ก

9. การให้เด็กรับผิดชอบเกินความสามารถก็อาจจะเป็นอันตรายแก่เด็กได้

ชาเลียง วูมิจันท์ (2524 : 93 – 99) กล่าวว่า การปลูกฝังคุณธรรมเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบนั้น สามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่มุ่งเน้นความรู้ทางทฤษฎี และลักษณะที่มุ่งเน้นการประพฤติปฏิบัติจริงหรือการจัดในรูปหลักสูตรแฝง ซึ่งการจัดทั้ง 2 ลักษณะนี้ จะต้องจัดควบคู่กันและมีลักษณะเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ดังนี้

1. ลักษณะที่มุ่งเน้นความรู้ทางทฤษฎี

1.1 โดยการอภิปราย เป็นวิธีการที่เริ่มโดยการเล่าเรื่องปัญหาที่ต้องการปลูกฝัง เรื่องที่แต่งขึ้นหรือเรื่องจริงจากหนังสือพิมพ์ แต่เรื่องนั้นต้องมีลักษณะความขัดแย้งทางจริยธรรมอยู่ แล้วให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายพร้อมแสดงเหตุผลประกอบ สิ่งที่นักเรียนได้อภิปรายมานั้นจะไม่มี การตัดสินว่าถูกหรือผิด ครูมีหน้าที่คอยกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิดหาเหตุผลมาประกอบความคิดเห็นของตน การอภิปรายเช่นนี้จะทำให้นักเรียนรู้จักพัฒนาความคิดให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

1.2 การสอนแบบสืบสวนสอบสวน มีวิธีการคล้ายกับการสอนแบบวิทยาศาสตร์ตรงที่ต้องค้นหาเหตุผลมาประกอบการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น วิธีการนี้แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 การตั้งหรือเสนอปัญหา

1.2.2 การคาดคะเน หาคำตอบหลาย ๆ ทางเป็นการยั่วให้นักเรียนอยากค้นคว้า

1.2.3 ทำการสอบสวนแล้วจดบันทึกไว้

1.2.4 นำผลที่ได้จากการสอบสวนมาตรวจสอบอีกครั้ง

1.2.5 สรุปผลแล้วนำไปแก้ปัญหา

1.3 การเล่นบทบาทสมมุติ มีลักษณะเป็นสถานการณ์ที่สมมุติขึ้น เช่น การเล่นเกมละคร การแสดงแบบทันทีทันใด การแสดงโดยครูกำหนดเรื่องราวให้ เป็นต้น วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดพฤติกรรมที่ตนแสดงอย่างลึกซึ้ง ทำให้ได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความสามัคคีในกลุ่มดีขึ้น

1.4 การเลียนแบบจากตัวแบบ อาศัยแนวคิดและหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเป็นพื้นฐาน โดยตัวแบบอาจใช้บุคคลที่มีชีวิตจริง บุคคลในอุดมคติ หรือบุคคลที่เสียชีวิตแล้ว โดยตัวแบบนั้นต้องเป็นบุคคลที่นักเรียนเลื่อมใสศรัทธา จะช่วยให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมได้มาก เมื่อทำจนเกิดเป็นนิสัยทำให้เกิดความคิดตามเหตุผลเชิงจริยธรรมกลายเป็นคุณธรรมประจำใจของนักเรียน ทำให้มีพฤติกรรมอย่างนั้นต่อไป

2. ลักษณะที่มุ่งเน้นการประพฤติปฏิบัติจริงหรือการจัดในรูปหลักสูตรแฝง

2.1 การจัดปรัชญาของสถานศึกษา โดยเลือกคุณธรรมที่ต้องการเน้นเป็นข้อความที่ง่าย ๆ มีความหมายชัดเจน

2.2 การเรียนการสอนทุกวิชา ต้องสอดแทรกคุณธรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนต้องการให้เกิดแก่นักเรียนทุกครั้งที่มีโอกาส

2.3 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีคุณค่าต่อการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม การไหว้ครู กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นต้น

2.4 การจัดชุมนุมต่าง ๆ เช่น ชุมนุมทางด้านวิชาการ การแข่งขันกีฬา ซึ่งแม้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมด้านนั้น ๆ แต่ขณะเดียวกันก็เป็นการปลูกฝังสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการเน้นให้เด็กขึ้นกับตัวนักเรียนด้วย

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2532 : 9) กล่าวว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของคนเราจะมีลำดับขั้นตอนและองค์ประกอบสำคัญของการฝึกฝนจริยธรรม 3 ประการ คือ

1. ความรู้ คือ ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม ที่เด็กต้องเรียนรู้ว่าควรปฏิบัติอย่างไร ซึ่งเกิดจากการได้รับประสบการณ์ การใช้เหตุผลและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. ลักษณะนิสัย คือ การฝึกฝนทางจริยธรรมจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย การปฏิบัติอยู่เสมอจึงจะเป็นผู้มีจริยธรรมและมีทักษะตลอดจนเจตคติทางจริยธรรม

3. จิตใจ การมีความรู้และลักษณะนิสัยทางจริยธรรมไม่ใช่หัวใจของการฝึกจริยธรรม เพราะอริสโตเติลกล่าวไว้ว่า คุณธรรมมิใช่เป็นสิ่งที่มียูอยู่ในตัวมนุษย์ตั้งแต่เกิด แต่คุณธรรมเป็นภาวะทางจิตใจที่จะทำดีหรือชั่ว การสร้างจิตใจที่มีจริยธรรมหรือการฝึกภาวะทางจิตให้มุ่งที่จะทำดีจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาจริยธรรมของคน

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่าการปลูกฝังความรับผิดชอบให้เด็กนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างให้ตั้งแต่ในวัยเด็กเพื่อให้เขาได้รับประสบการณ์ที่เพียงพอเป็นพื้นฐานที่สามารถนำไปพัฒนาตนเอง โดยในการปลูกฝังนั้นควรให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจรู้สึกรับผิดชอบและตระหนักถึงความสำคัญของความรับผิดชอบ รวมทั้งมีการฝึกฝนและให้เด็กได้ปฏิบัติจริงเพื่อให้เด็กเกิดการกระทำเกี่ยวกับความรับผิดชอบอย่างแท้จริงจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย และควรทำให้เหมาะสมกับวัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัย และเกิดการพัฒนามาตามลำดับ ในการฝึกอบรมหรือปลูกฝังนั้น ควรมีครูหรือผู้ใหญ่คอยดูแลชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง เด็กจะได้ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

2. การประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน (Authentic Assessment)

2.1 ความหมายของการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

มีผู้ให้ความหมายของการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน ไว้ต่าง ๆ ดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป. : 6) กล่าวถึง ความหมายของการประเมินผลจากสภาพจริงว่า เป็นกระบวนการสังเกต การบันทึก และรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการที่ผู้เรียนทำเพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจในการศึกษาถึงผลกระทบต่อผู้เรียน จะไม่เน้นเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่จะเน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงานของผู้เรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริงในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้เป็นผู้ค้นพบและผลิตความรู้ฝึกปฏิบัติจริงรวมทั้งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อสนองจุดประสงค์ของหลักสูตรและความต้องการของสังคม

สวาสนา ประวาลพุกษ์ (2539 : 50) ให้ความหมายว่า การประเมินผลจากสภาพจริงเป็นการวัด โดยเน้นให้ผู้เรียนได้นำความรู้ แนวคิดในวิชาต่าง ๆ ที่เรียนเพื่อนำมาแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะการคิดที่ซับซ้อนมากกว่าที่จะถามความสามารถขั้นต้นหรือความสามารถย่อย ๆ เป็นการวัดผู้เรียนโดยรวมทั้งด้านความคิด เจตคติ และการกระทำไปพร้อม ๆ กัน

สมนึก นนธิจันทร์ (2540 : 73) สรุปว่า การประเมินผลจากสภาพจริงเป็นการประเมินผลที่มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการแสดงออกหลาย ๆ ด้าน เพื่อนำไปแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะกระบวนการคิดที่สลับซับซ้อน ที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุผลที่เป็นจริงในทุกบริบทเท่าที่จะเป็นไปได้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 45) กล่าวถึง ความหมายของการวัดและประเมินผลจากสภาพจริงว่า หมายถึง การวัดและประเมินผลจากสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์จริงในชีวิตจริง โดยยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญ มีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอนเน้นพัฒนาการที่ปรากฏให้เห็นทั้งในและนอกห้องเรียน มีผู้เกี่ยวข้องในการประเมินหลายฝ่ายและเกิดขึ้นได้ในทุกบริบทที่จะเป็นไปได้ เป็นการประเมินที่มีลักษณะไม่เป็นทางการ

สุวิทย์ มูลคำ (2541 : 14) กล่าวว่า การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง หมายถึง การวัดและประเมินผลกระบวนการทำงานในด้านสมองหรือการคิดและจิตใจของผู้เรียนอย่างตรงไปตรงมาตามสิ่งที่ผู้เรียนกระทำโดยพยายามตอบคำถามว่าผู้เรียนทำอะไรและทำไมจึงเป็นเช่นนั้น การได้ข้อมูลว่า “ เขาทำอย่างไร ” และ “ ทำไม ” จะช่วยให้ผู้สอนได้ช่วยผู้เรียนพัฒนาการเรียนของผู้เรียน และการสอนของผู้สอน ทำให้การเรียนการสอนมีความหมายและทำให้เกิดความอยากในการเรียนรู้ต่อไป

จากความหมายของการประเมินผลจากสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สรุปได้ว่าการประเมินผลจากสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน หมายถึง กระบวนการประเมินผลที่ยึดพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริง ๆ ซึ่งกระทำไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครูและผู้เรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย มีการใช้กระบวนการสังเกต แบบทดสอบ การบันทึก และการรวบรวมข้อมูลของนักเรียน เพื่อทำให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานและพัฒนาการของผู้เรียน

2.2 ลักษณะสำคัญของการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

สุวิทย์ มูลคำ (2541 : 15) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการประเมินผลจากสภาพที่แท้จริง ดังนี้

1. เป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสามารถกระทำได้ตลอดเวลาในทุกสถานการณ์ ทั้งที่โรงเรียน บ้านและชุมชน
2. เป็นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริง ๆ
3. เน้นพัฒนาการผู้เรียนอย่างเด่นชัดและให้ความสำคัญในการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
4. เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน
5. ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นชีวิตจริง รวมทั้งการเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง
6. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ในทุกด้าน ทั้งที่โรงเรียน บ้าน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง
7. เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการ ความรู้ ความสามารถ หลาย ๆ ด้านของผู้เรียน
8. เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง (ทักษะการคิดที่ซับซ้อน) เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์
9. ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข
10. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง

สมนึก นนธิจันทร์ (2540 : 75) กล่าวถึงลักษณะความสำคัญของการประเมินผลจากสภาพจริง ดังนี้

1. เป็นการประเมินผลจากสภาพจริง กระทำได้ตลอดเวลาทุกสถานการณ์ทั้งที่บ้านและโรงเรียน และชุมชน สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ โดยใช้การตัดสินใจของมนุษย์ในการให้คะแนน
2. กำหนดปัญหาหรืองานแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างคำตอบเองคือให้ผู้เรียนตอบด้วยการแสดงสร้างสรรค์ หรือผลิตผลงาน
3. ไม่เน้นการประเมินผลเฉพาะทักษะพื้นฐานแต่ให้ผู้เรียนผลิต สร้าง หรือทำบางสิ่งที่น่าสนใจ ทักษะ การคิดที่ซับซ้อน การพิจารณาไตร่ตรอง การทำงานและการแก้ปัญหา นั่นคือ เน้นการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา
4. เน้นสภาพปัญหาที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวันเน้นการแก้ปัญหาที่สะท้อนถึงชีวิตจริง
5. ใช้ข้อมูลอย่างหลากหลายเพื่อการประเมิน นั่นคือความพยายามที่จะรู้จักผู้เรียนในทุกแง่ทุกมุม ทุกข้อเท็จจริงต้องได้มาจากหลาย ๆ ทางซึ่งหมายถึงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต้องมีหลากหลาย ประการด้วย
6. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน-ผู้สอน-ผู้ปกครอง
7. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะประเมินเขาตรงไหน เรื่องอะไร การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลทำให้ผู้เรียนรู้จักวางแผนการเรียนรู้ตามความต้องการของตนเองว่าอยากรู้อยากทำอะไรบ้าง ซึ่งนำไปสู่การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้วิธีการเรียนและวางแผนการประเมินผลอันเป็นการเรียน และการประเมินที่ใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

2.3 รายละเอียดและกระบวนการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

ในการประเมินผลจากสภาพจริงนั้น ควรตอบคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดในการประเมินต่าง ๆ ดังนี้ (สุวิทย์ มูลคำ, 2541 : 17 - 18)

ประเมินอะไร

- การแสดงออกถึงผลของความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะและเจตคติ
- กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการทำงาน
- ผลิตผล ผลงาน

ประเมินเมื่อใด

- ประเมินอย่างต่อเนื่อง ตามสภาพที่แท้จริงเป็นธรรมชาติตลอดเวลา

ประเมินจากอะไร

- ผลงาน โครงงาน หนังสือที่ผลิต แบบบันทึก รายงาน ฯลฯ
- การทดสอบในลักษณะต่าง ๆ
- แบบบันทึกย่อย แบบบันทึกแสดงความรู้สึก ความคิด ฯลฯ
- แบบบันทึกการสังเกต
- แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- แบบบันทึกของผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และกลุ่มเพื่อน
- แฟ้มสะสมงาน

144631

- หลักฐานร่องรอยจากการเรียนอื่น ๆ

ใครเป็นผู้ประเมิน

- นักเรียนประเมินตนเอง
- ครู
- เพื่อน/กลุ่มเพื่อน
- ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน

ประเมินอย่างไร

การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง สามารถประเมินได้หลายวิธี เช่น

1. การสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. การตรวจงาน
4. การทดสอบ
5. การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง
6. การรายงานตนเองของผู้เรียน
7. แฟ้มสะสมงาน

สมนึก นนธิจันทร์ (2540 : 76 - 77) กล่าวถึงกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการวัดประเมินผลจากสภาพจริงว่า มีกระบวนการ ดังนี้

1. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการโดยวิเคราะห์จากหลักสูตรกลาง หลักสูตรท้องถิ่นและคู่มือการเรียนรู้
2. ทำความชัดเจนกับลักษณะ/ความหมายของผลสัมฤทธิ์เหล่านั้น
3. กำหนดแนวทางของงานที่จะต้องปฏิบัติ
 - งานที่ทุกคนต้องทำ
 - งานที่ทำตามความสนใจ
4. กำหนดรายละเอียดของงาน
5. กำหนดกรอบการประเมิน (ทำแผนผังการประเมินที่แสดงความสัมพันธ์ของเนื้อหากับพฤติกรรมที่ต้องการประเมิน)
6. กำหนดวิธีการประเมิน อาจใช้วิธีการต่อไปนี้
 - 6.1 การสังเกต
 - 6.2 การสัมภาษณ์
 - 6.3 การสอบถาม
 - 6.4 การตรวจงาน
 - 6.5 ระเบียบสะสม
 - 6.6 การเยี่ยมบ้าน
 - 6.7 การศึกษารายกรณี
 - 6.8 การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง
 - 6.9 การใช้ข้อสอบแบบเน้นการปฏิบัติจริง (Authentic Assessment)
 - 6.10 การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

7. กำหนดตัวประเมิน (ควรมีใครบ้าง ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง)
8. กำหนดเกณฑ์การประเมิน

2.4 หลักการประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

สมนึก นนธิจันทร์ (2540 : 78) กล่าวว่า การวัดผลประเมินผลแบบเน้นการปฏิบัติจริง เป็นวิธีการที่เป็นธรรมชาติมากและได้ประโยชน์ยิ่งต่อตัวผู้เรียนเอง ต่อผู้สอนและผู้ปกครองในการนำไปใช้ นอกเหนือจากการเตรียมการข้างต้นแล้ว ขอให้คำนึงถึงหลักการประเมินต่อไปนี้ประกอบด้วย

1. เน้นความสำเร็จความก้าวหน้าในตัวผู้เรียนมากกว่าผลงานที่สำเร็จ นั่นคือคนเก่งที่มีผลความก้าวหน้าน้อย อาจได้รับการประเมินอยู่ในระดับเดียวกันกับคนไม่เก่งที่มีผลความก้าวหน้าสูง
2. พิจารณาจากงานหลาย ๆ ชิ้น และให้ผู้ประเมินหลาย ๆ คน
3. ประเมินต่อเนื่องตลอดเวลาและผูกติดกับการเรียนการสอน
4. ให้มีการประเมินตนเองและควรมานำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผล
5. ควรมีการประเมินทั้ง 2 ลักษณะ คือ ใช้แบบทดสอบที่มีลักษณะแบบเน้นการปฏิบัติจริงและประเมินจากแฟ้มสะสมงาน

2.5. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียน

การประเมินผลจากสภาพจริงมีวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สอนได้ข้อมูลของผู้เรียนที่ตรงตามสภาพจริงจากวิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ จากการศึกษาโดยทั่วไปพบว่า การประเมินผลจากสภาพจริงมีวิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ พอสรุป ได้ดังนี้ (สมนึก นนธิจันทร์ .2540 : 79)

1. การสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. การสอบถาม
4. การตรวจผลงาน
5. การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง
6. การเยี่ยมบ้าน
7. การศึกษารายกรณี
8. การใช้แบบทดสอบเน้นการปฏิบัติจริง
9. ระเบียบสะสม
10. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

จากประเภทเครื่องมือที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดเฉพาะเครื่องมือที่เกี่ยวข้องและใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เท่านั้น ได้แก่

2.5.1 การสังเกต (Observation)

การสังเกตเป็นกระบวนการที่ผู้สอนเฝ้าดูพฤติกรรมและหรือร่องรอยพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อ

รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนด้วยวิธีสัมภาษณ์ และหา แล้วจึงบันทึกผลการสังเกตลงในแบบบันทึกข้อมูล การสังเกตเป็นวิธีการประเมินวิธีหนึ่งที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมด้านการใช้ความคิด และการ ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านอารมณ์ ความรู้สึก และลักษณะนิสัยของผู้เรียนซึ่งสามารถทำได้ทุกเวลา ทุก สถานที่ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน หรือในสถานการณ์อื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ. 2540 : 7)

หลักการสังเกต

ในการสังเกตที่ดีเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการกับข้อเท็จจริงมีหลักในการสังเกต ดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2529 : 37 - 53)

1. ควรมีการวางแผนเป็นขั้นตอนในการดำเนินการสังเกต โดยยึดจุดมุ่งหมายเป็นเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น
2. ในการสังเกตครั้งหนึ่ง ๆ ควรสังเกตเพียงบุคคลเดียวในแต่ละสถานการณ์
3. ควรสังเกตสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่ถูกสังเกต เพื่อประกอบ การพิจารณาว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเหมาะสมหรือสอดคล้องกับสถานการณ์นั้น ๆ หรือไม่
4. การสังเกตบุคคลหนึ่งไม่ควรสังเกตเพียงสถานการณ์เดียว ควรสังเกตหลาย ๆ สถาน- การณ์ จึงจะเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลอย่างละเอียด
5. การสังเกตบุคคลในสถานการณ์เดียว ควรสังเกตหลาย ๆ สถานการณ์จึงจะเข้าใจ พฤติกรรมของบุคคลอย่างละเอียด
6. การสังเกตที่ดีต้องมีการบันทึกการสังเกตไว้ทุกครั้ง เพื่อช่วยบันทึกความจำและดู พัฒนาการหรือความถี่ของพฤติกรรมต่าง ๆ
7. ในขณะสังเกตควรทำให้เป็นกลาง ไม่ใส่อคติหรือความเห็นส่วนตัวเข้าไปเพราะอาจ ทำให้ข้อมูลที่ได้อคติผิดพลาดไปจากข้อเท็จจริง

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2539 :155) กล่าวว่า การสังเกตที่ดีมีหลักการ ดังนี้

1. กำหนดการดู ดูให้จำกัดเฉพาะเรื่องไป
2. ดูอย่างมีความมุ่งหมายมิใช่ไปดูเรื่อย ๆ ต้องมีจุดมุ่งหมายเมื่อพบเห็นแล้วก็แปล ความหมายออกมาว่าคืออะไร
3. ดูด้วยความพินิจพิจารณา เห็นรายละเอียดอย่างลึกซึ้ง
4. ดูเสร็จแล้วต้องมีการบันทึกเพื่อเตือนความจำ
5. ผู้สังเกตควรใช้แบบสอบถามหรือเครื่องมือวัดอื่น ๆ ประกอบการสังเกตด้วย

ประเภทของการสังเกต

การสังเกตที่ใช้วิธีการในการสังเกตเป็นเกณฑ์ นั้น แบ่งได้เป็น 2 ชนิด ดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2529 : 33)

1. การสังเกตทางตรง คือ วิธีการที่ผู้สังเกตเป็นผู้สังเกตด้วยตนเองตลอดเวลา เช่น ผู้ สังเกตการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนของนักเรียนหญิงคนหนึ่งในช่วงพักภาษาอังกฤษ หลังจากที่ทราบว่าจะไม่ ชอบเรียนภาษาอังกฤษ
2. การสังเกตทางอ้อม คือ วิธีการที่ผู้สังเกตมิได้สังเกตด้วยตนเอง แต่ให้ตัวแทนหรือ บุคคลอื่นไปสังเกตแทนแล้วกลับมาเล่าพฤติกรรมที่สังเกตให้ฟัง

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ(2539 : 155) กล่าวว่า การสังเกตมี 2 ประเภทใหญ่ ๆ

คือ

1. การสังเกตทางตรง (Direct observation) คือ การเฝ้าดูพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนของผู้สังเกต

2. การสังเกตทางอ้อม (Indirect Observation) คือ การให้ผู้อื่นเล่าพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตให้ผู้สังเกตฟัง

อุปสรรคในการสังเกต

ในการสังเกต จะพบอุปสรรคหลายประการ คือ

1. การสังเกตที่ผู้สังเกตไม่มีพื้นความรู้มาก่อน มักจะสังเกตไม่ค่อยได้ ดังนั้นผู้สังเกตจะต้องศึกษาหาความรู้ในเรื่องที่จะสังเกตมาก่อน

2. ผู้สังเกตมักแปลความหมายสิ่งที่พบเห็นโดยใช้ประสบการณ์เดิม และมักเชื่อในประสบการณ์ของตนเอง ดังนั้น การสังเกตสิ่งใดไม่ควรรีบร้อนแปลความหมายทันทีที่ต้องนำไปตัดสินควาให้ดี หรือ ปรีชาผู้รู้ก่อนจึงค่อยสรุป

เครื่องมือที่ใช้ประกอบการสังเกต

เครื่องมือที่ใช้ประกอบการสังเกตนั้นมีหลายชนิด (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2539 : 180 - 182) เช่น

1. แบบสังเกตที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ใช้ในการประเมินค่ากระบวนการ ผลผลิต การพัฒนาทางบุคคลสังคม โดยผู้สังเกตกำหนดคะแนนการประเมินลงในรายการที่สังเกต

2. แบบสังเกตที่ให้สำรวจรายการ เป็นแบบสังเกตซึ่งประกอบด้วย บัญชีรายการ มีการแสดงขั้นตอนของกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ผู้สังเกตบันทึกเมื่อเกิดพฤติกรรมนั้น ๆ ว่ามีหรือไม่มี จริงหรือไม่จริง ใช่หรือไม่ใช่

3. แผนภูมิแสดงการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นการบันทึกพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่ม เหมาะสำหรับการสังเกตกลุ่มเล็ก และผู้สังเกตไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม การบันทึกต้องบันทึกพฤติกรรมที่สังเกตเห็นโดยทันที

ข้อดีและข้อเสียของการสังเกต

อนันต์ ศรีโสภ (2527 : 158) กล่าวถึงข้อดีและข้อเสียของการสังเกตว่า มีดังนี้

ข้อดีของการสังเกต

1. ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลบางอย่างที่ไม่สามารถจะเก็บด้วยวิธีอื่น
2. การสังเกตนิสัยการทำงาน of นักเรียนบ่อย ๆ เป็นประจำจะช่วยให้ครูสามารถประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนได้อย่างต่อเนื่องกัน นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูสามารถสืบสวนข้อบกพร่องหรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และแก้ไขได้อย่างถูกต้องและทันที่
3. การสังเกตพฤติกรรมบางอย่างใช้เวลาไม่มากนักเหมือนการทดสอบแบบอื่น ๆ
4. การสังเกตช่วยให้ได้ข้อเท็จจริงบางอย่างที่เป็นผลพลอยได้ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการสังเกต
5. การสังเกตที่มีระบบจะช่วยให้เก็บข้อมูลง่าย รวดเร็ว สามารถบันทึกข้อปลีกย่อยที่น่าสนใจได้ทันที
6. การเก็บข้อมูลเพิ่มเติมโดยการสังเกต สามารถใช้ตรวจสอบความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรงของข้อมูลที่เก็บโดยวิธีอื่น ๆ

ผู้อื่น 7. สามารถเก็บข้อมูลที่เกิดขึ้นระหว่างการสังเกตได้ทันทีโดยไม่ต้องฟังจากคำบอกเล่า

ที่สุด 8. การเก็บข้อมูลและการทำการทดลอง ซึ่งมีได้ควบคุมตัวแปรใช้วิธีการสังเกตเหมาะสม

ข้อเสียของการสังเกต

สำคัญ 1. ผลของการสังเกตขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้สังเกตเป็น

2. ความจำกัดของเหตุการณ์ บางเหตุการณ์เจ้าของไม่อนุญาตให้เข้าไปสังเกต เพราะเป็นเรื่องส่วนตัว หรือเรื่องพิธีกรรมบางประเภท และเหตุการณ์บางอย่างมิได้เกิดตามกำหนดการที่คาดหมายไว้

3. การใช้บุคคลร่วมเป็นผู้สังเกต มีตัวแปรที่ก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนมาก อาทิ อคติประจำตัว การคาดคะเนเรื่องราวต่าง ๆ มักจะสูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริง

4. ถ้าหากผู้ถูกสังเกตรู้ตัวอาจสร้างพฤติกรรมเสแสร้งให้ปรากฏได้

5. การสังเกตพฤติกรรมบางอย่างต้องใช้เวลามาก ต้องใช้ระยะเวลานานจึงจะเกิดพฤติกรรมนั้น

6. เหตุการณ์บางเหตุการณ์อาจยากที่จะไปสังเกตได้ เช่น กิจกรรมส่วนตัวของบุคคลหรือเหตุการณ์บางอย่างอาจจะเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน หลายอย่าง ๆ หลายแห่ง ทำให้ยากแก่การสังเกต

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การสังเกตเหมาะสมกับการประเมินพฤติกรรมการกระทำโดยตรงเพราะจะทำให้ทราบพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้ถูกสังเกต และในการสังเกตนั้นควรคำนึงถึงข้อดีและข้อเสียของการสังเกตด้วย จึงจะทำให้การสังเกตนั้นได้ประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายของการสังเกตอย่างแท้จริงและการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การสังเกตในการประเมินพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนด้วย

2.5.2 การตรวจผลงาน

สมนึก นนธิจันทร์ (2540 : 90) กล่าวว่า การตรวจผลงานเป็นวิธีการที่ครูผู้สอนใช้เป็นประจำและใช้บ่อยที่สุดอีกวิธีการหนึ่ง การตรวจผลงานจะเป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่ยังประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประการหนึ่ง ส่วนอีกประการหนึ่งเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจผลงานมาใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

การวัดประเมินผลจากการตรวจผลงาน ครูผู้สอนสามารถดำเนินการได้ตลอดเวลา เช่น การตรวจแบบฝึกหัด ผลการปฏิบัติตามโครงการ หรือโครงการต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ครูผู้สอนสามารถประเมินพฤติกรรมระดับสูงของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการตรวจผลงาน

1. ครูผู้สอนอาจกำหนดงานร่วมกับผู้เรียนและไม่ควรเป็นชั้นเดียวแต่ก็ไม่จำเป็นต้อง นำงานทุกชิ้นมาประเมินอาจเลือกเฉพาะชิ้นงานที่ผู้เรียนทำได้ดี การบอกความหมายความสามารถของผู้เรียนตามลักษณะที่ครูต้องการประเมินได้ เป็นการเน้นจุดแข็งของผู้เรียนนับเป็นการเสริมแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนได้พยายามผลิตผลงานที่ดี ๆ ออกมามากขึ้นอีกวิธีหนึ่ง

2. การประเมินชิ้นงานของแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องเดียวกัน
3. อาจประเมินชิ้นงานที่ผู้เรียนทำนอกเหนือจากครูกำหนดได้ แต่ต้องเป็นงานที่นักเรียนทำเองจริง ๆ จะทำให้ผู้สอนรู้จักผู้เรียนมากขึ้น และประเมินความสามารถของผู้เรียนตามสภาพที่แท้จริงของเขาได้แม่นยำยิ่งขึ้น
4. ผลการประเมินไม่ควรบอกคะแนนหรือคุณภาพที่เป็นตัวเลขอย่างเดียว ควรจะบอกความหมายของผลคะแนนด้วย

2.5.3 การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

การประเมินความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน นอกจากจะใช้วิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ ที่หลากหลายแล้ว ควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการรายงานข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการประเมินด้วย การประเมินจากบุคคลที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ คน จะเป็นการหาสภาพความเชื่อมั่นจากการประเมินจากสภาพความเป็นจริงอีกทางหนึ่ง บุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนประกอบด้วย

1. ครูในโรงเรียน เป็นบุคคลที่มีใกล้ชิดกับผู้เรียนตลอดเวลาขณะอยู่ในโรงเรียน แฟ้มสะสมผลงานการเรียนและพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียนจึงอยู่ในสายตาของครูผู้สอนในโรงเรียนตลอดเวลา ครูบางคนสามารถที่จะรู้ถึงประวัติความเป็นมาของผู้เรียนเป็นอย่างดี การประเมินจากครูจึงเป็นข้อมูลที่น่าสนใจ
2. เพื่อนนักเรียน เป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนโดยเฉพาะในเด็กวัยเรียน เพื่อนจะมีความสนิทสนมเป็นพิเศษ ข้อมูลต่าง ๆ มีจุดเด่นจุดด้อยในส่วนใด และควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขในส่วนใดเพื่อนจะสามารถรับรู้ได้เป็นอย่างดี
3. ผู้ปกครอง ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีบทบาทสูงสุดต่อการเรียนของผู้เรียนข้อมูล และรายละเอียดอื่น ๆ จากผู้ปกครองจึงมีความจำเป็นและสำคัญต่อการนำมาประกอบการประเมินเป็นอย่างยิ่ง การรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครอง ควรให้ผู้ปกครองได้อ่านงานเขียนและแฟ้มสะสมผลงานของผู้เรียนทุกชิ้น ก่อนตอบคำถามทุกครั้งควรให้โอกาสผู้ปกครองได้สนทนากับผู้เรียนก่อนเพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นจริงในการวิเคราะห์สังเคราะห์ประกอบการให้ข้อมูล (สมนึก นนธิจันทร์ . 2540 : 92- 93)

2.5.4 การใช้แบบทดสอบเน้นการปฏิบัติจริง

การปฏิบัติจริงเป็นการประเมินที่นับว่ามีความตรงมากที่สุดวิธีการหนึ่ง เพราะความจริงที่แท้จริงก็คือประสบการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นนั่นเอง ประสบการณ์รวมความถึงการกระทำ การคิดและความรู้สึกที่เป็นกระบวนการของประสบการณ์ โลกแห่งประสบการณ์เน้นการทำและผลของการกระทำ ฉะนั้นความเป็นจริงของความรู้สึกที่แท้จริงอันเกิดจากการกระทำ จะต้องพิสูจน์ให้เห็นชัดเจนว่าสามารถปฏิบัติได้แล้วจึงยอมรับว่าเป็นความรู้ที่แท้จริง (สมนึก นนธิจันทร์. 2540 : 98)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 11 – 12) ได้เสนอแนะการใช้ข้อทดสอบภาคปฏิบัติที่เป็นการปฏิบัติจริงว่าควรมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- 1 . เป็นปัญหาที่มีความหมายต่อผู้เรียน และมีความสำคัญเพียงพอที่จะแสดงถึงความรู้ของผู้เรียนในระดับชั้นนั้น ๆ

2. เป็นปัญหาที่เลียนแบบสภาพจริงในชีวิตของผู้เรียน
3. แบบสอบวัดต้องครอบคลุมทั้งความสามารถและเนื้อหาตามหลักสูตร
4. ผู้เรียนต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ความคิดหลาย ๆ ด้านมาผสมผสานและแสดงวิธีคิดให้เป็นขั้นตอนที่ชัดเจน
5. ควรมีคำตอบถูกได้หลายคำตอบและวิธีการหาคำตอบได้หลายวิธี
6. มีเกณฑ์การให้คะแนนตามความสมบูรณ์ของคำตอบอย่างชัดเจน

2.5.5 การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio)

สภาพการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนในปัจจุบันเปลี่ยนไป การวัดผลการเรียนรู้ก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย การทดสอบด้วยแบบทดสอบแบบเป็นปรนัยไม่สามารถจะวัดผลการเรียนรู้ได้ครบถ้วน การวัดผลด้วยวิธีการต่าง ๆ จึงมีเพิ่มมากขึ้น แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลจึงเปลี่ยนแปลงจากการทดสอบไปสู่ การวัดค่า หรือการวัดค่า และสิ่งถูกวัดหรือตีค่า จึงเปลี่ยนจากการทำข้อสอบมาเป็นการจัดทำผลงานที่สะท้อนการประยุกต์ทฤษฎีที่เรียนสู่ภาคปฏิบัติในชีวิตจริงและนำเสนอในรูปแบบแฟ้มสะสมงาน (อุทุมพร จามรมาน. 2540 : 1-2)

2.5.5.1 ความหมายของแฟ้มสะสมงาน

มีผู้ให้ความหมายของแฟ้มสะสมงานไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ (2541 : 17) กล่าวว่า แฟ้มสะสมงาน หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นรวบรวมตัวอย่างหรือบางส่วนของหลักฐานที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ ความพยายามหรือความถนัดของบุคคลหรือประเด็น ที่ต้องจัดทำแฟ้มสะสมงานไว้อย่างเป็นระบบโดยบุคคลนั้นและบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดทำแฟ้มร่วมกัน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 5) ให้ความหมายของแฟ้มผลงานของนักเรียนว่า คือ การสะสมงานอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงถึงผลงาน ความก้าวหน้า และสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนใน ส่วนหนึ่ง หรือหลายส่วนของการเรียนรู้ในรายวิชา เกณฑ์การคัดเลือก และเกณฑ์การตัดสินให้ระดับคะแนน รวมทั้งเป็นหลักฐานที่สะท้อนการประเมินตนเองของนักเรียนด้วย

อุทุมพร จามรมาน (2540 : 2) กล่าวว่าแฟ้มสะสมงานในความหมายเดิม หมายถึง การนำสาระมาสู่ความคิด เป็นแฟ้มที่สะสมผลงานเพื่อชี้ให้เห็นว่าบุคคลดังกล่าวทำงานอะไรบ้าง ทำแล้วได้ผลดีมากน้อยเพียงใด แฟ้มสะสมงานที่ใช้ได้ผลคือ แฟ้มที่ทำให้เห็นว่าเจ้าของแฟ้มมีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา ไปพร้อมกัน และทำให้เจ้าของแฟ้มมีพัฒนาการในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนด้วย

สมนึก นนธิจันทร์ (2540 : 102) ให้ความหมายของแฟ้มสะสมผลงานว่า เป็นการวัดและการประเมินผลวิธีการหนึ่งในการประเมินสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและสร้างเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนอย่างมีจุดประสงค์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 16) กล่าวว่า แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น เป็นการสะสมงานอย่างมีจุดประสงค์ แสดงให้เห็นถึงความพยายาม ความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลาย ๆ เรื่อง การสะสมงานนั้น ผู้เรียนมีส่วนในการเลือกเนื้อหา เกณฑ์การเลือกการ

ตัดสิน หรือคุณสมบัติหลักฐานการสะท้อน โดยผู้เรียนต้องเป็นผู้ร่วมประเมินไม่ใช่ถูกประเมินฝ่ายเดียวต้องมีการจัดประชุมสัมมนา เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนไปสู่ความเป็นผู้มีความคิดอิสระ และเป็นผู้เรียนที่นำตนเองได้

บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์ (2539 : 20 - 21) กล่าวว่า พอดโฟลิโอของนักเรียน เป็นการเก็บรวบรวมผลงานของเด็กที่ผ่านการคัดเลือกโดยตัวเด็กเอง (หรือภายใต้การแนะนำของครู) มาสะสมไว้ในภาชนะอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีระบบและมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศที่แสดงถึงความพยายาม เจตคติ แรงจูงใจ ความเจริญงอกงาม ความสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ของเด็กให้แก่นักเรียน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ทราบ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าแฟ้มสะสมงาน หมายถึง สิ่งที่ใช้ในการเก็บสะสมผลงานหรือรวบรวมข้อมูลหลักฐานที่แสดงถึงลักษณะของนักเรียนเกิดจากการปฏิบัติในสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน เช่น ผลจากการทดสอบ จากการสังเกต ผลการประเมินการทำกิจกรรมหรือการเรียนการสอนจากครูและเพื่อนนักเรียน ผลการประเมินตนเองและแบบบันทึกพฤติกรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ในการศึกษาพัฒนาการด้านความรับผิดชอบของนักเรียน มีการจัดเก็บผลงานอย่างเป็นระบบนักเรียน รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำ

2.5.5.2 ลักษณะและประเภทของแฟ้มสะสมงาน

สมนึก นนธิจันทร์ (2540 : 102) กล่าวว่าลักษณะสำคัญของแฟ้มสะสมงานมี 4 ประการ คือ

1. ใช้ข้อมูลหลาย ๆ แหล่งในการตัดสินความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
2. มีการเชื่อมโยงข้อมูล ประสานสัมพันธ์ และมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของ

บุคคล 3 ฝ่าย คือ ผู้สอน ผู้เรียน และผู้ปกครอง

3. เน้นการประเมินตนเองเพื่อสะท้อนผู้เรียน
4. ดำเนินการเชื่อมโยงการประเมินผลการเรียนเข้าสู่การเรียนการสอน

สุวิทย์ มูลคำ (2541 : 22) กล่าวว่า การรวบรวมผลงานซึ่งบรรจุไว้ในแฟ้มสะสมงานควรมีลักษณะ ดังนี้

1. นักเรียนต้องมีส่วนร่วมในการคัดเลือกรายการต่าง ๆ ในแฟ้มสะสมงาน
2. ต้องมีเกณฑ์ในการคัดเลือกและตัดสินผล
3. มีหลักฐานแสดงผลการประเมินตนเอง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 9) กล่าวว่า ลักษณะของแฟ้มผลงานมี 2 ระดับ คือ

1. แฟ้มผลงานระหว่างดำเนินการ (Working Portfolio หรือ WP) หรือเป็นแฟ้มที่อยู่ในระหว่างการสะสม รวบรวมชิ้นงานที่นักเรียนสร้างขึ้น จากการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับชีวิตจริง
2. แฟ้มผลงานที่สมบูรณ์ (Final Portfolio หรือ FP บางแห่งเรียก Port of Evidence หรือ POE) ซึ่งเป็นแฟ้มที่นักเรียนคัดเลือกงานเพื่อวัตถุประสงค์หลายประการ เช่น เลือกงานชิ้นเอก งานแสดงความก้าวหน้างานที่ตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือตอบสนองปัญหาที่หลากหลาย เป็นต้น รวมทั้งสะท้อนความคิดเห็น ประเมินตนเอง ปรับปรุงชิ้นงานให้ดีที่สุดรวมทั้งการเก็บรวบรวมการบันทึกและแบบสังเกตต่าง ๆ ของผู้เรียนด้วย

วูล์ฟ กล่าวถึงลักษณะสำคัญของแฟ้มสะสมงานไว้ 7 ประการ ดังนี้ (ชัยฤทธิ์ คีลาเดช. 2540 : 15-16 ; อ้างอิงจาก Wolf. 1989)

1. แสดงจุดมุ่งหมายชัดเจน ครู หรือครูร่วมกับนักเรียนเป็นผู้กำหนดจุดมุ่งหมายของแฟ้มสะสมงาน
2. มีการบูรณาการระหว่างเนื้อหาวิชาการที่ได้จากการเรียนในห้องเรียนกับประสบการณ์ภาคสนามนอกห้องเรียน
3. แหล่งข้อมูลหลากหลาย
4. สะท้อนให้เห็นถึงสภาพที่แท้จริง โดยมีการเชื่อมโยงกันโดยตรงระหว่างการเรียนการสอนในห้องเรียนกับหลักฐานในแฟ้มสะสมงาน
5. เป็นรูปแบบการประเมินที่เป็นพลวัตรเพื่อตรวจสอบความงอกงามที่เปลี่ยนแปลงในตัวนักเรียน
6. สะท้อนถึงบุคลิกภาพแห่งตน จากความรู้สึกรับรู้การเป็นเจ้าของบทเรียน การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียน การรู้จักบูรณาการระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ
7. นำไปใช้ได้หลายจุดประสงค์ เช่น นอกจากประเมินนักเรียนแล้ว ครูอาจใช้ประเมินความสำเร็จในการสอนของครูก็ได้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 7) จำแนกแฟ้มสะสมผลงานไว้ 3 ประเภท คือ

1. แฟ้มสะสมผลงานส่วนบุคคล
2. แฟ้มสะสมผลงานทางวิชาการ เช่น แฟ้มสะสมผลงานกลุ่มหรือรายชั้น
3. แฟ้มสะสมผลงานทางวิชาชีพ เช่น แฟ้มสะสมผลงานของครู ผู้บริหาร

ส. วาสนา ประมวลพฤกษ์ (2539 : 43) กล่าวถึงชนิดของแฟ้มสะสมผลงานว่า แฟ้มสะสมผลงานสามารถแยกประเภทตามลักษณะของการนำไปใช้หรือจุดมุ่งหมายของผู้เก็บแฟ้ม ดังต่อไปนี้

1. แฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนรายวิชาหรือแฟ้มงาน
2. แฟ้มนิทรรศการ หรือแฟ้มแสดงผลงาน
3. แฟ้มสำหรับการประเมินครูและนักเรียน
4. แฟ้มแหล่งข้อมูลของครู

สุวิทย์ มูลคำ (2541 : 20 – 21) ได้แบ่งประเภทของแฟ้มสะสมงานไว้ 4 ประเภท ดังนี้

1. แฟ้มสะสมงานส่วนบุคคล (Personal Portfolio) เป็นแฟ้มที่แสดงข้อมูลเกี่ยวกับตัวเจ้าของแฟ้ม เช่น พรสวรรค์ กีฬา งานอดิเรก สัตว์เลี้ยง การท่องเที่ยว และการร่วมกิจกรรมชุมชน เป็นต้น
2. แฟ้มสะสมงานเชิงวิชาชีพ (Professional Portfolio) เป็นแฟ้มที่แสดงผลงานเกี่ยวกับอาชีพ เช่น แฟ้มสะสมงานเพื่อใช้ในการสมัครงาน แฟ้มสะสมงานเพื่อเสนอขอเลื่อนระดับ
3. แฟ้มสะสมงานเชิงวิชาการ (Academic Portfolio) หรือแฟ้มสำหรับตัวนักเรียน เป็นแฟ้มที่แสดงผลงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น แฟ้มสะสมงานเพื่อใช้ประกอบการประเมินผลปลายภาค/ปลายปี เป็นต้น
4. แฟ้มสะสมงานสำหรับโครงการ (Project Portfolio) มีลักษณะคล้ายภาพยนตร์ สารคดี โดยเป็นแฟ้มที่แสดงถึงความพยายามหรือขั้นตอนการทำงานในโครงการหนึ่ง ๆ หรือในการศึกษาส่วนบุคคล เช่น แฟ้มโครงการวิทยาศาสตร์ ในแฟ้มประกอบด้วยภาพของวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้และแสดงขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินงานจนได้ผลผลิตที่ต้องการ เป็นต้น

อุทุมพร จามรมาน (2540 : 3, 13) จำแนกแฟ้มสะสมงานได้เป็น 2 ชนิด คือ

1. แฟ้มสะสมงานที่แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จของการสอน การบริหาร การนิเทศ การปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นแฟ้มที่บรรจุสาระจำนวนมาก ที่ครอบคลุมงานตลอดปีการศึกษา/ภาค การศึกษา อาจมี หนึ่งแฟ้มหรือหลายแฟ้มก็ได้
2. แฟ้มสะสมผลงานที่แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบางวิชา/หน่วย การสอนบางวิชา/หน่วย การบริหารบางเรื่อง การนิเทศบางเรื่อง การปฏิบัติงานบางเรื่อง แฟ้มดังกล่าวจะบรรจุสาระจำนวน น้อยกว่า ชนิดที่ 1

2.5.5.3 วัตถุประสงค์และหลักในการประเมินโดยแฟ้มสะสมงาน

สุวิทย์ มูลคำ (2541 : 20) กล่าวถึงวัตถุประสงค์การจัดทำแฟ้มสะสมงานไว้ 2 ประการ คือ

1. เพื่อให้เจ้าของแฟ้มได้ประเมินตนเองว่า ผลการเรียนรู้หรืองานที่ทำเป็นอย่างไร ประสบ ความสำเร็จระดับใด มีระบบหรือไม่ ควรจะปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ อย่างไร
2. เพื่อให้ผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง ได้ประเมินเจ้าของแฟ้มว่ามีความสามารถในการเรียนรู้หรือการ ปฏิบัติงานอย่างไร ประสบผลสำเร็จในระดับใด ควรจะได้รับการช่วยเหลือหรือพัฒนาหรือไม่ โดยมีหลักเบื้องต้นของการจัดทำแฟ้มสะสมงานว่ามีดังนี้

1. เป็นการรวบรวมผลงานที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการระดับต่าง ๆ
2. เป็นการรวบรวมผลงานที่แสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะของผู้เรียน
3. ดำเนินการควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน
4. มุ่งเน้นในสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้
5. ผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนรู้
6. เป็นการจัดเก็บเอกสารที่เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นความสามารถในกระบวนการและ ตัวอย่างที่เป็นผลผลิต

อุทุมพร จามรมาน (2540 : 2 – 3) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการใช้แฟ้มสะสมงานเพื่อ สะท้อนความสามารถในการปฏิบัติงานที่แท้จริงของเจ้าของแฟ้ม โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 2 อย่าง คือ

1. เพื่อให้เจ้าของแฟ้มได้ประเมินตนเองว่า งานที่ทำเป็นอย่างไรมีระบบหรือไม่
2. เพื่อให้ผู้อื่นได้ประเมินเจ้าของแฟ้มว่ามีความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับใด

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 6 - 8) กล่าวว่า แฟ้มสะสมงานมีหน้าที่เป็นสื่อที่ แสดงถึงศักยภาพและสะท้อนถึงความคิดของผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอน การประเมินผล รวมทั้งเป็น เครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนสามารถควบคุมจัดระบบการเรียนรู้ของตนเอง และนำเสนอผลงานที่สอดคล้องกับ ความเป็นจริงตามธรรมชาติในการเรียนการสอนที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงโดยกำหนดหลักการสำคัญ 3 ประการ ที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินผลจากแฟ้มผลงาน คือ

1. ในด้านเนื้อหาต้องสะท้อนสาระของเนื้อหาวิชาที่สำคัญสำหรับการเรียนของนักเรียน
2. หลักการเรียนการสอน เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้สร้าง ความรู้ ครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ

3. หลักความเสมอภาค ยุติธรรม คือ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านเชื้อชาติ ศาสนา สติปัญญา ร่างกายและพฤติกรรม และพัฒนาบุคคลไปสู่เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดและให้สูงสุดตาม

ความสามารถของแต่ละบุคคล

2.5.5.4 ประโยชน์และข้อจำกัดของแฟ้มสะสมงาน

สุวิทย์ มูลคำ (2541 : 22 - 23) กล่าวถึงการใช้ประโยชน์จากแฟ้มสะสมงานมีหลายประการ ดังนี้

1. สอนนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ทำหน้าที่ในการสะท้อนความสามารถรวมออกมาเป็นผลงานชิ้นสุดท้าย
3. ทำหน้าที่แตกต่างจากแบบทดสอบมีลักษณะเปิดเผยตรงไปตรงมาไม่ปกปิดเป็นความลับ ทำให้ครูสามารถหาจุดเด่นของนักเรียนได้มากกว่าจุดด้อย

4. ทำหน้าที่สำคัญในการแจ้งผลสำเร็จของนักเรียนให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทราบ รวมทั้งสามารถนำไปใช้ในการอภิปรายความก้าวหน้าของนักเรียนกับผู้ปกครองได้

5. การเก็บแฟ้มสะสมผลงานไว้เพื่อประเมินความเจริญงอกงามหรือพัฒนาการของเด็กได้ จุดเด่นของการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน มีดังนี้

1. เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน
2. พัฒนาทักษะทางวิชาการระดับสูงให้นักเรียน
3. พัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมเพื่อให้งานสำเร็จ
4. เป็นการปรับเปลี่ยนการเรียนรู้จากนามธรรมไปสู่รูปธรรม
5. แสดงพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและนักเรียนได้ปรับปรุงงานตลอดเวลา
6. วัดความสามารถของนักเรียนได้หลายด้าน
7. เป็นกิจกรรมที่สอดแทรกอยู่ในสภาพการเรียนประจำวันที่มีประโยชน์ต่อชีวิตนักเรียนใน

สภาพชีวิตจริง

8. นักเรียนตระหนักในกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา
9. นักเรียนมีโอกาสได้แสดง สร้างสรรค์ ผลิตหรือทำงานด้วยตนเอง

สวาสนา ประवालพฤษ์ (2539 : 42 - 43) กล่าวว่า การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน ก่อนข้างจะเป็นอัตรัยคือ ใช้ความคิดเห็นของผู้ประเมินเป็นใหญ่ แต่ถ้าหากสามารถประเมินอย่างเที่ยงธรรม ได้ ก็จะสามารถสะท้อนให้เห็นคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้อาจมีปัญหาเรื่องความ เชื่อถือได้ แต่ก็สามารถตรวจสอบได้โดยใช้ผู้ประเมินหลาย ๆ คน แฟ้มสะสมผลงานมีจุดเด่น ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการเรียนการสอนทุกกระยะ
2. เป็นที่รวบรวมผลงานของผู้เรียนตลอดจนสนใจสนใจต่าง ๆ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ
3. เป็นเครื่องมือช่วยกำกับพัฒนาทางการเรียนของผู้เรียน เนื่องจากมีผลงานสะสมที่สามารถตรวจสอบผู้เรียนแต่ละคนได้
4. สนับสนุนกระบวนการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนฝึกนิสัยการเรียนแบบสร้างสรรค์และการเขียนในชีวิตประจำวัน
5. เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตนเองของผู้เรียน
6. เป็นแหล่งกระตุ้นหรือเสริมกำลังใจของผู้เรียน

7. สร้างความภาคภูมิใจความเป็นเจ้าของและความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียน
8. เป็นแนวทางในการประเมินที่เที่ยงตรงของผู้เรียน
9. ให้ความหมายของกิจกรรมครูและผู้เรียนได้กระทำในชั้นเรียน
10. การทดสอบจะไม่เป็นการข่มขู่อีกต่อไป แต่จะเป็นกิจกรรมที่สอดแทรกอยู่ในสภาพการเรียนรู้ประจำวันที่มีคุณประโยชน์ต่อชีวิตผู้เรียน

สมนึก นริจันทร์ (2540 : 109) กล่าวว่า การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนต้องทำงานตามบทบาทของตนเองอย่างจริงจัง ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างทะลุปรุโปร่ง ต้องใช้วัสดุมากขึ้น นอกจากนี้การประเมินค่อนข้างจะเป็นอัตนัย มีปัญหาเรื่องความเชื่อถือ

อุทุมพร จามรมาน (2540 : 5) กล่าวถึงประโยชน์ของแฟ้มสะสมผลงานว่า แฟ้มสะสมผลงานให้ข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าของแฟ้มครบถ้วนกว่าผลการทดสอบด้วยแบบทดสอบ เพราะต้องอาศัยความคิด ความรู้ ความอดทน วิจารณ์ญาณ ความอดสาหัส ทักษะต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมลักษณะทางสมอง ทางจิตใจ ทางทักษะของเจ้าของแฟ้ม ดังนั้นแฟ้มสะสมงานจึงให้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วนตามหลักการพัฒนาของแฟ้มรายบุคคล หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการพัฒนาเจ้าของแฟ้มแต่ละคนในหลาย ๆ ด้านพร้อมกัน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิจิตรา พงษ์จินดากร (2525 : 94 – 96) ได้ศึกษาการทดลองสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดา มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความรับผิดชอบ และทัศนคติเกี่ยวกับความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความรู้ความเข้าใจ เรื่องความรับผิดชอบแตกต่างจากกลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องความรับผิดชอบดีกว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความคงทนของการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความรับผิดชอบ ส่วนกลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดาไม่มีความคงทนของการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความรับผิดชอบ

ดุขฎี ทรัพย์ปรง (2529 : 81) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมุติในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมุติ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีการพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. การพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการใช้การสอนตามปกติ พบว่านักเรียนกลุ่มควบคุมมีการพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลองใช้บทบาทสมมุติและการสอนตามปกติ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

การงานสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พรรคิน แก่นทอง (2529 : 53) ได้ศึกษาถึงการใช้บทบาทสมมุติพัฒนาความรับผิดชอบต่อชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคบทบาทสมมุติมีความรับผิดชอบต่อชุมชนดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ที่เรียนโดยการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ทั้งสองกลุ่มมีพัฒนาการทางด้านความรับผิดชอบสูงกว่าเดิม

อุไร ดุลยเกษม (2529 : 225) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษและความรับผิดชอบต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามแผนภูมิกิจกรรม (Flow Chart) กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความรับผิดชอบต่อของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ไชยรัตน์ ปรานี (2531 : 79 - 80) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่มและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนสังคมศึกษาโดยการสอนแบบซินดิเคทกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

วิวัฒน์ รักษาเคน (2531 : 79 - 81) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อและความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า นักเรียนหญิงมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนชาย

ดวงจันทร์ หนูทอง (2533 : 82 - 91) ศึกษาผลของการใช้แม่แบบหนังสือเล่มที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 24 คน ที่ใช้ภาษาท้องถิ่นที่บ้านและมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านเหตุผลต่ำกว่าจริยธรรมชั้นที่ 3 ลงมา แล้วแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้แม่แบบและกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการสอนตามปกติ กลุ่มละ 12 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลองมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อาวุธ พรหมมานอก (2534 : 415) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความรับผิดชอบต่อในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนแตกต่างกันที่ได้รับการสอนด้วยบทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยบทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง ต่ำ ที่ได้รับการสอนด้วยบทเรียนโมดูลและการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การสอนกับระดับความสามารถทางการเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา

คณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยบทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. มีความรับผิดชอบในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง ต่ำ ที่ได้รับการสอนด้วยบทเรียนโมดูลและการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. มีความรับผิดชอบในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. การสอนกับระดับความสามารถทางการเรียนไม่มีปฏิสัมพันธ์กันต่อความรับผิดชอบในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

คณิงรัตน์ ลาโพธิ์ (2535 : 66) ศึกษาผลของการนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นพดล ภวนะวิเชียร (2540 : ง) ศึกษาค่านิยมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการสร้างเสริมด้วยกระบวนการที่พัฒนาตามแนวคิดของไอเซ็นและแรทส์ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างเสริมค่านิยมที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปสร้างเสริมค่านิยมเป้าหมายให้แก่นักเรียนได้ โดยพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามกระบวนการที่พัฒนาขึ้นมีพัฒนาการในค่านิยมด้านความรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้ร่วมกิจกรรมดังกล่าว ทั้งในด้านความรู้ ความรู้สึกที่ดี และพฤติกรรมที่แสดงถึงค่านิยมนั้น

ชัยฤทธิ์ ทิลาเดช (2540 : 317) ศึกษาการพัฒนาแฟ้มสะสมงานในการประเมินผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหาแนวทางที่เหมาะสมในการใช้แฟ้มสะสมงาน ประเมินผลการเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนโรงเรียนแคทรายวิทยา จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการของแฟ้มสะสมงาน ช่วยทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ และสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนมาก การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงานมีคุณภาพตามเกณฑ์ตัดสินคุณภาพการประเมินผลของลินน์และคณะคณะในระดับมากทุกรายการ คือ มีความยุติธรรมในการประเมิน สามารถถ่ายโยงและอ้างสรุปผลการประเมิน ประเมินสถิติปัญหาที่ซับซ้อน เนื้อหาแฟ้มสะสมงานมีคุณภาพ ครอบคลุมและการประเมินมีความหมายต่อผู้ถูกประเมิน มีความเที่ยงตรงตามสภาพ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่แทนค่าความเที่ยงตรงตามสภาพเท่ากับ .94 ค่าความเชื่อมั่นของผู้ให้คะแนนจำนวน 2 คน เท่ากับ .97 ค่าความเชื่อมั่นของคะแนนที่ได้จากค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิงเท่ากับ .6517

จิตฐิพร ศิริตานนท์ (2542 : 62 - 63) ศึกษาผลของการประเมินด้วยพอดโฟลีโอที่มีต่อความรับผิดชอบ เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา 2 ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการประเมินด้วยพอดโฟลีโอกับนักเรียนที่ได้รับการประเมินแบบปกติ

2. นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการประเมินด้วยพอดโฟลีโอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้น หลังจากที่ได้รับการประเมินแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างกลุ่มที่ได้

รับการประเมินด้วยพอดโฟลีโอกับนักเรียนที่ได้รับการประเมินแบบปกติ

5. นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์สูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการประเมินด้วยพอดโฟลีโอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์สูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการประเมินแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการประเมินด้วยพอดโฟลีโอกับนักเรียนที่ได้รับการประเมินแบบปกติ พบว่ากลุ่มที่ได้รับการประเมินด้วยพอดโฟลีโอมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการประเมินแบบปกติ

8. นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น หลังจากที่ได้รับการประเมินด้วยพอดโฟลีโอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

9. นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการประเมินแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่าความรับผิดชอบเป็นจริยธรรมที่สำคัญที่ควรพัฒนาและปลูกฝังให้เกิดแก่เยาวชนซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติต่อไป จากงานวิจัยที่กล่าวมานั้น ส่วนใหญ่พัฒนาความรับผิดชอบโดยการใช้กิจกรรม ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงหรือการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจที่ไปพร้อม ๆ กับการปฏิบัติโดยมีผู้คอยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาที่ดี และในการพัฒนาความรับผิดชอบนั้นโรงเรียนถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการพัฒนาและปลูกฝังให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนให้ถูกต้องได้อย่างเป็นระบบ เพื่อนักเรียนจะได้นำไปเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมตามสภาพความเป็นจริงของโรงเรียน และคำนึงถึงข้อจำกัดด้านต่าง ๆ ในการดำเนินการด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
2. กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
5. วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 40 คน

กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง

กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

1. กิจกรรมประจำวัน
2. กิจกรรมการเรียนการสอน
3. กิจกรรมพิเศษ
4. แบบบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบ
5. แฟ้มสะสมงาน

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กิจกรรมประจำวัน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนเป็นประจำในแต่ละวันขณะอยู่ที่ โรงเรียน ได้แก่ การมาเข้าแถว การทักทาย การแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน การรับประทานอาหาร การทำเวรประจำวัน การจัดโต๊ะเรียน ซึ่งกิจกรรมในส่วนนี้ผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนามากที่สุด คือ อาจารย์ประจำชั้นและเพื่อนนักเรียน โดยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและบันทึกผลการสังเกตลงในแบบสังเกตที่ 1 และ 2

2. กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมตามที่ทางโรงเรียนจัดให้เป็นเวลา 3 คาบต่อสัปดาห์เพื่อให้การเรียนการสอนนั้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งในการประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นอาจารย์ประจำวิชาเป็นผู้ประเมิน โดยใช้แบบสังเกตที่ 3 คอยสังเกตพฤติกรรมขณะทำการเรียน

การสอนแล้วบันทึกผลลงในแบบสังเกต และให้นักเรียนประเมินตนเองในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้ง

3. กิจกรรมพิเศษ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านความรับผิดชอบ นอกเหนือจากการทำกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมประจำวัน โดยเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยจัดขึ้นและมีการดำเนินกิจกรรมควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละสัปดาห์ โดยจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 3 ครั้ง รวมทั้งหมด 18 ครั้ง ในคาบกิจกรรมโฮมรูมและคาบอิสระ กิจกรรมพิเศษนี้มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการใช้กิจกรรม ซึ่งจุดมุ่งหมายในการใช้กิจกรรมในครั้งนี้ คือ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน

3.2 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ และกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินการเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขอบข่ายกิจกรรมที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

3.3 กำหนดกิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบ ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม เวลาที่ใช้ จุดมุ่งหมาย วิธีดำเนินกิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ และการประเมินผลเสริมให้ในประเด็นที่ยังไม่ชัดเจนหรือนักเรียนไม่ได้กล่าวถึง และให้นักเรียนจดบันทึกความคิดเห็น จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และจากการอภิปรายในชั้นเรียน

3.4 นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนต่อไป

กิจกรรมพิเศษนี้จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ รู้จักคิดวิเคราะห์ และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการมีความรับผิดชอบ แนวทางการปฏิบัติตนให้มีความรับผิดชอบ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจ กรณีตัวอย่าง ข่าว ประวัตินักบุคคลที่มีความรับผิดชอบ และกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และได้ปฏิบัติจริงเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบ ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติทั้งรายบุคคล และเป็นหมู่คณะ ดังตัวอย่างกิจกรรมพิเศษชั้นให้ความรู้ความเข้าใจ และกิจกรรมพิเศษชั้นการปฏิบัติ ต่อไปนี้

ตัวอย่างกิจกรรมพิเศษ ชั้นให้ความรู้ความเข้าใจ

- ชื่อเรื่อง : มารูจักความรับผิดชอบกันเถอะ
- จุดมุ่งหมาย : 1. เพื่อให้นักเรียนรู้ความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ของความรับผิดชอบ
2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงวิธีการปฏิบัติตนให้มีความรับผิดชอบ
- จำนวน : 1 คาบ
- ระยะเวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้อง 246
- อุปกรณ์ : 1. ภาพแสดงกิจกรรมการเรียนรู้
2. แบบฝึกหัด
- วิธีดำเนินการ : 1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน และชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงรายละเอียด และขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรม
2. ผู้วิจัยแจกภาพแสดงกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนคนละ 1 ชุด ให้เวลาศึกษา 10 นาที เมื่อหมดเวลาศึกษาเอกสารแล้วผู้วิจัยแจกแบบฝึกหัดให้นักเรียน ตอบคำถามในแบบฝึกหัด ให้เวลาตอบคำถาม 15 นาที
3. เมื่อครบกำหนดเวลา ผู้วิจัยสุ่มนักเรียน 3 – 5 คน อ่านคำตอบของตัวเองให้เพื่อนฟัง ขณะที่เพื่อนอ่านคำตอบให้นักเรียนทุกคนตรวจคำตอบของตนเองว่าตรงกับคำตอบที่เพื่อนอ่านหรือไม่ ถ้าพบคำตอบที่แตกต่างให้นักเรียนนำเสนอเพิ่มเติม
4. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายสรุปในประเด็น ต่อไปนี้
- แนวปฏิบัติในการเตรียมตัวก่อนเรียน ขณะกำลังเรียน และหลังเรียน
- แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในด้านอื่น ๆ ทั้งในโรงเรียนและในห้องเรียน แล้วเขียนคำตอบบนกระดาน
5. ผู้วิจัยสรุปแนวการปฏิบัติตนของนักเรียนอีกครั้ง แล้วให้นักเรียนบันทึกลงในสมุดบันทึก
6. ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดในการทำกิจกรรมและนัดหมาย สถานที่ เวลาในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป
- การประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรม : โดยพิจารณาจากความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ความร่วมมือในการทำกิจกรรม และการตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น

ภาพกิจกรรม

กวาดขยะแล้วเอาไปทิ้งใส่ถังขยะ

เราช่วยกันทำเวรเกาะห้องเรียน
จึงจะสะอาด

2

ต้องตรวจสอบ ดูก่อนว่า
พຽງນີ້เรียนอะไร

3

III อ่านล่วงหน้าทำความเข้าใจก่อนทดสอบดีกว่า

4

แบบฝึกหัดต้องรีบทำ ถ้าไม่เข้าใจจะได้ถามครู

5

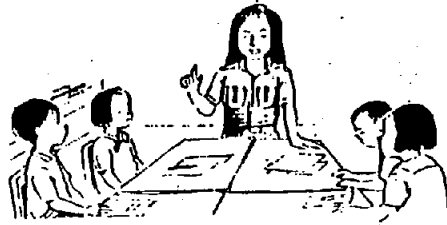
อดทนหน่อยนะงานสองชิ้น
ก็จะเสร็จ

6

ครูได้รับ ชี้แจงเสร็จแล้วพวกผมขออนุญาตไปทำงาน
ที่ห้องสมุดใต้โถงครับ

7

ครูได้รับ เหมส่งสัปดาห์

8

เลขข้อนี้ครับ ๕

วันนี้ครูให้เรียนเรื่องใหม่

9

น่าสนใจจัง

นักเรียนทุกคนอย่าเอาอย่างวินัยนะ เวลาครูสอนไม่ฟัง

10

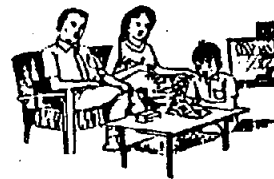
ต้องสรุป ย่อทบทวน
ความจำ

11

พ่อแม่ภูมิใจที่ลูกขยัน
และตั้งใจเรียน

12

แบบฝึกหัดในการทำกิจกรรมพิเศษนี้ให้มีความรู้ความเข้าใจ

จากการศึกษาจากภาพ ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. แนวปฏิบัติเมื่ออยู่ที่โรงเรียนและห้องเรียน มีแนวปฏิบัติเหมือนภาพใด และปฏิบัติอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2. แนวปฏิบัติก่อนเรียน มีแนวปฏิบัติเหมือนภาพใด และปฏิบัติอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3. แนวปฏิบัติระหว่างเรียน มีแนวปฏิบัติเหมือนภาพใด และปฏิบัติอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

4. แนวปฏิบัติหลังการเรียน มีแนวปฏิบัติเหมือนภาพใด และปฏิบัติอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

5. แนวปฏิบัติใดที่แสดงถึงการไม่มีความรับผิดชอบ และมีผลเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ตัวอย่างกิจกรรมพิเศษ ชั้นการปฏิบัติ

- ชื่อเรื่อง : แอปเปิลผลงาม
- จุดมุ่งหมาย : 1. เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของความรับผิดชอบ
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นทราบถึงผลเสียหายของการขาดความรับผิดชอบ
3. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ
4. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเข้าร่วมกิจกรรม
- จำนวน : 1 คาบ
- ระยะเวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้อง 246
- อุปกรณ์ : 1. ภาพแอปเปิล
2. กระดาษแข็งกลุ่มละ 1 แผ่น
3. กาว
4. กรรไกร
5. ขอบบรรจุอุปกรณ์
- วิธีดำเนินการ : 1. ผู้วิจัยเตรียมการล่วงหน้า โดยนัดหมายนักเรียนให้นำกรรไกรและกาวสำหรับติดกระดาษมาในวันที่ทำกิจกรรมนี้
2. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 คน เลือกนักเรียนเป็นผู้สังเกต กลุ่มละ 1 คน ผู้วิจัยแจกหัวข้อที่จะต้องสังเกต ให้เตรียมการสังเกตการทำงานของกลุ่ม
3. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมารับอุปกรณ์กลุ่มละ 1 คน ประกอบด้วยภาพแอปเปิลเท่าจำนวนนักเรียนในกลุ่ม พร้อมกระดาษแข็งกลุ่มละ 1 แผ่น
4. ผู้วิจัยอธิบายกติกาให้นักเรียนทราบว่า เมื่อครูให้สัญญาณ ตัวแทนกลุ่มแจกภาพแอปเปิลให้สมาชิกในกลุ่มตัดภาพให้สำเร็จเรียบร้อย สวยงาม แล้วหากาวลงบนกระดาษแข็ง เก็บเศษวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เรียบร้อย แล้วตัวแทนกลุ่มนำผลงานของกลุ่มไปวางหน้าชั้น ตามลำดับที่ทำเสร็จ
5. ให้นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตออกมารายงานการสังเกต ตามหัวข้อที่ครูกำหนด โดยสังเกตสมาชิกในกลุ่มจากกลุ่มที่ทำเสร็จก่อนไปตามลำดับ จนถึงกลุ่มสุดท้ายตามหัวข้อการสังเกต ดังนี้
5.1 ในกลุ่มมีกรรไกรและกาวครบทุกคนหรือไม่
5.2 ใครเป็นผู้ทำให้งานของกลุ่มสำเร็จรวดเร็ว
5.3 ใครเป็นผู้ทำให้งานของกลุ่มเสร็จช้า
5.4 กลุ่มนี้ช่วยรักษาความสะอาดของห้องหรือไม่
5.5 ใครยังไม่ได้เก็บกรรไกรและกาวให้เรียบร้อย
6. ให้ตัวแทนกลุ่มที่เสร็จก่อนรายงานถึงวิธีการทำงานของกลุ่มที่ทำให้งานสำเร็จได้รวดเร็วผลงานดี
7. ให้ตัวแทนกลุ่มที่เสร็จช้ารายงานถึงวิธีการทำงานของกลุ่มที่ทำให้เกิดปัญหาและ

อุปสรรคในการทำงานล่าช้า

8. แจกกระดาษคำตอบให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

- 8.1 คนที่ไม่เตรียมอุปกรณ์ตามที่ครูกำหนดมีความรับผิดชอบหรือไม่
- 8.2 คนที่ขาดความรับผิดชอบจะเกิดผลเสียอย่างไร
- 8.3 ทำอย่างไรจึงจะแสดงว่านักเรียนมีความรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและหมู่คณะ

ให้นักเรียนตอบคำถามทั้ง 3 ข้อ ตามความเห็นของตนเองเป็นรายบุคคล

9. ผู้วิจัยซักถามจากประเด็นคำถาม โดยสุ่มให้นักเรียนตอบทีละคน และช่วยกันอภิปรายและสรุปความคิดเห็นร่วมกันในเรื่องวิธีปฏิบัติตนเรื่องความรับผิดชอบ แล้วให้นักเรียนบันทึกข้อคิดที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ลงในสมุด
10. ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดในการทำกิจกรรมและนัดหมาย สถานที่ เวลาในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรม : โดยพิจารณาจากความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ความร่วมมือในการทำกิจกรรม และการตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น

4 แบบบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบ เป็นแบบบันทึกพฤติกรรมที่นักเรียนใช้ในการบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเอง โดยนักเรียนเป็นผู้บันทึก มีเพื่อนคู่สัญญา 1 คน และครูร่วมแสดงความคิดเห็นในการบันทึกด้วย ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบบันทึกพฤติกรรม ซึ่งจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบในครั้งนี้ คือ เพื่อสร้างแบบบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

4.2 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ เพื่อกำหนดขอบข่ายของพฤติกรรมที่จะบันทึก

4.3 กำหนดขอบเขตของพฤติกรรมความรับผิดชอบที่นักเรียนจะต้องบันทึก ได้แก่ พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนในการปฏิบัติตนด้านการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์นอกเหนือจากพฤติกรรมในแบบสังเกตที่ 2 ประกอบด้วย

- 4.3.1 การติดตามบทเรียน การบ้านและงานต่าง ๆ จากเพื่อนเมื่อขาดเรียน
- 4.3.2 การแก้ไขแบบฝึกหัดหรือการบ้านเมื่อทำผิดนำมาส่งใหม่
- 4.3.3 การศึกษาค้นคว้า อ่านหนังสือเพิ่มเติมจากที่เรียนในห้องเรียน

นอกจากนี้ยังประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำขณะดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย การทำและการส่งการบ้านหรือแบบฝึกหัด การเตรียมอุปกรณ์การเรียน การจดงานหรือบันทึกขณะทำกิจกรรมการเรียน การตั้งใจเรียนและร่วมกิจกรรมการเรียน

4.4 กำหนดรูปแบบของแบบบันทึกพฤติกรรม เพื่อให้นักเรียนสามารถบันทึกพฤติกรรมที่พัฒนาความรับผิดชอบของตนเอง ซึ่งประกอบด้วย ชื่อผู้บันทึก วัน เดือน ปี ที่บันทึก พฤติกรรมที่ปฏิบัติ ผลการปฏิบัติความเห็นของเพื่อนคู่สัญญา และความเห็นของครู

4.5 สร้างแบบบันทึกพฤติกรรม แล้วตรวจสอบคุณภาพของแบบบันทึกด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผล จำนวน 3 ท่าน พิจารณาและตรวจสอบในด้านความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ว่าครอบคลุมพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกหรือไม่แล้วนำไปปรับปรุง

แก้ไขให้ครอบคลุมชัดเจนและเหมาะสมเพื่อนำไปใช้ต่อไป

4.6 การใช้แบบบันทึกพฤติกรรมนี้ ให้บันทึกพฤติกรรมในวันที่มีการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ และให้เพื่อนคู่สัญญาและครูบันทึกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเมื่อนักเรียนส่งแบบบันทึกสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ตัวอย่างแบบบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบ

ผู้บันทึก เด็กชายวินัย เพิ่มพูน ชั้น ม. 1/2 เลขที่ 18
บันทึกระหว่างวันที่ ... เดือน..... พ.ศ..... ถึง วันที่เดือน..... พ.ศ.....
เพื่อนคู่สัญญา คือ เด็กชายมงคล ทรัพย์สมบูรณ์

วัน เดือน ปี เวลา	พฤติกรรมที่ปฏิบัติ	ผลการปฏิบัติ	ความคิดเห็นของ เพื่อนคู่สัญญา	ความคิดเห็นของครู
1 ม.ค. 43 เวลา 18.00-19.00	- ทำการบ้านคณิตศาสตร์ 5 ข้อ - เตรียมเรียนวิชาคณิต- ศาสตร์ล่วงหน้า - ทบทวนวิชาคณิตศาสตร์	มีความพร้อมในการ เรียนและตั้งใจเรียน มากขึ้น	ตั้งใจเรียน คอยช่วย เหลือเพื่อนเวลา เพื่อนเรียนไม่เข้าใจ	ตั้งใจเรียนดี ส่งงานตรง เวลา เตรียมตัวดีมาก (ลงชื่อ)..... ครูประจำวิชา

5 แฟ้มสะสมงาน การสร้างแฟ้มสะสมงานของนักเรียน เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ทำให้ทราบว่านักเรียนมีพัฒนาการเป็นอย่างไรบ้าง ซึ่งการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนในครั้งนี้ ใช้แฟ้มสะสมงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานจากการดำเนินกิจกรรมและผลการประเมินที่ได้รับในแต่ละสัปดาห์เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง ในแต่ละช่วงใช้ระยะเวลา 3 สัปดาห์ เมื่อครบระยะเวลาในแต่ละช่วง ให้นักเรียนคัดเลือกผลงานที่แสดงถึงความรับผิดชอบมา 3 ชิ้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างการคัดเลือกชิ้นงานที่แสดงถึงความรับผิดชอบและการประเมินตนเองของนักเรียน

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น ม1.../..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกชิ้นงานที่นักเรียนคิดว่ามีความรับผิดชอบมากที่สุดมา 3 ชิ้น พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นและเหตุผลในการเลือกชิ้นงานนั้นว่าเพราะเหตุใด

- งานชิ้นที่ 1 เหตุที่เลือกเพราะ.....
.....
- งานชิ้นที่ 2 เหตุที่เลือกเพราะ.....
.....
- งานชิ้นที่ 3 เหตุที่เลือกเพราะ.....
.....

แล้วให้ผู้ประเมิน 2 คนซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและการสอนคณิตศาสตร์ประเมินผลงานของนักเรียนโดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังนี้

เกณฑ์ในการประเมินผลงานของนักเรียน กำหนดไว้ 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1. ความรับผิดชอบในการดำเนินการ พิจารณา ดังนี้

ทำครบทุกกระบวนการที่กำหนดในชิ้นงานและส่งตามกำหนดเวลา	ให้ 4 คะแนน
ทำเกือบครบทุกกระบวนการที่กำหนดในชิ้นงานและส่งตามกำหนดเวลา	ให้ 3 คะแนน
ทำครบทุกกระบวนการที่กำหนดในชิ้นงานแต่ส่งช้ากว่าที่กำหนดเวลา	ให้ 2 คะแนน
ทำไม่ครบทุกกระบวนการและไม่ส่งตามกำหนดเวลา	ให้ 1 คะแนน

ด้านที่ 2. ความรับผิดชอบในการเก็บข้อมูลและคุณภาพของชิ้นงาน พิจารณา ดังนี้

งานมีความถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วนอย่างเด่นชัด	ให้ 4 คะแนน
งานมีความชัดเจน สมบูรณ์	ให้ 3 คะแนน
งานชัดเจนบางส่วน	ให้ 2 คะแนน
งานไม่ชัดเจนไม่สมบูรณ์	ให้ 1 คะแนน

ด้านที่ 3. ประโยชน์จากชิ้นงาน พิจารณา ดังนี้

สามารถพัฒนาพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนได้มากที่สุด	ให้ 4 คะแนน
สามารถพัฒนาพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนได้มาก	ให้ 3 คะแนน
สามารถพัฒนาพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนได้ปานกลาง	ให้ 2 คะแนน
สามารถพัฒนาพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนได้น้อย	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ ได้นำไปให้ครู 2 คน ทดลองใช้ประเมินผลงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบประเมินโดยใช้วิธีการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.7155 (ภาคผนวก ข) เมื่อประเมินผลงานของนักเรียนโดยใช้เกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว นำเสนอผลการประเมินเป็นรายบุคคลดังตาราง

ผลการประเมินงานของ

ชื่อ.....สกุล.....ชั้น ม.1.../.....เลขที่.....

งานชิ้นที่	ผลการประเมิน			คะแนนรวมแต่ละชิ้น (12 คะแนน)
	ด้านที่ 1	ด้านที่ 2	ด้านที่ 3	
คะแนนรวมทั้งหมด (36 คะแนน)				

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่
 - 1.1.1 แบบสังเกตที่ 1 สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน จำนวน 7 พฤติกรรม
 - 1.1.2 แบบสังเกตที่ 2 สังเกตพฤติกรรมการทำเวรประจำวัน จำนวน 7 พฤติกรรม
 - 1.1.3 แบบสังเกตที่ 3 สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน จำนวน 8 พฤติกรรม
2. แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง จำนวน 18 ข้อ โดยรายละเอียดของเครื่องมือแสดงในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 รายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสรุปผลการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

รายการพัฒนา/เครื่องมือ	พฤติกรรม	ผู้สังเกต/เก็บรวบรวมข้อมูล	วันที่สังเกต/เก็บรวบรวมข้อมูล	จำนวนครั้ง	คะแนนเต็ม	หมายเหตุ
1. ความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติ ตามกฎระเบียบของโรงเรียน 1.1 แบบสังเกตที่ 1	1. แต่งกายถูกต้องตามกฎระเบียบ ของโรงเรียน	อาจารย์ประจำชั้น	สัปดาห์ที่ 1 - สัปดาห์ที่ 6	5 วัน สัปดาห์	10	
	2. มาเข้าแถวทันเวลาที่กำหนด				10	
	3. เข้าร่วมกิจกรรมตามที่โรงเรียน จัดขึ้น				10	
	4. จัดโต๊ะเรียนของตัวเองให้เรียบร้อย อยู่เสมอ				10	
	5. มาเรียนเป็นประจำไม่ขาดเรียน				10	
	6. ทิ้งขยะในภาชนะที่กำหนด				10	
	7. รับประทานอาหารในโรงอาหาร ไม่นำอาหารมารับประทานนอก โรงอาหาร				10	
1.2 แบบสังเกตที่ 2 (สังเกตการทำเวรประจำวัน)	1. กวาดพื้น (2 คน)	อาจารย์ประจำชั้น	สัปดาห์ที่ 1 - สัปดาห์ที่ 6	5 วัน สัปดาห์	10	นักเรียนทุกคนมีหน้าที่ รับผิดชอบกิจกรรม ไม่เหมือนกัน ในแต่ละวันทุกคนจะมี คะแนนเต็มในการ ปฏิบัติคะแนน 10 คะแนน
	2. สบกระดานดำ (1 คน)				10	
	3. เช็ดโต๊ะครู (1 คน)				10	
	4. เทขยะ (1 คน)				10	
	5. เปิดหน้าต่าง (1 คน)				10	
	6. ปิดหน้าต่าง (1 คน)				10	
	7. เปิด-ปิดไฟ,พัดลม (1 คน)				10	

ตาราง 1 (ต่อ)

รายการพัฒนา/เครื่องมือ	พฤติกรรม	ผู้สังเกต/เก็บรวบรวมข้อมูล	วันที่สังเกต/เก็บรวบรวมข้อมูล	จำนวนครั้ง	คะแนนเต็ม	หมายเหตุ
2. ความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติ ตนในการเรียน 2.1 แบบสังเกตที่ 3	1. เข้าเรียนตรงเวลา 2. ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น จัดบอร์ด, เตรียมอุปกรณ์ตามที่สั่ง 3. ทำการบ้านและแบบฝึกหัดตามที่ได้รับมอบหมาย 4. ส่งการบ้าน และแบบฝึกหัดตามที่ได้รับมอบหมาย 5. นำอุปกรณ์การเรียนมาเรียนทุกครั้ง 6. จัดงานหรือบันทึกทุกครั้งขณะทำกิจกรรมการเรียน 7. ตั้งใจเรียนและร่วมกิจกรรมการเรียนในห้องทุกครั้ง 8. ระวังรักษาอุปกรณ์การเรียนของตัวเองส่วนรวมและของตน	อาจารย์ประจำวิชา	สัปดาห์ที่ 1 – สัปดาห์ที่ 6	3 วันสัปดาห์ (ในวันที่มีการเรียนการสอนรายวิชาคณิตศาสตร์)	10 10 10 10 10 10 10	

ตาราง 1 (ต่อ)

รายการพัฒนา/เครื่องมือ	พฤติกรรม	ผู้สังเกต/เก็บรวบรวมข้อมูล	วันที่สังเกต/เก็บรวบรวมข้อมูล	จำนวนครั้ง	คะแนนเต็ม	หมายเหตุ
3. ความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง	ยอมรับผลการกระทำเกี่ยวกับ					
3.1 แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง	1. การทำเวรประจำวัน 2. การแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน 3. การทำกรบ้านหรือแบบฝึกหัด 4. การส่งการบ้านหรือแบบฝึกหัด 5. การนำอุปกรณ์การเรียนมาเรียน 6. การเข้าเรียนตามกำหนดเวลา 7. การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมในห้องเรียน	ผู้วิจัย	เก็บรวบรวมข้อมูล 2 ครั้ง ดังนี้ ครั้งที่ 1 ในวันสุดท้ายของสัปดาห์ที่ 3 ครั้งที่ 2 ในวันสุดท้ายของสัปดาห์ที่ 6	2 ครั้ง	6 4 6 6 4 6 4	คะแนนเต็มของแบบทดสอบทั้งฉบับคือ 36 คะแนน

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอน ดังนี้

1 แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ

ในการศึกษาความรับผิดชอบของนักเรียน การที่จะวัดว่านักเรียนมีความรับผิดชอบหรือไม่ นั้นการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกเป็นสิ่งที่วัดได้ที่ดีที่สุดวิธีหนึ่ง ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาเวลาในการสังเกต มีการใช้แบบสังเกตที่มีการบันทึกเป็นหลักฐานจึงจะให้ผลที่เชื่อถือได้ ดังนั้นจึงควรมีแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้าง คือ เพื่อสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของพฤติกรรมความรับผิดชอบแล้วนำมาสร้างนิยามปฏิบัติการ

1.3 เขียนนิยามความรับผิดชอบในรูปของนิยามเชิงปฏิบัติการ 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนและด้านการปฏิบัติตนในการเรียน

1.4 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติเป็นประจำและสามารถมองเห็น วัดได้ สังเกตได้ มีหลักฐานในการกระทำ โดยกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติอยู่ในโรงเรียน ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสังเกตทั้งหมด 3 แบบ ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

แบบสังเกตที่ 1 สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน มีลักษณะดังนี้

- เป็นแบบสำรวจรายการ ประกอบด้วยคำชี้แจงในการสังเกต รายการพฤติกรรมที่สังเกต ช่องบันทึกผลการสังเกต ช่องบันทึกคะแนนจากการสังเกต

- ระยะเวลาที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน ใช้ระยะเวลา 6 สัปดาห์ โดยสังเกตสัปดาห์ละ 5 วัน

- รายการพฤติกรรมที่สังเกตจำนวน 7 พฤติกรรม ได้แก่

1. แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน
2. มาเข้าแถวทันเวลาที่กำหนด
3. เข้าร่วมกิจกรรมตามที่โรงเรียนจัดขึ้น
4. จัดโต๊ะเรียนของตัวเองให้เรียบร้อยอยู่เสมอ
5. มาเรียนเป็นประจำไม่ขาดเรียน
6. ทิ้งขยะในภาชนะที่กำหนด

7. รับประทานอาหารในโรงอาหารไม่นำอาหารมารับประทานนอกโรงอาหาร

- ใช้สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยพฤติกรรมที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 ผู้สังเกตคือผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์ประจำชั้นและอาจารย์ประจำชั้นอีก 1 ท่านช่วยสังเกต ส่วนพฤติกรรม ที่ 6 และ 7 ผู้สังเกตคือนักเรียน 1 คน ซึ่งเป็นเพื่อนคู่สัญญา

- คะแนนในการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนทั้ง 7 พฤติกรรมในแบบสังเกตที่ 1 นี้มีคะแนนเต็ม 70 คะแนน/สัปดาห์ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนในแต่ละพฤติกรรม/สัปดาห์ ดังนี้

กิจกรรมที่สังเกตทุกกิจกรรมมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน

ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้นทุกครั้งที่เกิดจะได้ 10 คะแนนเต็ม

ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมไม่ครบถ้วนตามจำนวนครั้งที่สังเกตกำหนดเกณฑ์

การให้คะแนน ดังนี้

$$\text{คะแนนที่ได้} = \frac{\text{จำนวนครั้งที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้น}}{\text{จำนวนครั้งที่กำหนดในการสังเกตกิจกรรม}} \times 10$$

แบบสังเกตที่ 2 เป็นแบบสังเกตการทำเวรประจำวันในห้องเรียน มีลักษณะ ดังนี้

- เป็นแบบสำรวจรายการ ประกอบด้วยคำชี้แจงในการสังเกต รายการพฤติกรรมที่สังเกต ช่องบันทึกผลการสังเกต ช่องบันทึกคะแนนจากการสังเกต

- ระยะเวลาที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน ใช้ระยะเวลา 6 สัปดาห์ โดยสังเกตสัปดาห์ละ 5 วัน

- รายการพฤติกรรมที่สังเกตจำนวน 7 พฤติกรรม ได้แก่

1. กวาดพื้น (2 คน)
2. ลบกระดานดำ (1 คน)
3. เช็ดโต๊ะครู (1 คน)
4. เทขยะ (1 คน)
5. เปิดหน้าต่าง (1 คน)
6. ปิดหน้าต่าง (1 คน)
7. เปิด-ปิด ไฟ,พัดลม (1 คน)

- ใช้สังเกตการทำเวรประจำวันในห้องเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้สังเกตคือผู้วิจัย ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำชั้นและอาจารย์ประจำชั้นอีก 1 ท่านช่วยสังเกต

- คะแนนในการสังเกตการทำเวรประจำวันในห้องเรียนของนักเรียนในแบบสังเกตที่ 2 นี้ มีคะแนนเต็ม 10 คะแนน/สัปดาห์/คน โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในการสังเกตการทำเวรประจำวันในห้องเรียนของนักเรียน/สัปดาห์ ดังนี้

กิจกรรมที่สังเกตทุกกิจกรรมมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน

ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้นทุกครั้งที่เกิดจะได้ 10 คะแนนเต็ม

ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมไม่ครบถ้วนตามจำนวนครั้งที่สังเกตกำหนดเกณฑ์

การให้คะแนน ดังนี้

$$\text{คะแนนที่ได้} = \frac{\text{จำนวนครั้งที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้น}}{\text{จำนวนครั้งที่กำหนดในการสังเกตกิจกรรม}} \times 10$$

แบบสังเกตที่ 3 เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน มีลักษณะดังนี้

- เป็นแบบสำรวจรายการ ประกอบด้วยคำชี้แจงในการสังเกต รายการพฤติกรรมที่สังเกต ชื่อบุคคลที่ผลการสังเกต ชื่อบุคคลที่คะแนนจากการสังเกต
- ระยะเวลาที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน ใช้ระยะเวลา 6 สัปดาห์ โดยสังเกตสัปดาห์ละ 3 วัน
- รายการพฤติกรรมที่สังเกตจำนวน 8 พฤติกรรม ได้แก่

1. เข้าเรียนตรงเวลา
2. ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น จัดบอร์ด, เตรียมอุปกรณ์ตามที่สั่ง
3. ทำการบ้านและแบบฝึกหัดตามที่ได้รับมอบหมาย
4. ส่งการบ้านและแบบฝึกหัดตามที่ได้รับมอบหมาย
5. นำอุปกรณ์การเรียนมาเรียนทุกครั้ง
6. จดงานหรือบันทึกทุกครั้งขณะทำกิจกรรมการเรียน
7. ตั้งใจเรียนและร่วมกิจกรรมการเรียนในห้องทุกครั้ง
8. ระวังรักษาอุปกรณ์การเรียนของส่วนรวมและของตนเอง

- ใช้สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้สังเกตคือผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์ประจำวิชา

- คะแนนในการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนทั้ง 8 พฤติกรรมในแบบสังเกตที่ 2 นี้มีคะแนนเต็ม 80 คะแนน/สัปดาห์ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนแต่ละพฤติกรรม/สัปดาห์ ดังนี้

กิจกรรมที่สังเกตทุกกิจกรรมมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน

ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้นทุกครั้งที่สังเกต จะได้ 10 คะแนนเต็ม

ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมไม่ครบถ้วนตามจำนวนครั้งที่สังเกตกำหนดเกณฑ์

การให้คะแนน ดังนี้

$$\text{คะแนนที่ได้} = \frac{\text{จำนวนครั้งที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้น}}{\text{จำนวนครั้งที่ทั้งหมดที่กำหนดในการสังเกตกิจกรรม}} \times 10$$

1.5 นำแบบสังเกตที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล พิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรม ระยะเวลาในการสังเกต ผู้สังเกต เกณฑ์การให้คะแนน และวิธีการบันทึกว่าครอบคลุมพฤติกรรมความรับผิดชอบหรือไม่ ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำไปให้ครู 2 คน ทดลองสังเกตนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแล้วหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกต โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (ซูตริ วงศ์รัตน์, 2541 : 340) ซึ่งแบบสังเกตที่ 1 ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.7950 แบบสังเกตที่ 2 ใช้สังเกตพฤติกรรมการทำเวรประจำวัน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.7144 และแบบสังเกตที่ 3 ใช้สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.8087 (ภาคผนวก ข)

ตัวอย่างแบบสังเกตที่ 1 (อาจารย์ประจำชั้นเป็นผู้สังเกต)

แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบในการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน
ของ (ค.ช., ค.ญ.)

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านขวามือเมื่อนักเรียนแสดงหรือปฏิบัติ
พฤติกรรมนั้นตามที่กำหนด
และทำเครื่องหมาย X ลงในช่องด้านขวามือเมื่อนักเรียนไม่แสดงหรือไม่ปฏิบัติ
พฤติกรรมนั้นตามที่กำหนด

พฤติกรรมที่สังเกต	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่.....		รวม
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
1. แต่งกายถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน							
2. มาเข้าแถวทันเวลาที่กำหนด							
3. จัดโต๊ะเรียนของตัวเองให้เรียบร้อยอยู่เสมอ							
4. มาเรียนเป็นประจำไม่ขาดเรียน							

ลงชื่อผู้สังเกต

2. แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

2.2 เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

2.3 สร้างแบบทดสอบให้ข้อคำถามครอบคลุมตามนิยามความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองทั้งหมด 7 พฤติกรรม จำนวน 21 ข้อ เป็นชนิดสถานการณ์ เพื่อให้ให้นักเรียนพิจารณาว่าจะเลือกปฏิบัติอย่างไร โดยมีตัวเลือกให้นักเรียนเลือกตอบ 3 ตัวเลือก และกำหนดลักษณะการให้คะแนนในแต่ละข้อมี น้ำหนักเป็น 0, 1 และ 2 โดยยึดหลัก ดังนี้

ให้ 0 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการยอมรับผลการกระทำของตนเองในระดับต่ำหรือไม่ยอมรับผลการกระทำของตนเอง

ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการยอมรับผลการกระทำของตนเองในระดับปานกลาง

ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการยอมรับผลการกระทำของตนเองในระดับสูง

2.4 ตรวจสอบคุณภาพขั้นต้นด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามและความเหมาะสมของน้ำหนักคะแนน แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.5 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนโรงเรียนพุทธจักรวิทยาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ t-test คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้จำนวน 18 ข้อ ซึ่งได้ค่า t อยู่ระหว่าง 3.5533 ถึง 7.8558 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9248 (ภาคผนวก ข)

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนจากแบบทดสอบ

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนจากแบบทดสอบ ใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.00 หมายถึง	มีความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองในระดับสูง
	0.51 – 1.50 หมายถึง	มีความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองในระดับปานกลาง
	0.00 – 0.50 หมายถึง	มีความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองในระดับต่ำ

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาถึงความรู้สึกและพฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบของนักเรียนในด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง โดยให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ที่กำหนดให้ในแต่ละข้อแล้วเลือกคำตอบตามความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนที่สุด การตอบแบบทดสอบฉบับนี้เป็นเพียงความจริงของนักเรียนเท่านั้น คำตอบของนักเรียนจะเก็บไว้เป็นความลับที่สุด
2. วิธีการตอบแบบทดสอบ เมื่อนักเรียนอ่านสถานการณ์ในแต่ละข้อแล้วให้พิจารณาคำตอบจากตัวเลือกที่กำหนดให้แล้วทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงตามตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบเพียงข้อละ 1 คำตอบเท่านั้น

ตัวอย่างแบบทดสอบ

- 0) เมื่อครูสั่งให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดวิชาคณิตศาสตร์ทั้งหมด 5 ข้อ ปรากฏว่านิศยาทำแบบฝึกหัดส่งครูเพียง 3 ข้อ เมื่อครูตรวจสมุดแล้วส่งคืน ถ้านักเรียนเป็นนิศยานักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. รับสมุดแล้วเก็บใส่กระเป๋าไม่ทำอะไร
 - ข. ลอกจากเพื่อนที่ทำครบทุกข้อในข้อที่ยังไม่ได้ทำ
 - ค. เมื่อได้สมุดมาแล้วรีบทำเองในข้อที่เหลือแล้วนำไปส่ง
- 00) เมื่อสัญญาณเข้าเรียนดังขึ้น สมใจได้ยืนแต่ยังกินขนมไม่หมดจึงยืนกินขนมให้หมดแล้วเข้าชั้นเรียนเข้าไป 15 นาที จึงโดนครูประจำวิชาดู ถ้านักเรียนเป็นสมใจนักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ยอมรับผิดและยินดีให้ครูทำโทษ
 - ข. บอกครูว่าอาจารย์ท่านอื่นใช้ให้ไปช่วยยกของ
 - ค. บอกครูว่าเข้าเรียนช้า 15 นาทีก็ยิ่งดีกว่าไม่เข้าเรียนเลย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

วิธีดำเนินการทดลอง

ในการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังนี้

1. เลือกนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 40 คน มาเป็นกลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
2. กำหนดระยะเวลาในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน ซึ่งกำหนดระยะเวลาในการพัฒนา 6 สัปดาห์ ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 ระหว่างวันที่ 19 มิถุนายน ถึง 23 มิถุนายน 2543

สัปดาห์ที่ 2 ระหว่างวันที่ 26 มิถุนายน ถึง 30 มิถุนายน 2543

สัปดาห์ที่ 3 ระหว่างวันที่ 3 กรกฎาคม ถึง 7 กรกฎาคม 2543

สัปดาห์ที่ 4 ระหว่างวันที่ 10 กรกฎาคม ถึง 14 กรกฎาคม 2543

สัปดาห์ที่ 5 ระหว่างวันที่ 17 กรกฎาคม ถึง 21 กรกฎาคม 2543

สัปดาห์ที่ 6 ระหว่างวันที่ 24 กรกฎาคม ถึง 28 กรกฎาคม 2543

3. ดำเนินการพัฒนาความรับผิดชอบ ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงรายละเอียดและขั้นตอน พร้อมทั้งข้อตกลงในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ดังนี้

3.1.1 แจ้งให้นักเรียนทราบถึงจุดประสงค์ ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า เครื่องมือ วิธีการ และระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้

3.1.2 ทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับขอบข่ายพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนทั้ง 3 ด้านว่ามีรายละเอียดพฤติกรรมอย่างไรบ้าง มีแนวในการปฏิบัติตนอย่างไรรวมทั้งผลดีจากการปฏิบัติพฤติกรรมนั้นและผลเสียหากไม่ปฏิบัติพฤติกรรมนั้น

3.1.3 กำหนดข้อตกลงและชี้แจงนักเรียนเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของนักเรียนที่ต้องปฏิบัติตนในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ในเรื่อง

- วิธีการจัดทำแบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนตามหลักเกณฑ์และรายละเอียดพฤติกรรมที่กำหนด โดยใช้บันทึกที่กำหนดให้อย่างเป็นขั้นตอน และการส่งผลการบันทึกตามกำหนดเวลา

- วิธีการสังเกตพฤติกรรมของเพื่อนนักเรียน การปฏิบัติตนและการรายงานผลการสังเกตตามแบบสังเกตที่กำหนดให้

- การเข้าร่วมกิจกรรมและปฏิบัติตนตามข้อตกลงของกิจกรรมแต่ละกิจกรรมที่กำหนดในการเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน

3.1.4 ชี้แจงวิธีการจัดทำแฟ้มสะสมงาน การเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ในแต่ละสัปดาห์ รวมทั้งกำหนดระยะเวลาในการส่งผลงานแต่ละครั้งให้นักเรียนทราบ

3.1.5 ชี้แจงให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับเกณฑ์การให้คะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน และเกณฑ์การประเมินผลงานของนักเรียนจากแฟ้มสะสมงาน รวมทั้งการนำเสนอผลงานให้นักเรียนทราบ

3.2 เริ่มพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน จากการประเมินกิจกรรมประจำวันโดยอาจารย์ประจำชั้นและเพื่อนนักเรียนโดยใช้แบบสังเกตที่ (1) และ (2)

3.3 ประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาคณิตศาสตร์ในทุกวันที่มีการเรียนการสอน

สอนโดยอาจารย์ประจำวิชา โดยใช้แบบสังเกตที่ (3) เพื่อนำข้อมูลไปสรุปผลการพัฒนาความรับผิดชอบ

3.4 ให้นักเรียนเลือกเพื่อนเป็นคู่สัญญา 1 คน เพื่อเป็นผู้คอยดูแลตักเตือนและช่วยเหลือกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ แล้วให้นักเรียนบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเองในแบบบันทึกพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อเป็นการประเมินตนเองและมีเพื่อนเป็นคู่สัญญาและครูเป็นผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นในแบบบันทึกนั้น

3.5 ใช้กิจกรรมพิเศษเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความรับผิดชอบให้นักเรียนยิ่งขึ้นในทุกสัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ในคาบโฮมรูมและคาบอิสระ ควบคู่ไปกับการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมประจำวันของนักเรียน

3.6 เมื่อสิ้นสุดในแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยนำผลการประเมินจากแบบสังเกตและการทำกิจกรรมต่าง ๆ แจ้งให้นักเรียนทราบถึงข้อบกพร่องและข้อควรแก้ไขต่าง ๆ พร้อมทั้งแนวทางในการแก้ไขที่ดีขึ้นและให้ปรับปรุงแล้วรายงานผลให้ทราบอีกครั้ง ประเมินด้วยขั้นตอนและวิธีการเดิมในสัปดาห์ต่อไป

3.7 นักเรียนสร้างแฟ้มสะสมงานเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานจากการดำเนินกิจกรรม และจากการประเมินที่ได้รับในแต่ละสัปดาห์ แล้วดำเนินกิจกรรมไปจนครบช่วงที่ 1 (สัปดาห์ที่ 3) วัดความรับผิดชอบในด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 18 ข้อ

3.8 ผู้วิจัยแจ้งผลการประเมินจากการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดให้นักเรียนทราบ และให้นักเรียนเลือกชิ้นงานที่ตนเองคิดว่ามีความรับผิดชอบมากที่สุดมา 3 ชิ้น พร้อมทั้งแสดงเหตุผลและความคิดเห็นต่อผลงานชิ้นที่เลือกกว่าทำไมจึงเลือกงานแต่ละชิ้นนั้น แล้วประเมินผลงานนั้นโดยใช้เกณฑ์ตามที่สร้างไว้

3.9 ผู้วิจัยนำผลการประเมินเสนอข้อมูลย้อนกลับให้นักเรียนทราบ โดยจัดทำในรูปของการเสนอผลการประเมินจากการประเมินผลงาน แบบสังเกต และแบบประเมินตนเองของนักเรียนทุกคน ติดบอร์ดมีการจัดอันดับนักเรียนที่มีความรับผิดชอบสูงสุด พร้อมทั้งเสนอในรูปของเส้นภาพและมีการชมเชยหรือให้รางวัลสำหรับนักเรียนที่มีความรับผิดชอบสูงที่สุดในครั้งนั้น แล้วรายงานผลการประเมินนั้นให้ผู้ปกครองทราบ

3.10 ดำเนินกิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบตามลำดับขั้นตอนที่กล่าวมาในช่วงที่ 1 ข้างต้นต่อไปในช่วงที่ 2 ไปจนครบสัปดาห์สุดท้าย แล้วประเมินผลและนำเสนอผลงานทั้งหมดของนักเรียนอีกครั้งหนึ่งและแจ้งผลให้ผู้ปกครองทราบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน และความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกต (1) , (2) และ (3) ดังนี้

1.1 เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ผู้วิจัยรวมคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนจากแบบสังเกต (1) และแบบสังเกต (2) และคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนจากแบบสังเกต (3) ของนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยคะแนนความรับผิดชอบในแต่ละด้านมีคะแนนเต็ม 80 คะแนนแล้วรายงานให้นักเรียนทราบ

1.2 นำคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนและคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในข้อ 1.1 ในสัปดาห์ที่ 1 ถึง

สัปดาห์ที่ 6 ของนักเรียนแต่ละคนไปเขียนเป็นกราฟเส้นแสดงพัฒนาการความรับผิดชอบของนักเรียน

1.3 นำคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนและคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในข้อ 1.1 มาวิเคราะห์หาคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายสัปดาห์ แล้วนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้ทั้ง 6 สัปดาห์มาเขียนเป็นกราฟเส้นแสดงพัฒนาการความรับผิดชอบของนักเรียนเป็นรายสัปดาห์

1.4 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน และคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนของนักเรียนในสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 6 โดยใช้ t-test for dependent samples (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541 : 192-193) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การวิเคราะห์ข้อมูลความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง ดังนี้

2.1 ตรวจให้คะแนนการตอบแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองของนักเรียน เมื่อสิ้นสุดการทำกิจกรรมในช่วงที่หนึ่งและช่วงที่สอง

2.2 นำคะแนนที่ได้จากข้อ 2.1 มาวิเคราะห์หาคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลในแต่ละช่วง แปลผล รายงานให้นักเรียนทราบ

2.3 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองของนักเรียนในช่วงที่หนึ่งและช่วงที่สอง โดยใช้ t-test for dependent samples (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541 : 192-193) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ มีดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

2.1 หาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สูตร t – test โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 139)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{N_H} + \frac{S_L^2}{N_L}}}$$

t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
$\bar{X}_H, \bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง, กลุ่มต่ำ
S_H^2, S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มสูง, กลุ่มต่ำ
N_H, N_L	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูง, กลุ่มต่ำ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตและแบบประเมิน โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 340)

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[(N\sum X^2) - (\sum X)^2][(N\sum Y^2) - (\sum Y)^2]}}$$

r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
$\sum X$	แทน	ผลรวมจากคะแนนของผู้สังเกตหรือผู้ประเมินคนที่ 1
$\sum Y$	แทน	ผลรวมจากคะแนนของผู้สังเกตหรือผู้ประเมินคนที่ 2
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมจากคะแนนของผู้สังเกตหรือผู้ประเมินคนที่ 1 แต่ละตัวยกกำลังสอง
$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมจากคะแนนของผู้สังเกตหรือผู้ประเมินคนที่ 2 แต่ละตัวยกกำลังสอง
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบนัยสำคัญ ได้แก่ t-test for dependent samples (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 192-193)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n\sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

$\sum D$	แทน	ผลรวมความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่ ยกกำลังสอง
n	แทน	จำนวนคู่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในครั้งนี้ ได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าความแตกต่างของคะแนน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนและความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนและความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามการเรียนของนักเรียนเป็นรายสัปดาห์

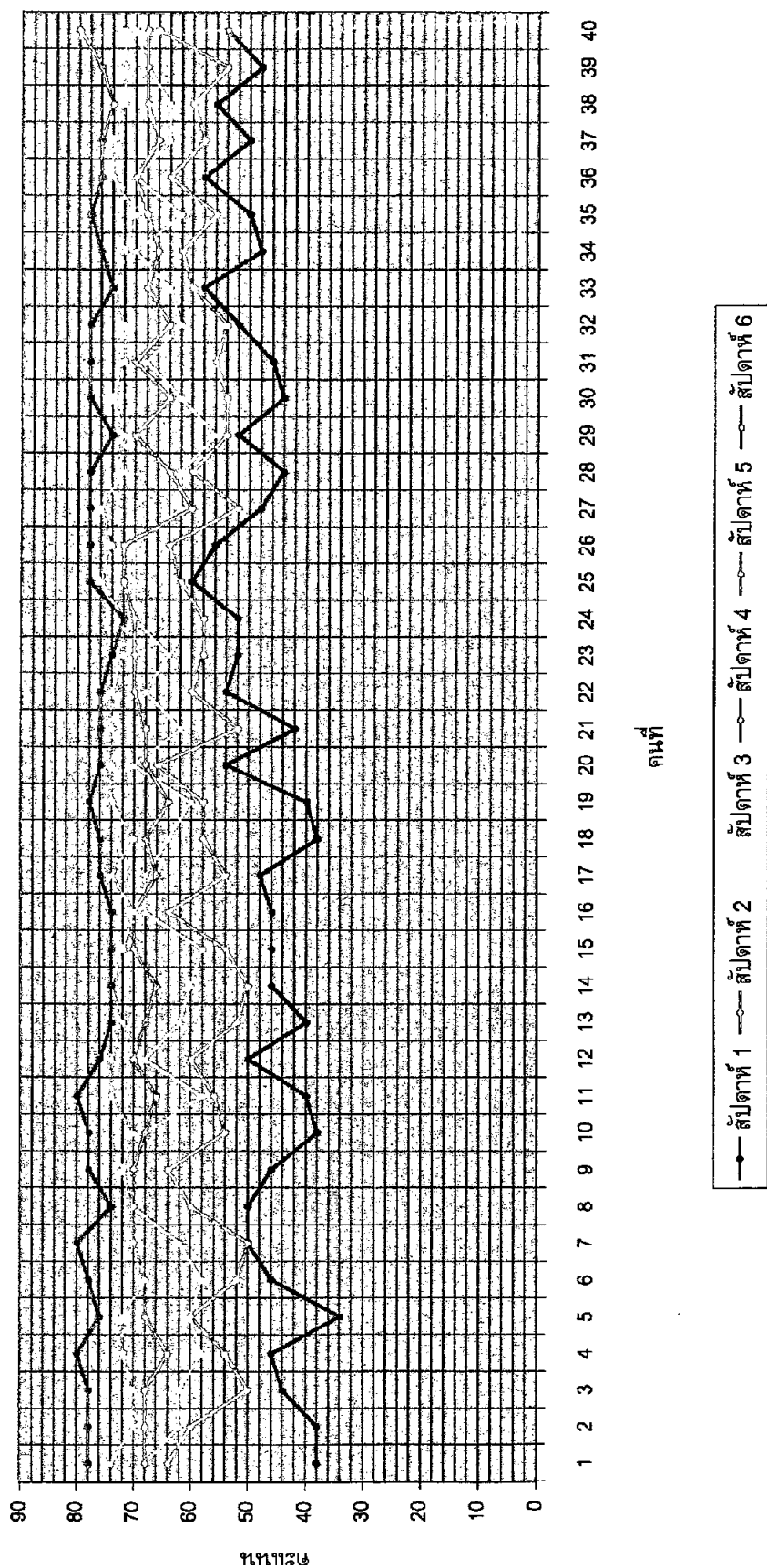
ตอนที่ 3 ความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนและความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล

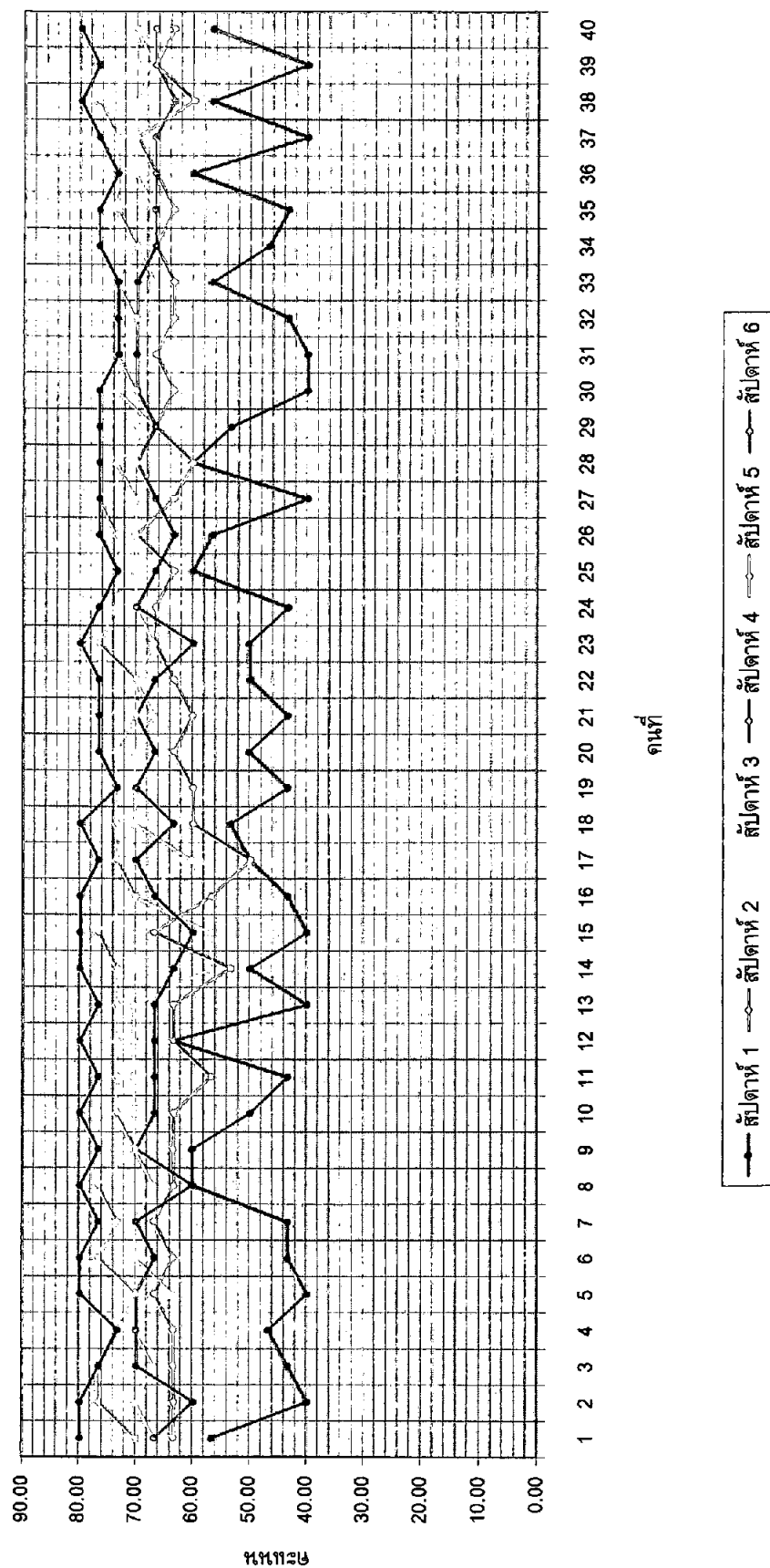
การวิเคราะห์ข้อมูลความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ใช้ข้อมูลจากแบบสังเกต (1) , (2) และแบบสังเกต (3) สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนในช่วงเวลา 6 สัปดาห์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดัง ตาราง 5 - 8 (ภาคผนวก ค) และนำเสนอความรับผิดชอบของนักเรียนแต่ละคนมาเขียนเป็นเส้นกราฟแสดงความรับผิดชอบของนักเรียนได้ ดังภาพประกอบ 2 และ 3

กราฟแสดงคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นรายบุคคล ในช่วงเวลา 6 สัปดาห์

ภาพประกอบ 2 แสดงคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นรายบุคคลในช่วงเวลา 6 สัปดาห์

กราฟแสดงคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติงานในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นรายบุคคล ในช่วงเวลา 6 สัปดาห์

ภาพประกอบ 3 แสดงคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติงานในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นรายบุคคล ในช่วงเวลา 6 สัปดาห์

จากภาพประกอบ 2 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 36 คน มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนสูงขึ้นในทุกสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 90 จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 40 คน และจากภาพประกอบ 3 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 32 คน มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนสูงขึ้นในทุกสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 80 จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 40 คน

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนและความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนของนักเรียนเป็นรายสัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูลความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนและความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนของนักเรียนเป็นรายสัปดาห์ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกต (1) , (2) และแบบสังเกต (3) ในช่วงเวลา 6 สัปดาห์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงในตาราง 2

การเปรียบเทียบความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน และความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนของนักเรียนในสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงในตาราง 3

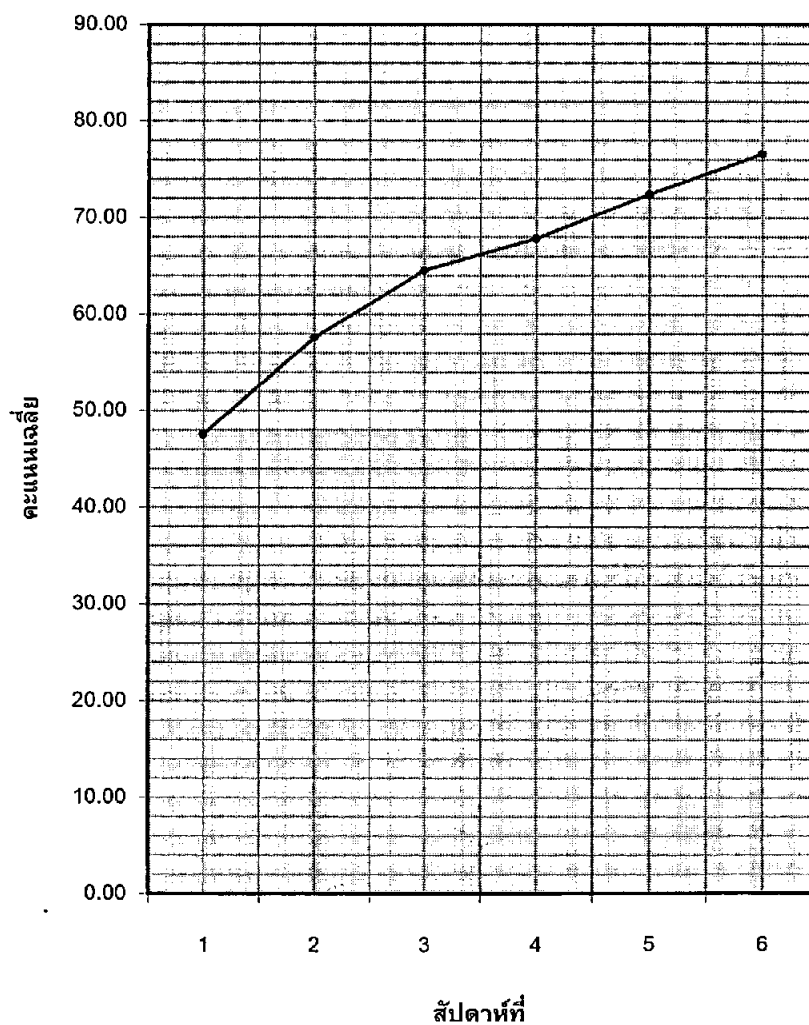
ตาราง 2 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน และความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นรายสัปดาห์

ความ รับผิดชอบ	สัปดาห์ที่ 1		สัปดาห์ที่ 2		สัปดาห์ที่ 3		สัปดาห์ที่ 4		สัปดาห์ที่ 5		สัปดาห์ที่ 6	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
ด้านการปฏิบัติ ตนตามกฎ ระเบียบของ โรงเรียน	47.55	6.32	57.60	4.65	64.55	4.34	67.85	2.50	72.40	1.82	76.60	2.04
ด้านการปฏิบัติ ตนในการเรียน	48.55	7.52	63.26	3.99	68.47	3.70	66.87	3.10	72.96	2.42	77.28	2.35

จากตาราง 2 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนสูงขึ้นในทุกสัปดาห์ และมีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนสูงขึ้นเป็นลำดับในสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 3 แต่ในสัปดาห์ที่ 4 นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนลดลงเล็กน้อยและมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นในสัปดาห์ที่ 5 และ 6 ตามลำดับ

จากคะแนนเฉลี่ยของความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนและความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนทั้ง 6 สัปดาห์ นำมาเขียนเส้นกราฟแสดงความรับผิดชอบได้ดังภาพประกอบ 4 และ 5 ดังนี้

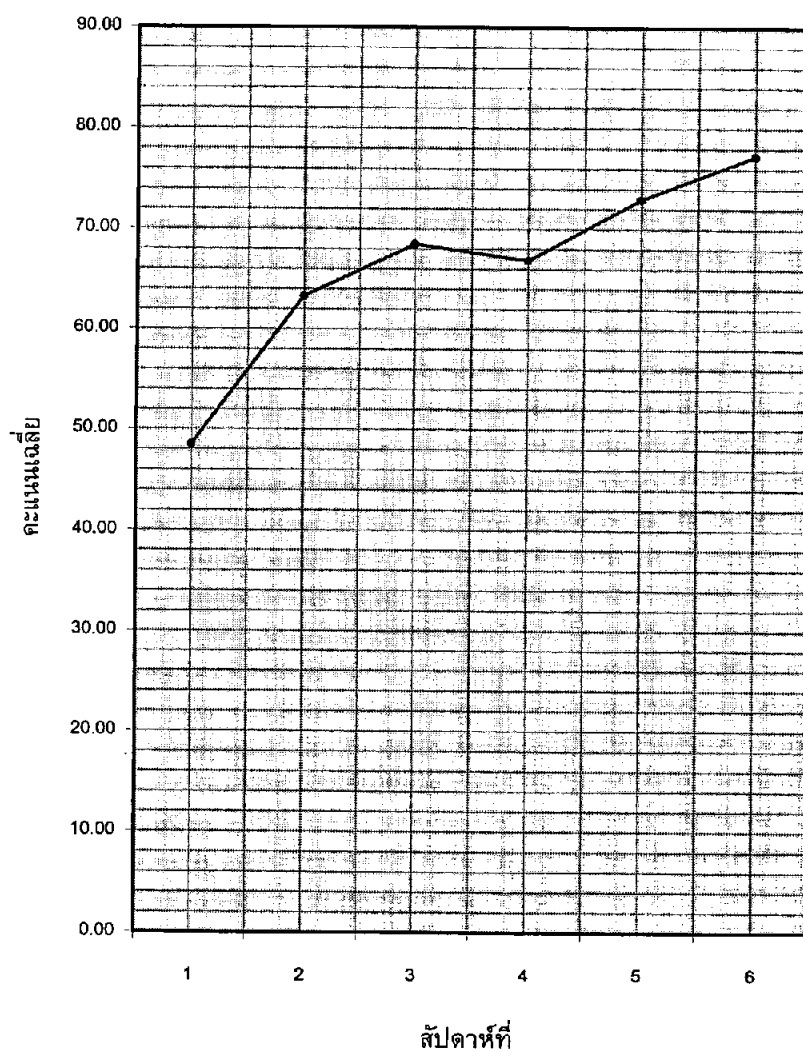
กราฟแสดงคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ
ของโรงเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นรายสัปดาห์

ภาพประกอบ 4 แสดงคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นรายสัปดาห์

จากภาพประกอบ 4 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติ
ตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนสูงขึ้นในทุกสัปดาห์

กราฟแสดงคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นรายสัปดาห์

ภาพประกอบ 5 แสดงคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นรายสัปดาห์

จากภาพประกอบ 5 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนสูงขึ้นเป็นลำดับในสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 3 แต่ในสัปดาห์ที่ 4 นักเรียนมีความรับผิดชอบลดลงเล็กน้อย และมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นในสัปดาห์ที่ 5 และ 6 ตามลำดับ

ตาราง 3 การเปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 6

ความรับผิดชอบ	สัปดาห์ที่ 1		สัปดาห์ที่ 6		N	ΣD	ΣD^2	t
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S				
ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน	47.55	6.32	76.60	2.04	40	812	17880	21.46*
ด้านการปฏิบัติตนในการเรียน	48.55	7.52	77.28	2.35	40	732.70	16265	13.57*

จากตาราง 3 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน ในสัปดาห์ที่ 6 สูงขึ้นจากสัปดาห์ที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นรายบุคคลแสดงดังตาราง 9 - 10 (ภาคผนวก ค)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองของนักเรียนในช่วงที่หนึ่งและช่วงที่สอง และการเปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองของนักเรียนในช่วงที่หนึ่งและช่วงที่สอง แสดงในตาราง 4

ตาราง 4 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง และการเปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองในช่วงที่หนึ่งและช่วงที่สอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ความรับผิดชอบ	ช่วงที่หนึ่ง (สัปดาห์ที่ 1 - 3)		ช่วงที่สอง (สัปดาห์ที่ 4 - 6)		N	ΣD	ΣD^2	t
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S				
ด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง	1.72	0.24	1.93	0.08	40	148	1024	2.35*

จากตาราง 4 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองในช่วงที่สองสูงขึ้นจากช่วงที่หนึ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน และความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในตาราง 2 , 3 และ 4 และจากภาพประกอบ 2, 3 ,4 และ 5 สรุปได้ว่า การใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงสามารถพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้สูงขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา โดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้นหลังจากใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงในการพัฒนาความรับผิดชอบโดยพิจารณาจากเส้นกราฟและการทดสอบนัยสำคัญ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 40 คน
2. กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง
กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย
 - 2.1 กิจกรรมประจำวัน
 - 2.1 กิจกรรมการเรียนการสอน
 - 2.1 กิจกรรมพิเศษ
 - 2.1 แบบบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบ
 - 2.1 แฟ้มสะสมงาน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ประกอบด้วย
 - 3.1 แบบสังเกตที่ 1 สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน จำนวน 7 พฤติกรรม
 - 3.2 แบบสังเกตที่ 2 สังเกตพฤติกรรมการทำเวรประจำวันของนักเรียน จำนวน 7 พฤติกรรม
 - 3.3 แบบสังเกตที่ 3 สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน จำนวน 8 พฤติกรรม
 - 3.4 แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง จำนวน 18 ข้อ

3. วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาทั้งหมด 6 สัปดาห์ แบ่งเป็น 2 ช่วง ในแต่ละช่วงใช้ระยะเวลา 3 สัปดาห์ ดำเนินการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนโดยใช้แบบสังเกตที่ (1) สังเกตพฤติกรรมนักเรียนด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนในแต่ละวัน แบบสังเกตที่ (2) ในการสังเกตพฤติกรรมการทำเวรประจำวันของนักเรียน และแบบสังเกตที่ (3) สังเกตพฤติกรรมด้านการปฏิบัติตนในการเรียน ในวันที่มีการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ซึ่งจัดให้เรียนสัปดาห์ละ 3 วัน และให้นักเรียนทำแบบบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบของตนเองในทุกวันที่มีการเรียนวิชาคณิตศาสตร์พร้อมทั้งจัดกิจกรรมพิเศษให้นักเรียนทุกสัปดาห์ เมื่อสิ้นสุดแต่ละสัปดาห์แจ้งผลการประเมินให้นักเรียนทราบโดยให้นักเรียนสร้างแฟ้มสะสมงานเพื่อเก็บรวบรวมหลักฐานข้อมูลต่าง ๆ เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมในแต่ละช่วงให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง และเลือกผลงานมา 3 ชิ้น แล้วประเมินผลงานนั้นโดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างไว้ รายงานผลการประเมินทั้งหมดให้นักเรียนทราบโดยการจัดบอร์ดและแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ ดำเนินกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนดังกล่าวอีกในช่วงที่ 2 จนครบสัปดาห์สุดท้าย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์คะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนของนักเรียน จากแบบสังเกต ที่ (1) , (2) และ (3) เป็นรายบุคคลในแต่ละด้าน แล้วนำไปเขียนเส้นกราฟแสดงถึงพัฒนาการความรับผิดชอบ
2. วิเคราะห์คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนและความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน จากแบบสังเกต ที่ (1), (2) และ (3) เป็นรายสัปดาห์ แล้วนำไปเขียนเส้นกราฟแสดงถึงพัฒนาการความรับผิดชอบ
3. วิเคราะห์คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง จากแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองของนักเรียนเป็นรายบุคคลในแต่ละช่วง
4. เปรียบเทียบคะแนนคะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนของนักเรียนในสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 6 โดยใช้ t-test for dependent samples (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 192-193) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. เปรียบเทียบคะแนนคะแนนความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองของนักเรียนในช่วงที่หนึ่งและช่วงที่สองโดยใช้ t-test for dependent samples (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 192-193) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนสูงขึ้นในทุกสัปดาห์ และความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนในสัปดาห์ที่ 6 สูงขึ้น

จากสัปดาห์ที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนสูงขึ้นเป็นลำดับในสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 3 แต่ในสัปดาห์ที่ 4 นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนลดลงเล็กน้อยและมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นอีกในสัปดาห์ที่ 5 และ 6 ตามลำดับ ความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนของนักเรียนในสัปดาห์ที่ 6 สูงขึ้นจากสัปดาห์ที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองสูงขึ้นและความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองของนักเรียนในช่วงที่สองสูงขึ้นจากช่วงที่หนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนสูงขึ้นในทุกสัปดาห์ และมีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนในสัปดาห์ที่ 6 สูงขึ้นจากสัปดาห์ที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีผลทำให้ความรับผิดชอบของนักเรียนสูงขึ้น นั่นคือ การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนโดยให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามปกติที่ต้องปฏิบัติในแต่ละวัน คือการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน โดยมีการใช้แบบสังเกตเพื่อสังเกตพฤติกรรมดังกล่าวของนักเรียน และยังมีการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของความรับผิดชอบยิ่งขึ้นได้แก่ การใช้กิจกรรมกลุ่ม กรณีตัวอย่าง ประวัติดุคคัลสำคัญหรือข่าวประจำวันต่าง ๆ วิธีการเหล่านี้ทำให้นักเรียนมีความสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมีโอกาสแสดงออกและแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ และนักเรียนยังได้รับทราบผลการปฏิบัติของตนเองในแต่ละสัปดาห์ด้วย จากคะแนนแบบสังเกตที่ผู้วิจัยแจ้งให้ทราบในแต่ละสัปดาห์ ทำให้นักเรียนทราบถึงพัฒนาการและข้อบกพร่องต่าง ๆ ของตนเองที่ต้องแก้ไข และจากการแจ้งผลการประเมินของนักเรียนทั้งหมดในแต่ละช่วงโดยวิธีการจัดบอร์ดให้ทราบ มีการแจกรางวัลสำหรับนักเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่อยู่ในอันดับที่ดี ทำให้นักเรียนทราบถึงผลการปฏิบัติของตนเองและของคนอื่นด้วย นักเรียนจึงมีความพยายามที่จะต้องทำคะแนนให้อยู่ในอันดับที่ดีขึ้นจึงมีพัฒนาการความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนที่สูงขึ้นสอดคล้องกับคำกล่าวของชม ภูมิภาค (2518 : 5 - 51) ที่กล่าวว่า การปลูกฝังความรับผิดชอบนั้นต้องปลูกฝังด้วยการให้เขาได้กระทำมิใช่เกิดจากการบอกเล่าเท่านั้น และประเทิน มหาพันธ์ (2536 : 29 - 36) ที่กล่าวว่า การปลูกฝังความรับผิดชอบให้เกิดแก่เด็ก ต้องสร้างบรรยากาศของการให้รางวัลเพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นในการแสดงพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคุชกรีย์ ทรัพย์ปรุง (2529 : 81) ที่ใช้บทบาทสมมุติในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า กลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับการศึกษาของคณีนรัตน์ ลาโพธิ์ (2535 : 66) ที่ศึกษาผลของการนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาค้นคว้าดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นต่างก็ใช้กิจกรรมและให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการด้วยตนเอง มีการให้รางวัลเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรม ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย

ในครั้งนี้ที่ได้ใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนสูงขึ้นเป็นลำดับในสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 3 แต่ในสัปดาห์ที่ 4 นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนลดลงเล็กน้อยและมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นอีกในสัปดาห์ที่ 5 และ 6 ตามลำดับ ความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนของนักเรียนในสัปดาห์ที่ 6 สูงขึ้นจากสัปดาห์ที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีผลทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนสูงขึ้น นั่นคือการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนโดยให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวัน การได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมพิเศษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น มีการทำแบบบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบโดยมีเพื่อนคู่สัญญาและครูคอยแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ทำให้ทราบถึงความบกพร่องของตนเองและมีการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ และยังได้ทราบผลการปฏิบัติทุกสัปดาห์จากคะแนนแบบสังเกตที่ผู้วิจัยแจ้งให้ทราบ และเมื่อนักเรียนทราบผลการปฏิบัติของตนเองจากบอร์ดที่แจ้งให้นักเรียนทราบในแต่ละช่วง ก็จะรู้ว่าตนเองอยู่ในลำดับที่เท่าใด และต้องปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างไรเพื่อให้มีผลการปฏิบัติที่ดีขึ้น และมีการให้รางวัลชมเชยเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากแสดงพฤติกรรมนักเรียนจึงมีพัฒนาการความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนที่สูงขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของพรรัตน์ แก่นทอง (2529 : 53) ที่ศึกษาการใช้บทบาทสมมุติพัฒนาความรับผิดชอบต่อชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบต่อชุมชนดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุไร ดุลยเกษม (2529 : 225) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามแผนภูมิกิจกรรมกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของคณิงรัตน์ ลาโพธิ์ (2535 : 66) ที่ศึกษาผลของการนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้างดังกล่าวมาแล้วนั้น ต่างก็พบว่าการใช้กิจกรรมสามารถพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนได้ และสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ที่ได้ใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงในการพัฒนาความรับผิดชอบทำให้นักเรียนมีรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในสัปดาห์ที่ 4 นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียนลดลงเล็กน้อยและมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นอีกในสัปดาห์ที่ 5 และ 6 ตามลำดับนั้น ทั้งนี้เนื่องจากว่าในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นทาง โรงเรียนได้จัดกิจกรรมแข่งขันกีฬาขึ้นในตอนเช้าและตอนพักกลางวันทุกวัน ทำให้ความสนใจในการเรียนของนักเรียนลดลงเพราะว่านักเรียนต้องทำกิจกรรมดังกล่าวไปพร้อม ๆ กับการเรียน และในสัปดาห์ที่ 5 เมื่อสิ้นสุดการทำกิจกรรมกรรมแล้วนักเรียนก็ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนตามปกติ จึงทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้นในสัปดาห์ที่ 5 และสัปดาห์ที่ 6 ตามลำดับ

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองสูงขึ้นและความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองของนักเรียนในช่วงที่สองสูงขึ้นจากช่วงที่หนึ่ง

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมและการประเมินผลจากสภาพจริงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีผลทำให้นักเรียนรู้จักยอมรับผลการกระทำของตนเอง เนื่องจากนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ได้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายต่าง ๆ วิธีการเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น ได้รู้จักการคิดวิเคราะห์ และรู้จักใช้เหตุผล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการนำมาพัฒนาตนเอง และพัฒนาความยอมรับผิดชอบของนักเรียนได้ รวมทั้งการที่นักเรียนได้รับแจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวกับกฎระเบียบของโรงเรียนหรือกิจกรรมการเรียนการสอน และข้อบกพร่องของตนเองอยู่เสมอ และต้องแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เหล่านั้นเพื่อให้ผลการปฏิบัติที่ดีขึ้น นั่นก็คือ นักเรียนจะต้องมีการยอมรับข้อบกพร่องที่เกิดจากการปฏิบัติของตนเองก่อนแล้วจึงจะสามารถแก้ไขให้ดีขึ้นได้ นักเรียนจึงมีความยอมรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองสูงขึ้นในช่วงที่สอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิจิตรา พงษ์จินดากร (2525 : 94 - 96) ที่ได้ศึกษาผลการทดลองสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกัน โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์พบว่า กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และกลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดา มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความรับผิดชอบและทัศนคติเกี่ยวกับความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวัฒน์ รักษาเคน (2531 : 79 - 81) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความสำนึกในความรับผิดชอบ และความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสำนึกในความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงจันทร์ หนูทอง (2533 : 82 - 91) ศึกษาผลของการใช้แม่แบบหนังสือที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลอง มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนพดล ภวนะวิเชียร (2540 : ง) ที่ได้ศึกษาค่านิยมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ได้รับการสร้างเสริมด้วยกระบวนการที่พัฒนาตามแนวคิดของไอเซ็นและแรทส์พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีพัฒนาการในด้านค่านิยมด้านความรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ทั้งในด้านความรู้ ความรู้สึกที่ดี และพฤติกรรมที่แสดงถึงค่านิยมนั้น จากผลการวิจัยดังที่กล่าวมาแล้วนั้นพบว่าการใช้กิจกรรม ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาการทางสติปัญญา การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ที่ได้ใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง สามารถพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนได้ ควรมีการส่งเสริมให้มีการนำไปใช้ประกอบการประเมินผลในชั้นเรียนและการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ

1.2 ในการพัฒนานักเรียนให้มีความรับผิดชอบนั้น นอกจากการเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง

แล้วการให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และตระหนักถึงความสำคัญ เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงด้วย เพราะการที่นักเรียนจะให้ความสนใจและสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องนั้น นักเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างดี ดังนั้นกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ จึงควรจัดควบคู่ไปกับการปฏิบัติอยู่เสมอ

1.3 การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนนั้นต้องใช้ระยะเวลา หากมีข้อจำกัดด้านเวลาจะทำให้ให้นักเรียนไม่สามารถพัฒนาความรับผิดชอบได้ดีเท่าที่ควร เนื่องจากสิ่งเหล่านั้นไม่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ในระยะเวลานั้น ต้องค่อยเป็นค่อยไปและเกิดความรู้สึกที่ดีด้วยจึงจะบรรลุผล

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาติดตามผลในระยะต่อไปของนักเรียน เพื่อดูความคงทนของพฤติกรรมที่ได้รับการพัฒนาว่าคงอยู่กับนักเรียนมากน้อยเพียงใด

2.2 ควรใช้ระยะเวลาในการพัฒนามากกว่านี้ เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่และเกิดเป็นลักษณะนิสัยที่ดีในการเรียนและการทำงานต่าง ๆ ต่อไป

2.3 ควรมีการนำวิธีการที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนด้านอื่น ๆ เช่น ความมีวินัยในตนเอง เป็นต้น

2.4 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ เช่นระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *กระบวนการพัฒนาแฟ้มสะสมงานของนักเรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____. (ม.ป.ป.). *กระบวนการพัฒนาแฟ้มสะสมงานของนักเรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา.

_____. (2539). *คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 25363)*. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

กมลรัตน์ ทวีชาติวิทยากุล. (2530). *การวิเคราะห์องค์ประกอบของความรับผิดชอบของนิสิตปริญญาตรี สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของนิสิต*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วัดผลและประเมินผลทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อัดสำเนา.

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2529). *การศึกษารายบุคคลเป็นรายกรณี*. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.

การศาสนา, กรม กองวัฒนธรรม. (2521). *ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

การศาสนา, กรม. (2525). *คู่มือการศึกษาจริยธรรมระดับอุดมศึกษา ตอนที่ 2*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

กิ่งแก้ว อัดถากร. (2524). "ทำไมต้องวินัย", *มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์* : 15 – 19 ; ภาคเรียนที่ 1.

โกวิท ประวาลพุกษ์ และภณิดา กุสกูล. (2532). *ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2539). *การวัดและประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มการงาน พื้นฐานอาชีพตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)*. เอกสาร กองวิชาการ ลำดับที่ 15/2539 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2540). *การวัดและประเมินผลในสภาพที่แท้จริงของนักเรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,สำนักงาน. (2540). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)*. กรุงเทพฯ : เม็ตทราพรินตัง.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (ม.ป.ป.). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544*. กรุงเทพฯ : อรรถพลการพิมพ์.

คณะกรรมการข้าราชการครู, สำนักงาน. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2525). *เค้าโครงคู่มือปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม*. กรุงเทพฯ : กองวิจัยและวางแผนกระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2526). *คู่มือการปลูกฝังค่านิยม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กราฟิเคอาร์ต.

คณิงรัตน์ ลาโพธิ์. (2535). *ผลของการนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

- จรรยา สุวรรณทัตและดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2521). พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 1 : พื้นฐานความเข้าใจทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- จूरรัตน์ นันทย์ทวีกุล. (2538). การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- จิตจิพร ศิริदानนท์. (2542). การศึกษาผลของการประเมินด้วยพอดโฟลิโอที่มีต่อความรับผิดชอบ เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- เฉลิม กำแก้ว. (2530). ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยก้างราษฎร์สามัคคี อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ชม ภูมิภาค. (2518, 28 เมษายน). "การปลูกฝังความรับผิดชอบต่อส่วนรวม", รวมบทความวิทยุกระจายเสียง. 50-52.
- ชวาล แพร่ตกุล. (2514). หลักสูตรอบรมพิเศษวิชาวัดผลการศึกษาาระยะสั้น. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบวิทยาลัยวิชาการ ประสานมิตร.
- ชัยฤทธิ์ คีลาเดช. (2540). การศึกษาการพัฒนาแฟ้มสะสมงานในการประเมินผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (การทดสอบและวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. (2524). หลักการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ไชยรัตน์ ปราณี. (2531). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนสังคมศึกษาด้วยการสอนแบบซินดิเคทกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ดวงจันทร์ หนูทอง. (2533). ผลของการใช้บทบาทสมมุติพัฒนาความรับผิดชอบต่อชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสายน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ดุขฎิ ทรัพย์ปรุง. (2529). ผลการใช้บทบาทสมมุติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- นพดล ภวนะวิเชียร. (2540). การศึกษาค่านิยมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการสร้างเสริมด้วยกระบวนการที่พัฒนาตามแนวคิดของไอเซ็นและแรทส์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.

- นิภา, วิจิตรศิริ. (2525). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองแค "สวกิจวิทยา" จังหวัดสระบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2539). พอดไฟล์โอ : การประเมินนักเรียนแบบเบ็ดเสร็จ. นิทรรศการวันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ครั้งที่ 10. ประจำปี 2539 ณ อาคารวิจัยและการศึกษาต่อเนื่อง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. หน้า 17 – 36.
- ประเทิน มหาพันธ์. (2536). สอนเด็กให้มีความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์การพิมพ์.
- ประภัสสร ไชยชนะใหญ่. (2529). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ปรียา ชัยนิยม. (2542). การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการสอนความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัย โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- พรรัตน์ แก่นทอง. (2529). การใช้บทบาทสมมุติพัฒนาความรับผิดชอบต่อชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสายน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2531). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : เจริญผลการพิมพ์.
- พิจิตรา พงษ์จินดากร. (2525). การทดลองสอนความรับผิดชอบต่อเด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- พุทธจักรวิทยา, โรงเรียน. (2541). คู่มือนักเรียนและผู้ปกครองโรงเรียนพุทธจักรวิทยา ปีการศึกษา 2541. กรุงเทพฯ : โรงเรียนพุทธจักรวิทยา.
- ภิญโญ สาร. (2519). หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2539). เอกสารชุดฝึกอบรมการเรียนรู้การทำวิจัยด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- วรรณิ์ รักรธรรม. (2515). การศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความต้องการผลสัมฤทธิ์และความรู้สึกรับผิดชอบต่อเด็กไทยเชื้อชาติไทยและเด็กไทยเชื้อชาติจีน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์. (2527). การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่การทำงานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดยะลา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

- วิวัฒน์ รักษาเคน. (2531). ความสำนึกในความรับผิดชอบ และความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็ก
นักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. อุดสาเนา.
- สวาสนา ประवालพฤษ. (2539, กรกฎาคม-กันยายน). "การประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับสภาพจริง
การใช้แฟ้มสะสมงาน", สารพัฒนาหลักสูตร. 15 (26).
- สมนึก นนธิจันทร์. (2540). การเรียนการสอนและการประเมินผลจากสภาพจริง โดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน.
สุรินทร์ : รุ่งชนเกียรติออฟเซ็ท.
- สมศักดิ์ ชินพันธ์. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในชั้นเรียนกับความรู้สึกรับผิดชอบและมโน
ภาพแห่งตน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดสาเนา.
- สามัญศึกษา, กรม. หน่วยศึกษานิเทศก์. (2529). การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
เล่ม 4. ชุดปฏิบัติการสอนปลูกฝังและการสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานความรับผิดชอบ ครั้ง 3.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2526). ชุดการสอนการปลูกฝังและการสร้างค่านิยมพื้นฐานเรื่องความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ :
จงเจริญการพิมพ์.
- สุพัตรา สุภาพ. (2531). สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2541). แฟ้มสะสมงาน . พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ที.พี. พรินท์ จำกัด.
- อนันต์ ศรีโสภา. (2527). หลักการวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2538). การวัดและการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินูญา
นิพนธ์ กศ.ด. (การทดสอบและวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดสาเนา.
- อภิสิทธิ์ วงษา. (2517). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกรับผิดชอบ การปรับตัวและลักษณะความเป็นผู้นำ
ของนักเรียนชั้น ป.7 และ มศ.3 ในเขตเทศบาลเมืองตาก. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะ
แนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดสาเนา.
- อาวุธ พรหมมานอก. (2534). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชา
คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนด้วยบทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือ
ครูของ สสวท. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. อุดสาเนา.
- อุทุมพร จามรมาน. (2540). แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ของนักเรียน ครู ศึกษาานิเทศก์ และผู้บริหารโรงเรียน
เพื่อพัฒนานักเรียน. กรุงเทพฯ : พันนี้พับบลิชซิ่ง.
- อุไร ดุลยเกษม. (2529). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษและความรับผิดชอบของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามแผนภูมิกิจกรรม (Flow Chart) กับการสอนตาม
คู่มือครู. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดสาเนา.
- Siedman, Jerome M. (1962). *The Child : a Book of Reading*. New York : Holt Rinehart and Winston.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสังเกตที่ 1 สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน
2. แบบสังเกตที่ 2 สังเกตพฤติกรรมการทำเวรประจำวันของนักเรียน
3. แบบสังเกตที่ 3 สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน
4. แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง
5. แบบบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบ

แบบสังเกตที่ 1

แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบในการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน

ของ (ต.ช., ต.ญ.).....

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านขวามือเมื่อนักเรียนแสดงหรือปฏิบัติพฤติกรรมนั้น
ตามที่กำหนด

ให้ทำเครื่องหมาย X ลงในช่องด้านขวามือเมื่อนักเรียนไม่แสดงหรือไม่ปฏิบัติพฤติกรรมนั้น
ตามที่กำหนด

สัปดาห์ที่.....

พฤติกรรมที่สังเกต	วันจันทร์		วันอังคาร		วันพุธ		วันพฤหัสบดี		วันศุกร์		รวม
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
1. แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน											
2. มาเข้าแถวทันเวลาที่กำหนด											
3. เข้าร่วมกิจกรรมตามที่โรงเรียนจัดขึ้น											
4. จัดโต๊ะเรียนของตัวเองให้เรียบร้อยอยู่เสมอ											
5. มาเรียนเป็นประจำไม่ขาดเรียน											
6. ทักขยะในภาษาที่กำหนด											
7. รับประทานอาหารในโรงอาหารไม่นำอาหารมารับประทานนอกโรงอาหาร											

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

แบบสังเกตที่ 2

แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนในการทำเวรประจำวันในห้องเรียน

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านขวามือเมื่อนักเรียนทำเวรตามที่ได้รับมอบหมาย
ให้ทำเครื่องหมาย X ลงในช่องด้านขวามือเมื่อนักเรียนไม่ได้ทำเวรตามที่ได้รับมอบหมาย

เวรประจำวัน.....

ลำดับ ที่	ผู้ทำเวร	ครั้งที่.....							รวม
		งานที่รับผิดชอบ							
		กวาด พื้น	ลบ กระ ดาน	เช็ด โต๊ะ ครู	เท ขยะ	เปิด หน้า ต่าง	ปิด หน้า ต่าง	เปิด-ปิด ไฟ,พัดลม	
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

แบบสังเกตที่ 3

แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบในการปฏิบัติตนในการเรียน
ของ (ต.ช., ต.ญ.).....

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านขวามือเมื่อนักเรียนแสดงหรือปฏิบัติพฤติกรรมนั้น
ตามที่กำหนด
ให้ทำเครื่องหมาย X ลงในช่องด้านขวามือเมื่อนักเรียนไม่แสดงหรือไม่ปฏิบัติพฤติกรรม
นั้นตามที่กำหนด

สัปดาห์ที่.....

พฤติกรรมที่สังเกต	วันจันทร์ (ครั้งที่ 1)		วันอังคาร(ครั้งที่ 2)		วันพุธ (ครั้งที่ 3)		รวม
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
1. เข้าเรียนตรงเวลา							
2. ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น จัดบอร์ด, เตรียมอุปกรณ์ตามที่สั่ง							
3. ทำการบ้านและแบบฝึกหัดตามที่ได้รับมอบ หมาย							
4. ส่งการบ้านและแบบฝึกหัดตามที่ได้รับมอบ หมาย							
5. นำอุปกรณ์การเรียนมาเรียนทุกครั้ง							
6. จดงานหรือบันทึกทุกครั้งขณะทำกิจกรรมการ เรียน							
7. ตั้งใจเรียนและร่วมกิจกรรมการเรียนในห้อง ทุกครั้ง							
8. ระวังรักษาอุปกรณ์การเรียนของส่วนรวมและ ของตนเอง							

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงความรู้สึกและพฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบของนักเรียนในด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง โดยให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ที่กำหนดให้ในแต่ละข้อ ถ้าสถานการณ์นั้นเกิดขึ้นกับตัวเองนักเรียนจะเลือกทำตามตัวเลือกใด ให้นักเรียนเลือกตอบตามความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

2. วิธีการตอบแบบทดสอบ เมื่อนักเรียนอ่านสถานการณ์ในแต่ละข้อแล้วให้พิจารณาคำตอบจากตัวเลือกที่กำหนดให้ แล้วทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง ☐ ได้ตัวเลือก ก, ข และ ค ในกระดาษคำตอบที่ตรงกับคำตอบที่ต้องการในแต่ละข้อเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น ห้ามนักเรียนขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบทดสอบ

ตัวอย่าง

๐) เตซาได้รับมอบหมายให้เป็นตัวแทนกลุ่มออกไปรายงานหน้าชั้น เมื่อเสร็จสิ้นการรายงาน ครูแจ้งว่าเนื้อหาที่รายงานยังไม่ชัดเจน น่าเสนอไม่น่าสนใจ ถ้านักเรียนเป็นเตซานักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. อยู่เฉย ๆ ไม่ทำอะไรเพิ่มเติม
- ข. บอกครูว่าเพื่อนเตรียมข้อมูลให้ไม่ชัดเจน
- ค. ขอไปศึกษาข้อมูลใหม่และจะมารายงานอีกครั้ง

จากคำถาม ถ้านักเรียนเลือกตอบข้อ ข ให้ทำดังนี้

ข้อ	ก	ข	ค
๐		X	

เมื่อนักเรียนต้องการเปลี่ยนคำตอบให้ขีดเส้นขวางทับรอยเดิมให้ชัดเจน แล้วจึงตอบข้อที่เลือก ดังตัวอย่างการเปลี่ยนจากตัวเลือก ข เป็นตัวเลือก ก ให้ทำดังนี้

ข้อ	ก	ข	ค
๐	X		

แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

1. ถนนได้รับมอบหมายจากหัวหน้าเวรให้ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของกระดานดำ เมื่อครูประจำชั้นมาตรวจเวรประจำวันพบว่า มีเศษผงขอลูกจำนวนมากในรางขอลูก แล้วถามหาคนที่รับผิดชอบ ถ้านักเรียนเป็นถนนนักเรียนจะอย่างไร
 - ก. บอกครูว่าทำอย่างดีที่สุดแล้วสะอาดได้แค่นี้แหละ
 - ข. ยอมรับผิดกับครูและขออนุญาตทำความสะอาดทันที
 - ค. บอกครูว่าตนได้รับหน้าที่หนักกว่าทุกคนทำไม่ไหวเลยไม่ทำ
2. เมื่อถึงเวรทำความสะอาดห้องเรียน สุดามักลืมนอยู่เสมอ เมื่อหัวหน้าเวรรายงานให้ครูประจำชั้นทราบ ครูจึงเรียกสุดาไปพบ ถ้านักเรียนเป็นสุดานักเรียนจะอย่างไร
 - ก. บอกครูว่าถึงแม้ตนไม่ทำแต่ก็มีคนอื่นทำแทนไปแล้ว
 - ข. อ้างว่าไม่สบายแล้วแกล้งนอนป่วยอยู่ที่ห้องพยาบาล
 - ค. ยอมรับผิดและขอทำเวรชดเชยในตอนเย็นหลังเลิกเรียน
3. เมื่อครูประจำชั้นรายงานผลการตรวจเวรประจำสัปดาห์ให้ทราบ ปรากฏว่าเวรของวิชัย มีผลงานอยู่ในอันดับสุดท้าย ถ้านักเรียนเป็นวิชัยนักเรียนจะอย่างไร
 - ก. บอกครูว่าทำไมเรียบร้อยเพราะมีงานอื่นต้องทำมาก
 - ข. ไม่ยอมรับผลการตัดสินบอกครูว่าเวรของตนน่าจะอยู่ในอันดับที่ดีกว่านี้
 - ค. คิดว่าผลการตรวจของถูกต้องแล้วและตั้งใจว่าในสัปดาห์ต่อไปต้องทำให้ดีกว่าเดิม
4. ทุกวันจันทร์วิมลต้องแต่งชุดเนตรนารีมาเรียนวิชากิจกรรม แต่วันนี้วิมลแต่งชุดมาไม่เรียบร้อย โดยลืมเอาหมวกมาด้วย เมื่อครูตรวจเครื่องแต่งกายจึงถูกเรียกออกมาทำโทษหน้าแถว ถ้านักเรียนเป็นวิมลนักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ไม่ยอมออกไปและโกหกครูว่าเพื่อนขโมยหมวกของตน
 - ข. ยอมออกไปแต่ขอรับโทษแค่ครึ่งเดียวเพราะยังงี้ก็ยังแต่งชุดมา
 - ง. ออกไปยอมรับโทษตามครูกำหนดและรับปากว่าจะไม่แต่งกายผิดระเบียบอีก
5. วันทนาซื้อเสื้อนักเรียนมาใหม่ยังไม่ได้ปักชื่อและสัญลักษณ์ของโรงเรียน แต่อยากอวดเพื่อน วันรุ่งขึ้นจึงใส่มาโรงเรียน อาจารย์ฝ่ายปกครองจึงเรียกไปทำโทษ ถ้านักเรียนเป็นวันทนา นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ยอมรับโทษแต่ต่อรองขอให้ลดโทษ
 - ข. ไม่ยอมให้ครูทำโทษอ้างว่าเป็นเหตุสุดวิสัยจริงๆ จึงปักไม่ทัน
 - ค. ยอมให้ทำโทษและบอกครูว่าจะไปปักให้เรียบร้อยก่อนแล้วจึงใส่มา

6. ครูให้นักเรียนทุกคนทำงานฝีมือคนละ 2 ชิ้น ให้เสร็จเรียบร้อยภายในเวลา 2 ชั่วโมง แต่สนใจทำเสร็จเพียง 1 ชิ้น ถ้านักเรียนเป็นสมาธินักเรียนจะได้อย่างไร
 - ก. ขอครูทำชิ้นเดียวก่อนชิ้นที่เหลือจะขอทำในครั้งต่อไป
 - ข. ขออนุญาตครูทำต่ออีกครั้งชั่วโมงหลังจากเลิกเรียนและยอมให้หักคะแนน
 - ค. เลิกทำชิ้นที่เหลือบอกครูว่างานยากเกินไปในเวลาจำกัดจึงทำได้เพียงชิ้นเดียว
7. มานีคิดว่าอักษรภาษาอังกฤษมาส่งครูวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อน ๆ พูดเป็นเสียงเดียวกันว่า มาเขียนไม่สวย เลอะเทอะ ไม่เรียบร้อย ถ้านักเรียนเป็นมานีนักเรียนจะได้อย่างไร
 - ก. ลบเฉพาะส่วนที่เลอะเทอะเพื่อให้ทันส่ง
 - ข. บอกเพื่อนว่าช่างปะไรจะส่งอย่างนี้แหละ
 - ค. บอกเพื่อนว่าจะไปขอครูคิดใหม่ให้เรียบร้อยกว่านี้
8. นันทนาทำแบบฝึกหัดอยู่ในห้องเรียน เมื่อเพื่อน ๆ ขอดูและบอกว่านันทนาทำผิด 1 ข้อ ถ้านักเรียนเป็นนันทนาเรียนจะได้อย่างไร
 - ก. ตรวจสอบและแก้ไขเฉพาะข้อนั้น
 - ข. ตรวจสอบแบบฝึกหัดทั้งหมดแล้วแก้ไขให้ถูกต้อง
 - ค. ไม่ยอมทบทวนยืนยันว่าตนทำถูกแล้วแต่เพื่อน ๆ ทำผิด
9. พิพัฒน์ทำการบ้านวิชาสังคมศึกษาไม่เสร็จ จึงไม่ได้ส่งในเช้านี้ เมื่อครูประจำวิชาเข้ามาสอน จึงทวงให้พิพัฒน์ส่งการบ้าน ถ้านักเรียนเป็นพิพัฒน์นักเรียนจะได้อย่างไร
 - ก. ทำเฉย ๆ
 - ข. บอกครูว่าทำไม่ทันขอส่งเฉพาะข้อที่ทำไปแล้วเท่านั้น
 - ค. บอกครูไปว่ายังทำไม่เสร็จและจะรีบทำต่อให้เสร็จแล้วจะนำไปส่ง
10. วิไลส่งการบ้านวิชาภาษาอังกฤษช้ากว่าที่ครูกำหนด 1 วัน จึงถูกครูหักคะแนน ถ้านักเรียนเป็นวิไลนักเรียนจะได้อย่างไร
 - ก. คราวหน้าไม่ส่งดีกว่าเพราะส่งแล้วยังโดนหักคะแนนอีก
 - ข. ขอร้องไม่ให้ครูหักคะแนนบอกครูว่าถึงส่งช้าแต่ก็ดีกว่าไม่ส่ง
 - ค. ยอมให้หักครูคะแนนและตั้งใจว่าคราวหน้าต้องพยายามส่งให้ตรงเวลา
11. ดนัยไม่ยอมส่งการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ จึงถูกครูทำโทษด้วยการให้ทำการบ้านเพิ่มจากเดิมอีก จำนวน 2 ข้อ และส่งหลังเลิกเรียน ถ้านักเรียนเป็นดนัยนักเรียนจะได้อย่างไร
 - ก. ไม่ทำการบ้านที่ครูสั่งเพิ่มและไม่ส่ง
 - ข. บอกครูว่าวันนี้ขอทำส่งเฉพาะการบ้านเดิมก่อน
 - ค. รีบทำการบ้านทั้งหมดที่ครูสั่งและส่งตามที่ครูกำหนด

6. ครูให้นักเรียนทุกคนทำงานฝีมือคนละ 2 ชิ้น ให้เสร็จเรียบร้อยภายในเวลา 2 ชั่วโมง แต่สนใจทำเสร็จเพียง 1 ชิ้น ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกนักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ขอครูทำชิ้นเดียวก่อนชิ้นที่เหลือจะขอทำในครั้งต่อไป
 - ข. ขออนุญาตครูทำต่ออีกครั้งชั่วโมงหลังจากเลิกเรียนและยอมให้หักคะแนน
 - ค. เลิกทำชิ้นที่เหลือบอกครูว่างานยากเกินไปในเวลาจำกัดจึงทำได้เพียงชิ้นเดียว
7. มานีคัดตัวอักษรภาษาอังกฤษมาส่งครูวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อน ๆ พูดยังเสียงเดียวกันว่า มานีเขียนไม่สวย เลอะเทอะ ไม่เรียบร้อย ถ้านักเรียนเป็นมานีนักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ลบเฉพาะส่วนที่เลอะเทอะเพื่อให้ทันส่ง
 - ข. บอกเพื่อนว่าช่างปะไรจะส่งอย่างนี้แหละ
 - ค. บอกเพื่อนว่าจะไปขอครูตัดใหม่ให้เรียบร้อยกว่านี้
8. นันทนาทำแบบฝึกหัดอยู่ในห้องเรียน เมื่อเพื่อน ๆ ขอดูและบอกว่านันทนาทำผิด 1 ข้อ ถ้านักเรียนเป็นนันทนา นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ตรวจสอบและแก้ไขเฉพาะข้อนั้น
 - ข. ตรวจสอบแบบฝึกหัดทั้งหมดแล้วแก้ไขให้ถูกต้อง
 - ค. ไม่ยอมทบทวนยืนยันว่าตนทำถูกแล้วแต่เพื่อน ๆ ทำผิด
9. พิพัฒน์ทำการบ้านวิชาสังคมศึกษาไม่เสร็จ จึงไม่ได้ส่งในเช้านี้ เมื่อครูประจำวิชาเข้ามาสอน จึงทวงให้พิพัฒน์ส่งการบ้าน ถ้านักเรียนเป็นพิพัฒน์นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ทำเฉย ๆ
 - ข. บอกครูว่าทำไม่ทันขอส่งเฉพาะข้อที่ทำไปแล้วเท่านั้น
 - ค. บอกครูไปว่ายังทำไม่เสร็จและจะรีบทำต่อให้เสร็จแล้วจะนำไปส่ง
10. วิไลส่งการบ้านวิชาภาษาอังกฤษช้ากว่าที่ครูกำหนด 1 วัน จึงถูกครูหักคะแนน ถ้านักเรียนเป็นวิไลนักเรียนจะอย่างไร
 - ก. คราวหน้าไม่ส่งดีกว่าเพราะส่งแล้วยังโดนหักคะแนนอีก
 - ข. ขอร้องไม่ให้ครูหักคะแนนบอกครูว่าถึงส่งช้าแต่ก็ดีกว่าไม่ส่ง
 - ค. ยอมให้หักคะแนนและตั้งใจว่าคราวหน้าต้องพยายามส่งให้ตรงเวลา
11. ดนัยไม่ยอมส่งการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ จึงถูกครูทำโทษด้วยการให้ทำการบ้านเพิ่มจากเดิมอีก จำนวน 2 ข้อ และส่งหลังเลิกเรียน ถ้านักเรียนเป็นดนัยนักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ไม่ทำการบ้านที่ครูสั่งเพิ่มและไม่ส่ง
 - ข. บอกครูว่าวันนี้ขอทำส่งเฉพาะการบ้านเดิมก่อน
 - ค. รีบทำการบ้านทั้งหมดที่ครูสั่งและส่งตามที่ครูกำหนด

17. ในคาบพบครูประจำชั้น(โฮมรูม) ครูประจำชั้นให้นักเรียนทุกคนมาแสดงความสามารถในการร้องเพลงที่ตนเองชอบคนละ 1 เพลง แต่วราภรณ์ไม่ถนัดร้องเพลงครูจึงให้แสดงท่าทางเลียนแบบสัตว์ 2 ชนิดแทนการร้องเพลง ถ้านักเรียนเป็นวราภรณ์นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ไม่ยอมออกมาแสดงอะไรทั้งสิ้น
 - ข. ยอมแสดงท่าทางเลียนแบบสัตว์ 2 ชนิดแทน
 - ค. ยอมแสดงท่าทางเลียนแบบสัตว์เพียงชนิดเดียวเท่านั้น
18. ครูให้นักเรียนทั้งชั้นเต้นประกอบเพลงพร้อมกันในรายวิชากิจกรรมเข้าจังหวะ ถ้านักเรียนคนใดไม่เต้นจะต้องออกไปเต้นหน้าห้องเพียงคนเดียว ปรีชาไม่ยอมเต้นเพราะเพลงที่ครูกำหนดให้ไม่ถูกใจ ถ้านักเรียนเป็นปรีชานักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ยืนเฉย ๆ ไม่ยอมเต้น
 - ข. เต้นแบบไม่เต็มใจนัก
 - ค. ร่วมเต้นกับเพื่อนและพยายามเต้นให้ดีที่สุด
-

เฉลยแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

ข้อ	คะแนน		
	ก	ข	ค
1	1	2	0
2	1	0	2
3	1	0	2
4	0	1	2
5	1	0	2
6	1	2	0
7	1	0	2
8	1	2	0
9	0	1	2
10	0	1	2
11	0	1	2
12	0	1	2
13	0	1	2
14	0	2	1
15	2	1	0
16	0	2	1
17	0	2	1
18	0	1	2

ภาคผนวก ข

การวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกต 1, 2 และ 3
2. การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินผลงาน
3. การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
วัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

ค่าความเชื่อมั่นแบบสังเกตที่ 1

คนที่	X	X ²	Y	Y ²	XY
1	86	7396	89	7921	7654
2	83	6889	81	6561	6723
3	83	6889	83	6889	6889
4	84	7056	83	6889	6972
5	86	7396	90	8100	7740
6	90	8100	92	8464	8280
7	88	7744	91	8281	8008
8	90	8100	93	8649	8370
9	92	8464	89	7921	8188
10	90	8100	88	7744	7920
11	88	7744	86	7396	7568
12	85	7225	82	6724	6970
13	88	7744	92	8464	8096
14	94	8836	94	8836	8836
15	86	7396	82	6724	7052
16	89	7921	86	7396	7654
17	92	8464	90	8100	8280
18	93	8649	95	9025	8835
19	92	8464	92	8464	8464
20	85	7225	87	7569	7395
รวม	1764	155802	1765	156117	155894

$$= \frac{((20 \cdot 155894) - (1764 \cdot 1765))}{\text{SQRT}(((20 \cdot 155802) - (1764^2)) \cdot ((20 \cdot 156117) - (1765^2)))}$$

$$= 0.79504$$

ความเชื่อมั่น 0.7950

X แทน ผู้สังเกตคนที่ 1
Y แทน ผู้สังเกตคนที่ 2

ความเชื่อมั่นของแบบสังเกตที่ 3

คนที่	X	X ²	Y	Y ²	XY
1	86	7396	83	6889	7138
2	85	7225	84	7056	7140
3	82	6724	81	6561	6642
4	83	6889	85	7225	7055
5	88	7744	85	7225	7480
6	90	8100	92	8464	8280
7	92	8464	89	7921	8188
8	90	8100	93	8649	8370
9	92	8464	93	8649	8556
10	95	9025	95	9025	9025
11	89	7921	85	7225	7565
12	90	8100	93	8649	8370
13	88	7744	92	8464	8096
14	95	9025	96	9216	9120
15	88	7744	86	7396	7568
16	90	8100	90	8100	8100
17	88	7744	85	7225	7480
18	93	8649	90	8100	8370
19	93	8649	90	8100	8370
20	89	7921	85	7225	7565
รวม	1786	159728	1772	157364	158478

$$= \frac{((20 \cdot 155894) - (1764 \cdot 1765))}{\text{SQRT}(((20 \cdot 155802) - (1764^2)) \cdot ((20 \cdot 156117) - (1765^2)))}$$

$$= 0.80874$$

ความเชื่อมั่น 0.8087

X แทน ผู้สังเกตคนที่ 1
Y แทน ผู้สังเกตคนที่ 2

ค่าความเชื่อมั่นแบบสังเกตที่ 2

คนที่	X	X ²	Y	Y ²	XY
1	33	1089	33	1089	1089
2	100	10000	100	10000	10000
3	100	10000	100	10000	10000
4	67	4489	100	10000	6700
5	100	10000	100	10000	10000
6	67	4489	67	4489	4489
7	67	4489	33	1089	2211
8	100	10000	100	10000	10000
9	100	10000	67	4489	6700
10	33	1089	33	1089	1089
11	67	4489	67	4489	4489
12	100	10000	100	10000	10000
13	100	10000	67	4489	6700
14	100	10000	100	10000	10000
15	100	10000	100	10000	10000
16	100	10000	100	10000	10000
17	67	4489	100	10000	6700
18	100	10000	100	10000	10000
19	100	10000	100	10000	10000
20	33	1089	33	1089	1089
21	67	4489	100	10000	6700
22	67	4489	67	4489	4489
23	33	1089	33	1089	1089
24	67	4489	33	1089	2211
25	33	1089	67	4489	2211
26	100	10000	100	10000	10000
27	100	10000	67	4489	6700
28	67	4489	100	10000	6700
29	67	4489	67	4489	4489
30	67	4489	67	4489	4489
รวม	2302	194824	2301	196935	190334

$$= \frac{((30 \cdot 190334) - (2302 \cdot 2301))}{\sqrt{((30 \cdot 194824) - (2302^2)) \cdot ((30 \cdot 196935) - (2301^2))}}$$

$$= 0.71414$$

ความเชื่อมั่น 0.7141

X แทน ผู้สังเกตคนที่ 1

Y แทน ผู้สังเกตคนที่ 2

ค่าความเชื่อมั่นแบบประเมินผลงาน

คนที่	X	X ²	Y	Y ²	XY
1	35	1225	32	1024	1120
2	30	900	33	1089	990
3	29	841	29	841	841
4	30	900	31	961	930
5	34	1156	35	1225	1190
6	32	1024	32	1024	1024
7	35	1225	32	1024	1120
8	36	1296	32	1024	1152
9	34	1156	33	1089	1122
10	30	900	30	900	900
11	32	1024	32	1024	1024
12	31	961	34	1156	1054
13	33	1089	30	900	990
14	34	1156	32	1024	1088
15	35	1225	31	961	1085
16	35	1225	35	1225	1225
17	35	1225	34	1156	1190
18	30	900	28	784	840
19	30	900	30	900	900
20	29	841	29	841	841
21	31	961	32	1024	992
22	28	784	29	841	812
23	28	784	28	784	784
24	29	841	30	900	870
25	30	900	31	961	930
26	29	841	28	784	812
27	32	1024	33	1089	1056
28	34	1156	35	1225	1190
29	30	900	30	900	900
30	35	1225	34	1156	1190
รวม	955	30585	944	29836	30162

$$= \frac{((30 \cdot 131289) - (1634 \cdot 1534))}{\sqrt{((30 \cdot 145712) - (1634^2)) \cdot ((30 \cdot 131290) - (1534^2))}}$$

$$= 0.71550$$

ความเชื่อมั่น 0.7155

X แทน ผู้สังเกตคนที่ 1

Y แทน ผู้สังเกตคนที่ 2

ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

วัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

ข้อ	ค่า t	
1	6.1391	ตัดไว้
2	4.0959	ตัดไว้
3	6.7254	ตัดไว้
4	1.4142	ตัดออก
5	6.9282	ตัดไว้
6	5.2528	ตัดไว้
7	7.5794	ตัดไว้
8	7.8558	ตัดไว้
9	3.6742	ตัดไว้
10	3.6742	ตัดไว้
11	4.7068	ตัดไว้
12	5.7287	ตัดไว้
13	6.0532	ตัดไว้
14	4.9927	ตัดไว้
15	1.6222	ตัดออก
16	4.2212	ตัดไว้
17	4.3425	ตัดไว้
18	6.1066	ตัดไว้
19	0.5676	ตัดออก
20	3.5533	ตัดไว้
21	6.1047	ตัดไว้

ค่าความเชื่อมั่น = 0.9248

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์คะแนนความรับผิดชอบของนักเรียนเป็นรายบุคคล

1. ความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน
2. ความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน
3. ความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

ตอนที่ 1 คะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

ตาราง 5 คะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน คะแนนเฉลี่ย และ
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ช่วงที่หนึ่ง

คนที่	คะแนน/สัปดาห์ (ช่วงที่หนึ่ง)				คนที่	คะแนน/สัปดาห์ (ช่วงที่หนึ่ง)			
	1 (80)	2 (80)	3 (80)	รวม (240)		1 (80)	2 (80)	3 (80)	รวม (240)
1	38	64	68	170	21	42	52	62	156
2	38	60	62	160	22	54	60	68	180
3	44	50	62	156	23	52	58	64	174
4	46	54	58	158	24	52	58	70	180
5	34	60	60	154	25	60	62	70	192
6	46	52	58	156	26	56	64	70	190
7	50	50	62	162	27	48	52	62	162
8	50	60	70	180	28	44	60	62	166
9	46	64	70	180	29	52	54	56	162
10	38	54	68	160	30	44	54	62	160
11	40	56	58	154	31	46	56	68	170
12	50	60	68	178	32	52	54	62	168
13	40	52	62	154	33	58	60	64	182
14	46	50	60	156	34	48	62	70	180
15	46	54	58	158	35	50	56	62	168
16	46	64	68	178	36	58	64	70	192
17	48	54	68	170	37	50	58	64	172
18	38	58	64	160	38	56	60	64	180
19	40	58	60	158	39	48	54	68	170
20	54	66	70	190	40	54	66	70	190
รวม						1902	2304	2582	6788
ค่าเฉลี่ย						47.55	57.60	64.55	169.70
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน						6.32	4.65	4.34	12.09

ตาราง 6 คะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน คะแนนเฉลี่ย และ
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ช่วงที่สอง

คนที่	คะแนน/ลำดับ (ช่วงที่สอง)				คนที่	คะแนน/ลำดับ (ช่วงที่สอง)			
	4 (80)	5 (80)	5 (80)	รวม (240)		4 (80)	5 (80)	6 (80)	รวม (240)
1	68	74	78	220	21	68	74	76	218
2	68	70	78	216	22	70	74	76	220
3	68	70	78	216	23	70	72	74	216
4	64	72	80	216	24	70	72	72	214
5	68	72	76	216	25	72	76	78	226
6	68	68	78	214	26	72	74	78	224
7	70	70	80	220	27	60	76	78	214
8	70	70	74	214	28	64	72	78	214
9	70	72	78	220	29	70	72	74	216
10	68	70	78	216	30	64	74	78	216
11	66	74	80	220	31	70	72	78	220
12	70	74	76	220	32	64	72	78	214
13	68	72	74	214	33	68	74	74	216
14	66	74	74	214	34	66	72	76	214
15	70	72	74	216	35	68	70	78	216
16	70	70	74	214	36	70	74	76	220
17	66	74	76	216	37	66	74	76	216
18	68	70	76	214	38	68	72	74	214
19	64	74	78	216	39	68	72	76	216
20	68	74	76	218	40	68	72	80	220
รวม						2714	2896	3064	8674
ค่าเฉลี่ย						67.85	72.40	76.60	216.90
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน						2.50	1.82	2.04	2.93

ตอนที่ 2 ความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน

ตาราง 7 คะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ช่วงที่หนึ่ง

คนที่	คะแนน/สัปดาห์ (ช่วงที่หนึ่ง)				คนที่	คะแนน/สัปดาห์ (ช่วงที่หนึ่ง)			
	1 (80)	2 (80)	3 (80)	รวม (240)		1 (80)	2 (80)	3 (80)	รวม (240)
1	56.70	63.50	66.70	186.90	21	43.40	60.10	66.70	170.20
2	40.00	63.40	70.00	173.40	22	50.00	63.40	70.00	183.40
3	43.40	63.50	66.70	173.60	23	50.20	66.70	66.80	183.70
4	46.80	63.50	70.10	180.40	24	43.40	66.70	70.00	180.10
5	40.00	66.80	63.40	170.20	25	60.00	63.40	70.00	193.40
6	43.40	63.50	70.00	176.90	26	56.70	70.00	70.00	196.70
7	43.40	66.80	70.10	180.30	27	40.00	63.50	70.00	173.50
8	60.00	63.40	66.70	190.10	28	60.10	60.00	73.40	193.50
9	60.10	63.50	70.10	193.70	29	53.40	66.80	66.80	187.00
10	50.00	63.40	70.00	183.40	30	40.00	63.50	73.40	176.90
11	43.40	56.80	70.10	170.30	31	40.00	66.70	73.40	180.10
12	63.40	63.40	70.10	196.90	32	43.40	63.50	70.10	177.00
13	40.00	63.50	70.10	173.60	33	56.70	63.50	66.70	186.90
14	50.00	53.40	56.70	160.10	34	46.80	66.70	70.10	183.60
15	40.00	66.80	56.70	163.50	35	43.40	63.50	66.70	173.60
16	43.40	56.80	70.10	170.30	36	60.10	66.70	70.10	196.90
17	50.00	50.00	60.00	160.00	37	40.00	70.00	70.00	180.00
18	53.40	60.00	70.00	183.40	38	56.70	60.00	70.10	186.80
19	43.40	60.00	70.00	173.40	39	40.00	66.80	66.80	173.60
20	50.20	63.40	70.10	183.70	40	56.70	63.40	70.10	190.20
รวม						1942.00	2530.30	2738.90	7211.20
ค่าเฉลี่ย						48.55	63.26	68.47	180.28
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน						7.52	3.99	3.70	9.66

ตาราง 8 คะแนนความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตนในการเรียน คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบน
มาตรฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ช่วงที่สอง

คนที่	คะแนนสัปดาห์ (ช่วงที่สอง)				คนที่	คะแนนสัปดาห์ (ช่วงที่สอง)			
	4 (80)	5 (80)	5 (80)	รวม (240)		4 (80)	5 (80)	6 (80)	รวม (240)
1	66.80	70.10	80.00	216.90	21	66.70	73.40	76.70	216.70
2	60.00	76.70	80.00	216.70	22	70.00	70.00	76.70	213.40
3	70.00	76.70	76.70	223.40	23	66.70	70.00	76.70	216.70
4	70.00	73.40	73.40	216.80	24	60.00	76.70	80.00	220.10
5	70.00	70.00	80.00	220.00	25	70.00	73.40	76.70	213.50
6	66.70	76.70	80.00	223.40	26	66.70	73.40	73.40	213.50
7	70.00	73.40	76.70	220.10	27	63.40	73.40	76.70	220.10
8	60.10	76.70	80.00	216.80	28	66.70	76.70	76.70	216.70
9	70.00	70.00	76.70	216.70	29	70.00	70.00	76.70	213.40
10	66.70	73.40	80.00	220.10	30	66.70	70.00	76.70	216.80
11	66.70	73.40	76.70	216.80	31	70.00	70.10	76.70	216.70
12	66.70	73.40	80.00	220.10	32	70.10	73.30	73.30	213.40
13	66.70	73.40	76.70	216.80	33	70.00	70.00	73.40	216.80
14	63.40	73.40	80.00	216.80	34	70.00	73.40	73.40	213.40
15	60.00	76.70	80.00	216.70	35	66.70	70.00	76.70	216.90
16	66.70	70.00	80.00	216.70	36	66.80	73.40	76.70	213.50
17	70.00	73.40	76.70	220.10	37	66.70	73.40	73.40	216.90
18	63.40	73.40	80.00	216.80	38	66.80	73.40	76.70	220.10
19	70.00	73.40	73.40	216.80	39	63.40	76.70	80.00	213.40
20	66.70	73.40	76.70	216.80	40	66.70	70.00	76.70	216.70
รวม						2674.70	2918.30	3091.00	8684.00
ค่าเฉลี่ย						66.87	72.96	77.28	217.10
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน						3.09	2.42	2.35	2.59

ตอนที่ 3 ความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

ตาราง 9 คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ช่วงที่หนึ่ง

คนที่	$\bar{X}$	S	ระดับ	คนที่	$\bar{X}$	S	ระดับ
1	2.00	0.00	สูง	21	1.72	0.58	สูง
2	1.33	0.69	สูง	22	2.00	0.00	สูง
3	1.28	0.90	สูง	23	1.67	0.59	สูง
4	1.33	0.84	สูง	24	1.83	0.38	สูง
5	1.33	0.84	สูง	25	2.00	0.00	สูง
6	1.56	0.71	สูง	26	2.00	0.00	สูง
7	1.94	0.24	สูง	27	1.72	0.46	สูง
8	1.94	0.24	สูง	28	1.94	0.24	สูง
9	2.00	0.00	สูง	29	1.78	0.43	สูง
10	1.72	0.46	สูง	30	1.28	0.75	สูง
11	1.67	0.59	สูง	31	1.83	0.38	สูง
12	2.00	0.00	สูง	32	1.33	0.84	สูง
13	1.83	0.51	สูง	33	1.72	0.46	สูง
14	1.72	0.58	สูง	34	1.72	0.46	สูง
15	1.67	0.59	สูง	35	1.83	0.38	สูง
16	1.78	0.43	สูง	36	1.94	0.24	สูง
17	1.28	0.90	สูง	37	1.78	0.55	สูง
18	1.72	0.46	สูง	38	1.94	0.24	สูง
19	1.78	0.43	สูง	39	1.33	0.78	สูง
20	1.56	0.51	สูง	40	2.00	0.00	สูง

ตาราง 10 คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ช่วงที่สอง

คนที่	$\bar{X}$	S	ระดับ	คนที่	$\bar{X}$	S	ระดับ
1	2.00	0.00	สูง	21	1.94	0.24	สูง
2	1.89	0.32	สูง	22	2.00	0.00	สูง
3	1.78	0.43	สูง	23	2.00	0.00	สูง
4	1.78	0.43	สูง	24	1.94	0.24	สูง
5	1.83	0.38	สูง	25	2.00	0.00	สูง
6	1.78	0.43	สูง	26	2.00	0.00	สูง
7	2.00	0.00	สูง	27	1.89	0.32	สูง
8	2.00	0.00	สูง	28	2.00	0.00	สูง
9	2.00	0.00	สูง	29	1.94	0.24	สูง
10	1.94	0.24	สูง	30	1.83	0.38	สูง
11	1.89	0.32	สูง	31	2.00	0.00	สูง
12	2.00	0.00	สูง	32	1.94	0.24	สูง
13	1.94	0.24	สูง	33	1.83	0.38	สูง
14	1.89	0.32	สูง	34	1.89	0.32	สูง
15	1.78	0.55	สูง	35	2.00	0.00	สูง
16	1.94	0.24	สูง	36	1.94	0.24	สูง
17	1.83	0.38	สูง	37	1.83	0.38	สูง
18	2.00	0.00	สูง	38	2.00	0.00	สูง
19	1.89	0.32	สูง	39	1.89	0.32	สูง
20	2.00	0.00	สูง	40	2.00	0.00	สูง

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสังเกต แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง และแบบประเมินผลงาน

1. รศ. ดร. ส.วาสนา ประवालพฤษ์
2. รศ.วิญญา วิศวลาภรณ์
3. รศ. นิภา ศรีไพโรจน์

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวจันทรา พวงยอด
วันเดือนปีเกิด	11 กันยายน 2514
สถานที่เกิด	อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	728/2 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา แขวงสีพระยา เขตบางรัก กรุงเทพฯ
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	728/2 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา แขวงสีพระยา เขตบางรัก กรุงเทพฯ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2529	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนห้วยทับทันวิทยาคม จังหวัดศรีสะเกษ
พ.ศ. 2532	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนกำแพง จังหวัดศรีสะเกษ
พ.ศ. 2536	กศ.บ. (การวัดผลการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา
พ.ศ. 2543	กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ